

West-Vlaanderen Werkt

WES

1/1988

Januari / februari 1988
Tweemaandelijks tijdschrift
Verschijnt niet in juli en augustus

West-Vlaanderen Werkt

Tweemaandelijks uitgave
Verschijnt niet in juli en augustus

1.1988

30e Jaargang

Inhoud

Redactioneel Technologie-overdracht voor de KMO's	1
R. De Keyser De financiële toestand van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1982-86	3
M. Wollecamp Zuid-West-Vlaanderen in de branding 1992: handicap en troeven	9
P. Geldhof 25 jaar groenbeleid in West-Vlaanderen	15
Tabel: Bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen. Evolutie 1985-86	24
Spektrum Westhoek /27/ Haven Oostende /27/ Fonds Bevordering Ondernemerschap /29/ Bevordering technologie-overdracht /30/ Werkzoekenden in West-Vlaanderen /30/ International Bio-Synthetics /31/ Ruilverkaveling Lo /33/ Deceuninck Plastics /34/ Rekreatiepark Raversijde /36/ Pullman Interna- tional /37/ Waterkwaliteit in de waterlopen /39/ Creatuif /41/ Westvlaamse Textieldagen /41/ Leiedal /42/ Transpatrone Zeebrugge /42/ CBM-terminal /42/ Dewerchin /43/ Galva-West /43/ Pride of Bruges /43/ Pattyn /45/ Containerkade Avelgem /45/ Fuji Filter /45/	
Nieuwtjes	46

WES

Westvlaams Economisch Studiebureau

Baron Ruzettelaan 33 8320 Brugge 4
Telefoon: 050/35.84.42
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening 000-0125243-16
BTW: 408.382.668

Beschermkomitee

Baron P. van Outryve d'Ydewalle,
Ere-gouverneur, Ere-voorzitter WES;
De heren H. Smissaert (+), P. Monballyu en H. De fauw,
Ere-voorzitters Raad van Beheer WES;
Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur, Voorzitter WES;
De heren G. Defreyne, H. Olivier, F. Peuteman, P. Rosseel,
M.C. Van der Stichele-De Jaegere, W. Vens
Leden van de Bestendige Deputatie.

Redaktiekomitee

De heren L. Bockstaele, G. Declercq, P. Delafontaine,
P. Meurrens, J. Pattyn, J. Theys, F. Van Damme,
N. Vanhove.

Redaktiesekretaris

De heer D. Sanders.

Redaktiesekretariaat en publiciteitsvoorwaarden

WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Abonnement 1988: 325 fr. (BTW en port inbegrepen)

Postrekening 000-0125243-16

WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Ontwerp lay-out

Johan Mahieu, Brugge.

Drukkerij

Groeninghe, Kortrijk.

Foto kaft

'Als inzet van de dertigste jaargang'

Aan het orgel H. Harrassowitz

Persfoto Siemens

Technologie-overdracht voor de KMO's

Ekonomische groei en concurrentiekracht van de ondernemingen worden in belangrijke mate gedetermineerd door de technologische ontwikkeling. Veelal wordt technologische ontwikkeling gelijkgesteld aan high-tech activiteiten, zoals mikro-elektronika, biotechnologie, nieuwe materialen, robotika, enz. Dit is een veel te enge voorstelling. Het gaat in wezen om de vernieuwing en/of verbetering van produkten, productieprocessen en commerciële technieken in alle sectoren.

In het kader van de promotie van de streekontwikkeling kan een instelling als de GOM - West-Vlaanderen niet voorbijgaan aan het bevorderen van het technologisch peil van de ondernemingen. Het is zonder meer duidelijk dat de actie gericht moet zijn op de KMO's; grotere ondernemingen hebben de know-how (of zouden deze moeten bezitten) om bij te blijven. Het bevorderen van het technologisch peil is een duidelijke vorm van het stimuleren van de interne ontwikkelingskrachten of wat de Britten plegen te noemen 'indigenous development'. Aan deze laatste vorm van ontwikkeling zullen we in ons land meer dan vroeger aandacht moeten schenken. Dit impliceert vooral inspelen op de kwaliteiten van de faktor arbeid (vorming, training) en het bevorderen van de groei-kracht in de bestaande ondernemingen.

Nog vóór de GOM - West-Vlaanderen officieel was opgericht, werd in de schoot van de toenmalige West-vlaamse Economische Raad een afdeling Technologie opgericht. Op het vlak van de technologie werden door de GOM - West-Vlaanderen — voor een gedeelte in samenwerking met de andere GOM's — in het jongste decennium een aantal initiatieven genomen. Het is wellicht goed die even in het daglicht te stellen.

Een eerste initiatief was gericht op de sensibilizatie van en de steunverlening aan de KMO's inzake de fondsen die door de nationale en de gewestregering en de Europese Gemeenschap (demonstratieprojecten) ter beschikking staan op het vlak van het toegepast wetenschappelijk onderzoek, wetenschapsbeleid en prototypehulp (zie onder meer het Fonds voor Industrieel Onderzoek in Vlaanderen — FIOV of een bundeling van prototypefondsen en IWONL-middelen). Sinds enkele jaren zijn deze fondsen niet langer het uitsluitend jachtveld van de grotere ondernemingen.

Een tweede aktieterrein heeft betrekking op het overdragen van technologische kennis naar bestaande ondernemingen. Hier kan een GOM slechts een draaischijffunctie vervullen. Rekening houdend met de dimensie van de opdracht werd in dit licht door de Vlaamse GOM's een gemeenschappelijk initiatief genomen onder de naam van de Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen. Hierop komen we verder terug. De GOM - West-Vlaanderen streeft er evenwel naar om de brug te slaan tussen universitaire laboratoria of grote ondernemingen, enerzijds, en de middelgrote en kleine ondernemingen, anderzijds.

Een derde werkveld heeft betrekking op het opsporen van technologie (produkt en/of processen) in het licht van de problemen die gesteld worden in de ondernemingen. Hier gaat het om het zoeken naar een technologische oplossing. Ook hier kan de GOM - West-Vlaanderen een brugfunctie vervullen naar de universiteiten, industriële hogescholen of grotere ondernemingen toe.

Zeer snel hebben alle GOM's die zich met technologische overdracht inlaten ervaren dat het uitdragen van technologie naar de KMO's — welk ook de bron is — en het zoeken naar technologie in opdracht van ondernemingen (of het bovenvermeld tweede en derde aktieterrein) een veelomvattende opdracht behelst en de inzet van gespecialiseerde krachten vergt. Om deze redenen hebben de Vlaamse GOM's eind 1982 besloten tot het uitbouwen van een gemeenschappelijke innovatiecel, 'Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen' of 'TIV' genaamd. De opdracht van deze cel ten aanzien van enkele vooraf afgeleide deelsektoren was dubbel: (a) het opsporen op eigen initiatief van technologie, bruikbaar voor de ondernemingen, vooral KMO's, en (b) het zoeken naar technologie in functie van de specifieke behoeften van de ondernemingen. Het contact met de ondernemingen geschiedt uitsluitend via de GOM's.

Rekening houdend met de positieve ervaringen hebben de Vlaamse GOM's in 1987 bij de Vlaamse deelregering aangedrongen om meer middelen te bekomen teneinde de uitbouw van deze gemeenschappelijke technologiecel mogelijk te maken. Dit heeft geleid tot de oprichting van een afzonderlijke vereniging zonder winstoogmerken n.l. de vzw Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen. Aan deze vzw, waarin de GOM's de meerderheid hebben in de Raad van Beheer en de Algemene Vergadering, werd door de Vlaamse Executieve een toelage verleend, gespreid over vijf jaar, in het raam van het impulsprogramma voor technologie-overdracht. Hierdoor is een versterkt instrument gecreëerd om de technologie-overdracht tot een goed einde te brengen. De modaliteiten (onder meer financiële inbreng van de ondernemingen) zullen binnenkort aan de ondernemingen worden bekendgemaakt.

Vier andere initiatieven verdienen de aandacht van de KMO's in West-Vlaanderen.

Na de beslissing die de EG-Kommissie heeft genomen, waarbij de Vlaamse GOM's als bedrijfsadviseurs werden aangesloten op het Business Cooperation Network (BC-Net), zal de GOM - West-Vlaanderen een kontaktsysteem uitwerken dat ten dienste staat van de Westvlaamse ondernemingen. Het BC-Net is een geautomatiseerd netwerk voor de uitwisseling van zakenvoorstellen op financieel, technisch en commercieel vlak, tussen de KMO's in de EG-lidstaten.

Sinds enkele maanden is de GOM - West-Vlaanderen

gestart met een technisch management ondersteuning in de KMO's. Hierbij wordt gedacht aan de rationalisatie van het produktieproces met de analyse van de lay-out en de procesbeheersing, de evaluatie van de doorlooptijden en de studie van de voorwaarden en de besteltermijnen. Bijzondere aandacht wordt ook gegeven aan de co-maker en co-designer relatie tussen grote ondernemingen en KMO's. Het doel is tot bepaalde vernieuwingsconcepten te komen die door privé-konsultanten of gespecialiseerde instellingen worden uitgewerkt.

Bijzonder belangrijk is de band die werd gelegd naar de industriële hogescholen toe. Uitgaande van de technologische centra aan de industriële hogescholen in West-Vlaanderen en steunend op het aanwezig instrumentarium ter begeleiding van startende ondernemers, wordt in 1988 het Provinciaal Fonds ter Bevordering van het Ondernemerschap operationeel. Het Fonds bundelt financiële middelen met het oog op de toekenning van een 'beurs' onder de vorm van een renteloze lening voor een tijdelijke part-time tewerkstelling als onderzoeker in een industriële hogeschool in West-Vlaanderen, ter voorbereiding van de start van een eigen onderneming.

Bijzonder specifiek is de speciale zorg sinds een viertal jaren voor de biotechnologie. Centraal staan hier het 'Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen' en 'Biotechnologie-Transfer'. Het periodiek 'Biotechnologie-Transfer' beoogt op geregelde tijdstippen samenwerkingsvoorstellen en technologie-aanbiedingen in het domein van de biotechnologie en aanverwante disciplines te bundelen en aan geïnteresseerden uit de researchwereld, het bedrijfsleven en de dienstensektor voor te leggen.

Tenslotte wordt erop gewezen dat via KB 123 de KMO's een beroep kunnen doen op mankracht tegen bijzonder voordelige voorwaarden ter ondersteuning van de technologische innovatie. De GOM - West-Vlaanderen stimuleert, begeleidt en introduceert de aanvragen. Deze formule is vrij succesvol bij de ondernemingen.

Het is steeds de betrachting geweest van de GOM - West-Vlaanderen en van het Westvlaams Economisch Studiebureau een vertrouwensband te leggen naar de ondernemingen. Door de kennis van de ondernemingen en het opgebouwde vertrouwen is ook de basis gelegd voor een efficiënte doch noodzakelijke technologie-overdracht in al zijn vormen. Laten we hopen dat de KMO's nog meer dan voorheen gebruik zullen maken van de geboden kansen.

De financiële toestand van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1982-86

R. De Keyser, Wetenschappelijk Medewerker (WES)

In dit artikel wordt de financiële toestand van de belangrijkste industriële ondernemingen en sectoren in West-Vlaanderen geanalyseerd voor het boekjaar 1986. Tevens wordt aandacht besteed aan de evolutie van de financiële resultaten in de periode 1982-86.

Deze analyse is gebaseerd op het onderzoek van de jaarrekeningen van 318 Westvlaamse industriële bedrijven. Het betreft ondernemingen waarvan de tewerkstelling in 1986 minstens 100 personen of de omzet in dat jaar minstens 300 miljoen frank bedroeg. Ze dienden tevens het grootste deel van hun industriële activiteit in West-Vlaanderen te ontwikkelen en volledige jaarrekeningen neer te leggen.

Een belangrijk deel van de Westvlaamse industrie is in dit onderzoek opgenomen. De geobserveerde bedrijven hadden in 1986 gezamenlijk ongeveer 60.000 personen in dienst wat overeenkomt met 57% van de totale industriële tewerkstelling in West-Vlaanderen in dat jaar.

Hierna worden vooreerst een aantal kerncijfers voorgesteld waarna enkele belangrijke ratio's besproken worden die de financiële toestand van de onderzochte bedrijven typeren.

Enkele kerncijfers

De betrokken Westvlaamse industriële bedrijven realiseerden in 1986 een omzet van ongeveer 330 miljard fr. In vergelijking met het jaar voordien is er omzeggens een status quo (+1,2%). De sectoren metaal, hout en bouwmaterialen boekten een vooruitgang met 7 tot 8%. Het zakencijfer van de textiel- en voedingsnijverheid liep evenwel terug met respectievelijk 3% en 8%.

Om deze omzet te realiseren werd een vermogen ingezet van circa 191 miljard fr. Van dit vermogen is 73 miljard fr. te beschouwen als eigen vermogen. Dit laatste nam in 1986 relatief sterker toe dan het totaal ter beschikking staand vermogen (respectievelijk +10,2% en +3,8%).

De nettowinst van de onderzochte ondernemingen bedroeg in 1986 ongeveer 8 miljard fr. Er werd 30% meer winst geboekt dan in 1985. De cash-flow, die hier gedefinieerd wordt als de som van de nettowinst en de afschrijvingen, nam bijna even sterk toe (+24,8%) en bedroeg circa 23 miljard fr.

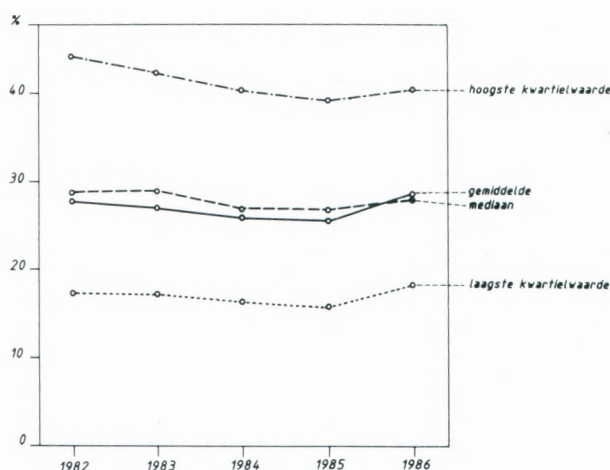
Tenslotte kan nog gewezen worden op de 13 miljard fr. die in 1986 door de geobserveerde bedrijven geïnvesteerd werden in gebouwen en machines. Dit investeringsbedrag lag 27,8% hoger dan het jaar voordien. De aangroei was vooral in de sectoren hout (+57%) en bouwmaterialen (+48%) erg groot. In de metaalnijverheid werd 14% minder geïnvesteerd.

Toegevoegde waarde

De toegevoegde waarde is het in procent van de bedrijfsopbrengsten uitgedrukt verschil tussen de bedrijfsopbrengsten, enerzijds, en de aankopen van de grond- en hulpstoffen, goederen en diensten, anderzijds. Het is een maatstaf voor de economische bijdrage van een bedrijf, sektor of industrie.

De Westvlaamse industrie realiseerde in 1986 een gemiddelde toegevoegde waarde van 28,3%. Figuur 1 toont aan dat de dalende trend door dit resultaat in positieve zin omgebogen werd¹. De reden hiervoor is dat de waarde van de aangekochte goederen en diensten gedaald is terwijl de omzet omzeggens stabiel bleef.

Figuur 1: De toegevoegde waarde van de Westvlaamse industrie, 1982-86 (in % van de bedrijfsopbrengsten)

Uit dezelfde figuur blijkt ook dat een vierde van de ondernemingen in 1986 een toegevoegde waarde had van minstens 40% terwijl eveneens een vierde van de ondernemingen het moest stellen met een toegevoegde waarde van maximaal 19%. Deze relatief grote spreiding wordt voor een ruim deel verklaard door de zeer uiteenlopende activiteiten van de onderzochte bedrijven. De relatie tussen de grootte van de toegevoegde waarde en de aard van de industriële activiteit wordt

(1) In de figuren worden naast het gemiddelde nog drie andere waarden gegeven die toelaten de spreiding van de individuele ratiowaarden te evalueren. Het betreft de hoogste kwartielwaarde, gemiddelde mediaan en laagste kwartielwaarde. Deze waarden zijn zodanig gekozen dat de ondernemingen in vier groepen verdeeld worden die elk 25% van het aantal ondernemingen bevatten.

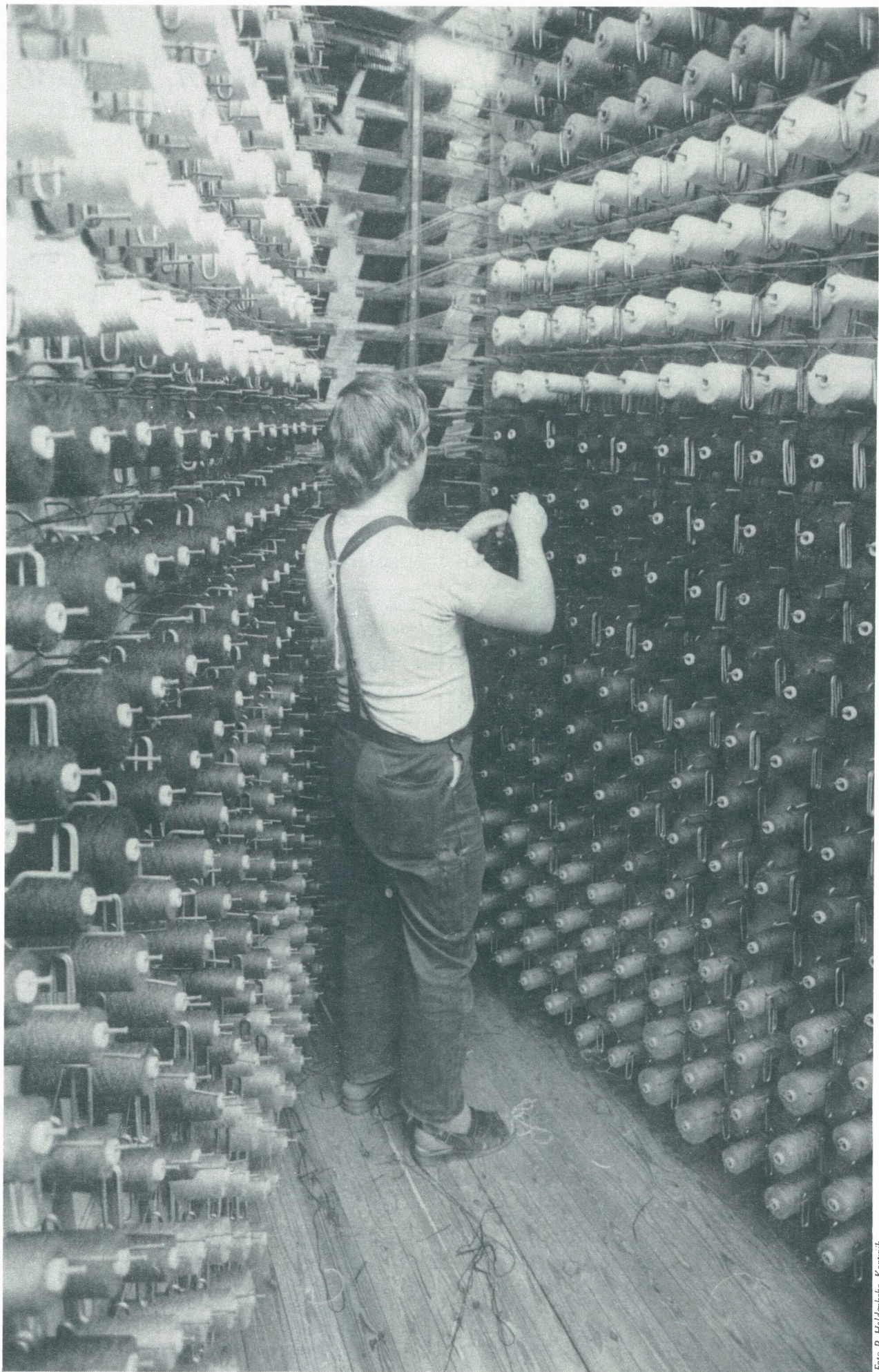

Foto P. Holdereke, Kortrijk

duidelijk weerspiegeld in tabel 1 die de recente evolutie van de toegevoegde waarde weergeeft voor de voornaamste industriële sectoren in West-Vlaanderen.

Tabel 1: Evolutie tussen 1982 en 1986 van de toegevoegde waarde van de Westvlaamse industrie, naar sektor (in % van de bedrijfsopbrengsten)

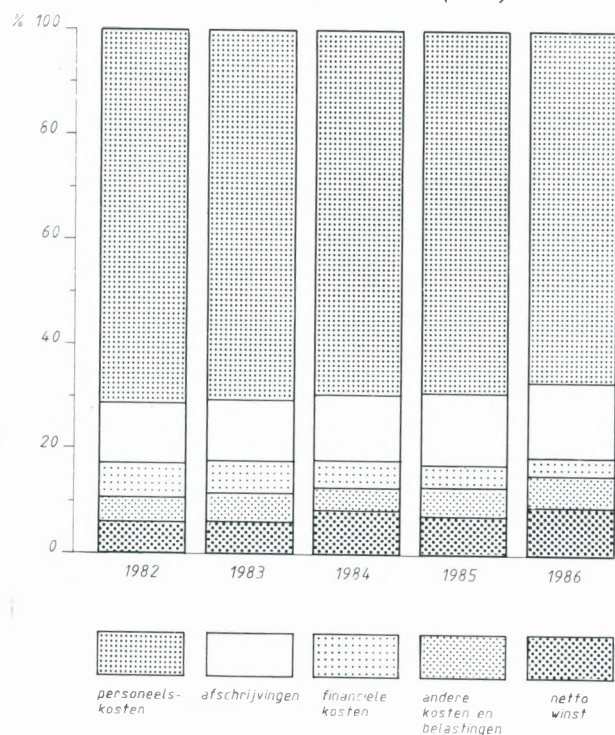
Sektor	1982	1983	1984	1985	1986
Metaal	39,3	39,0	37,3	36,1	37,4
Textiel	25,9	24,9	24,6	25,0	27,9
Voeding	13,9	13,9	13,2	13,6	15,7
Hout	31,5	31,0	30,5	29,5	30,5
Konfektie	35,9	34,1	34,1	30,3	28,7
Bouwmaterialen	39,4	35,5	35,5	35,2	39,2
Diverse	26,8	26,6	24,0	25,1	27,8
Totaal	27,8	27,2	26,1	25,8	28,3

Hieruit blijkt dat de metaalnijverheid en de sektor van de bouwmaterialen de hoogste toegevoegde waarde realiseren. Deze bedroeg bijna 40% in 1986. De toegevoegde waarde van de voedingsnijverheid ligt daarentegen veel lager (15,7%). Een subsektor zoals de veevoedernijverheid haalt zelfs geen 10%.

Op de konfektienijverheid na, zijn alle beschouwde sectoren erin geslaagd om hun toegevoegde waarde te verhogen in 1986. De textiel-, voedings- en diverse nijverheidstakken bereikten zelfs het hoogste niveau van de afgelopen vijf jaren.

Figuur 2 illustreert de verdeling van de toegevoegde waarde over de verschillende produktiefactoren. De faktor arbeid is vervuit de belangrijkste komponent. In 1986 ging gemiddeld 67% van de toegevoegde waarde

Figuur 2: De komponenten van de toegevoegde waarde van de Westvlaamse industrie, 1982-86 (in %)

naar lonen, wedden en andere personeelskosten. De afschrijvingen vormden 14,4% en de netto financiële kosten 3,4% van de toegevoegde waarde. In dat jaar resteerde 9,1% van de toegevoegde waarde als nettowinst.

In vergelijking met de vorige jaren is het aandeel van de personeels- en financiële kosten verder gedaald, terwijl het aandeel van de afschrijvingen en nettowinst verder aangroeide.

Rentabiliteit

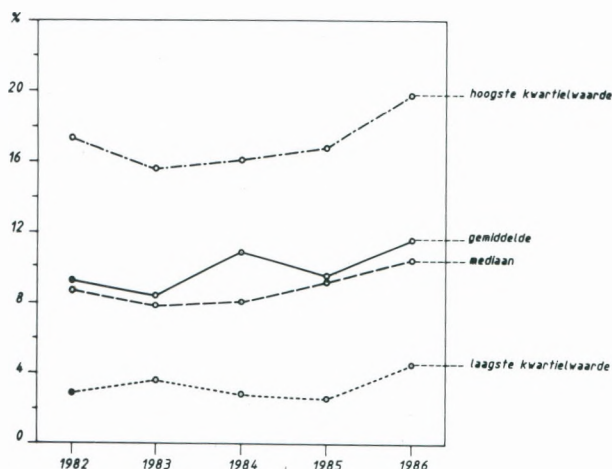
De belangrijkste indikator voor de rentabiliteit van een bedrijf is de nettorentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen.

Deze ratio, die de procentuele verhouding is tussen de winst (of het verlies) na belastingen en het eigen vermogen, bedroeg gemiddeld 11,6% in 1986.

Het in 1986 behaalde rendement is het hoogste van de afgelopen vijf boekjaren. Stilaan wordt een rendement bereikt dat een voldoende vergoeding van het risicodragend kapitaal toelaat.

Ook op het vlak van de rentabiliteit is een grote spreiding van de individuele bedrijfsresultaten waar te nemen. Figuur 3 toont aan dat een vierde van de bedrijven 20% of meer verdienen op het eigen vermogen. Daarentegen was, in opnieuw een vierde van de gevallen, het rendement lager dan 4,5%. Eén op 12 bedrijven leed een verlies in 1986.

Figuur 3: De netto rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen van de Westvlaamse industrie, 1982-86 (in %)

Uit tabel 2 blijkt dat alle sectoren hun gemiddelde rentabiliteit konden optrekken in 1986. In de metaalnijverheid, de sektor van de bouwmaterialen en de diverse nijverheidstakken bereikte men het hoogste rendement sinds 1982.

Het goede resultaat van de metaalnijverheid is voornamelijk te danken aan de subsektor eerste verwerking en vervaardiging van metalen produkten (15,8%). De subsektor transportmiddelen boekte daarentegen een zeer zwak rendement (+0,4%).

Ook de voedingsnijverheid liet een hoog gemiddeld rendement optekenen. Het is in praktisch alle subsectoren terug te vinden.

Tabel 2: Evolutie tussen 1982 en 1986 van de nettorentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen van de Westvlaamse industrie, naar sektor (in %)

Sektor	1982	1983	1984	1985	1986
Metaal	6,7	6,8	12,0	11,6	13,2
Textiel	7,1	6,5	10,2	6,1	7,7
Voeding	19,6	14,9	12,5	12,8	14,6
Hout	11,6	9,9	6,6	8,1	10,7
Konfektie	20,1	10,7	5,5	-7,6	4,9
Bouwmaterialen	5,8	5,6	8,3	9,9	12,4
Diverse	3,5	7,9	11,4	11,9	15,8
Totaal	9,2	8,5	10,9	9,4	11,6

Het herstel van de rentabiliteit in de houtnijverheid deed zich enkel voor in de subsektor van de houten halffabrikaten (16,5%). In de subsektor meubelen blijft het rendement laag (6,2%).

De textiel- en konfektienijverheid scoren het zwakst op het vlak van de rentabiliteit. Binnen de textielnijverheid deden de subsectoren voorbereiding, spinnerij, twijnderij (11,8%), weverij (8,5%) en veredeling (8,1%) het iets beter dan gemiddeld. Het rendement in de tapijtweverijen blijft erg laag (5,3%).

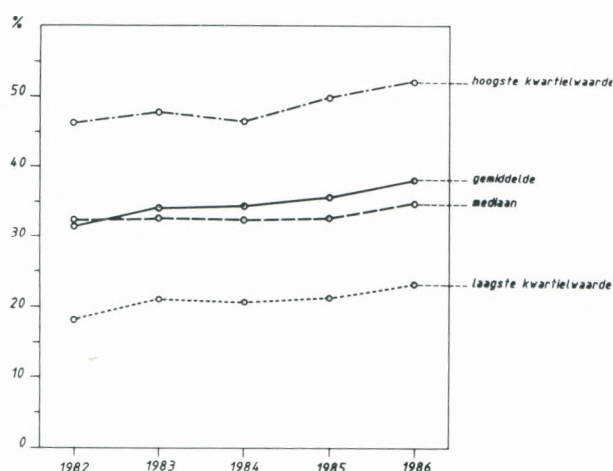
Financiële structuur

De versterking van de financiële structuur van de Westvlaamse industriële ondernemingen die waargenomen werd in de periode 1982-85, heeft zich in 1986 verdergezet. In dat jaar bestond gemiddeld 38,1% van het totaal ter beschikking staand vermogen uit eigen middelen.

Figuur 4 toont aan dat 25% van de onderzochte bedrijven zich in een zeer comfortabele positie bevonden in 1986 gezien ze meer eigen dan vreemd vermogen hadden.

Daarentegen is het aandeel van het eigen vermogen beperkt tot iets meer dan 23% bij een ander vierde van de ondernemingen. Voor industriële bedrijven is dit een eerder zwakke basis.

Figuur 4: Het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen van de Westvlaamse industrie, 1982-86 (in %)

Praktisch alle sectoren zijn erin geslaagd om hun financiële structuur verder te verbeteren in 1986. Koploper is de textielnijverheid waar de eigen middelen 43,4% vormen van alle ter beschikking staande middelen (zie tabel 3). In twee subsectoren, namelijk weverij en veredeling, is meer eigen dan vreemd vermogen aanwezig.

Tabel 3: Evolutie tussen 1982 en 1986 van het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen van de Westvlaamse industrie, naar sektor (in %)

Sektor	1982	1983	1984	1985	1986
Metaal	28,3	30,7	32,3	32,8	34,5
Textiel	34,4	36,8	38,2	39,8	43,4
Voeding	31,2	34,9	34,8	35,0	39,3
Hout	36,0	36,3	32,2	32,9	34,8
Konfektie	36,8	41,9	37,1	33,2	38,8
Bouwmaterialen	31,4	33,9	35,5	40,7	39,9
Diverse	39,3	38,2	32,7	35,8	37,5
Totaal	31,7	34,1	34,5	35,5	38,1

Ook de sectoren bouwmaterialen, voeding, konfektie en diverse nijverheidstakken hebben een bevredigend niveau bereikt. Geen enkele sektor heeft gemiddeld minder dan een derde eigen vermogen.

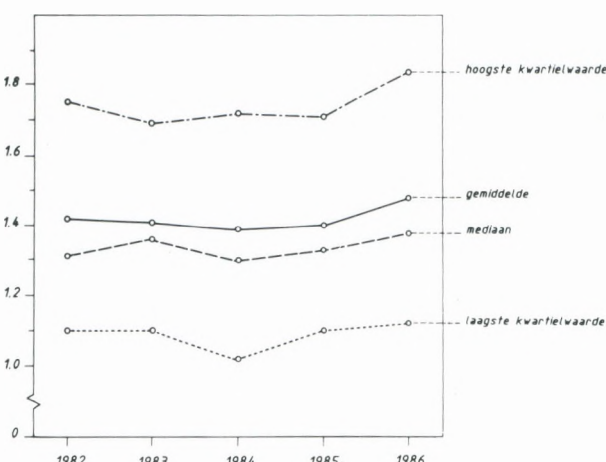
Likwiditeit

De likwiditeit of het betaalvermogen op korte termijn wordt nagegaan met behulp van de current ratio die de verhouding is tussen de vlottende activa (voorraden, vorderingen op maximaal 1 jaar, beleggingen en kasmiddelen) en de schulden op maximum 1 jaar.

Figuur 5 duidt aan dat de gemiddelde current ratio van de Westvlaamse industrie tot 1985 schommelde rond 1.4. In 1986 deed zich een verruiming voor van de likwiditeitspositie. De current ratio klom op tot 1.48. Dit houdt in dat de vlottende activa de schulden op ten hoogste één jaar met de helft overtreffen.

Er stellen zich dus gemiddeld gezien, geen proble-

Figuur 5: De current ratio van de Westvlaamse industrie, 1982-86

men op het vlak van de likviditeit. Als men de individuele resultaten nagaat, stelt men vast dat een vierde van de bedrijven waakzaam moet blijven gezien hun current ratio in 1986 kleiner was dan 1.12. De likviditeitspositie van 12% van de onderzochte ondernemingen was in 1986 totaal onvoldoende. Met een current ratio van minder dan 1 waren deze bedrijven niet in staat om hun betalingsverplichtingen op korte termijn na te komen.

Tabel 4 illustreert dat de textielbedrijven gemiddeld over de ruimste likviditeitspositie beschikken. Vooral de weverijen zijn zeer liquide (2.47).

Tabel 4: Evolutie tussen 1982 en 1986 van de current ratio van de Westvlaamse industrie, naar sektor

Sektor	1982	1983	1984	1985	1986
Metaal	1,50	1,42	1,41	1,37	1,46
Textiel	1,41	1,47	1,53	1,58	1,68
Voeding	1,30	1,33	1,29	1,33	1,41
Hout	1,43	1,47	1,35	1,33	1,33
Konfektie	1,45	1,52	1,50	1,33	1,54
Bouwmaterialen	1,23	1,22	1,32	1,34	1,31
Diverse	1,35	1,34	1,21	1,27	1,32
Totaal	1,42	1,41	1,39	1,40	1,48

Globale benadering

De ratio's in verband met de rentabiliteit, financiële structuur en likviditeit geven elk op zich waardevolle informatie. Door deze ratio's met elkaar in verband te brengen kan het inzicht in de financiële toestand van een bedrijf, een sektor of de ganse industrie merklijk verdiept worden.

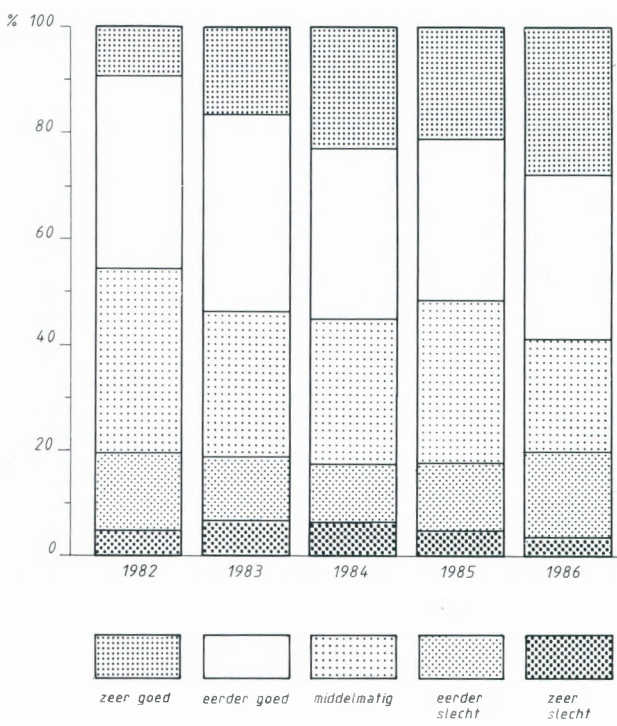
Hiervoor worden de netto rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen, het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen en de current ratio van elk bedrijf voor een bepaald boekjaar vergeleken met een aantal standaardwaarden. De uitkomst van deze vergelijking laat toe de financiële toestand van elk bedrijf voor dat jaar te katalogeren als zeer goed, goed, middelmatig, slecht of zeer slecht². Op deze manier kan men dus nagaan welk deel van de bedrijven en ook welk deel van de tewerkstelling in elk van de vijf klassen valt. Dit laatste wordt voorgesteld in figuur 6.

De bedrijven waarvan de financiële toestand op basis van de resultaten voor het boekjaar 1986 als zeer goed werd beoordeeld, vertegenwoordigen 27,8% van de tewerkstelling in de steekproef. Daarnaast is 31,1% van de tewerkstelling te situeren in ondernemingen met een redelijk goede financiële positie.

Bedrijven die er op financieel vlak eerder slecht voorstaan omvatten 16,3% van de tewerkstelling. Tenslotte is 3,5% van de tewerkstelling gegroepeerd in ondernemingen die een zeer slechte financiële situatie vertonen.

De positieve evolutie op het vlak van de rentabiliteit, financiële structuur en likviditeit heeft ertoe geleid dat de financiële gezondheidstoestand van de Westvlaamse industrie in zijn geheel in 1986 verder verbeterd is.

Figuur 6: De financiële gezondheidstoestand van de Westvlaamse industrie, 1982-86 (in % van de tewerkstelling)

Besluit

Het boekjaar 1986 was een goed jaar voor de Westvlaamse industriële bedrijven. Zowel op het vlak van de rentabiliteit, de financiële structuur en de likviditeit werden de beste resultaten behaald van de afgelopen vijf jaren. De verbetering van de financiële positie van de Westvlaamse industrie die sinds 1982 merkbaar was, heeft zich in 1986 duidelijk en krachtig verdergezet.

Praktisch alle beschouwde sectoren konden in 1986 betere financiële resultaten voorleggen dan in 1985. Geen enkele sektor blinkt echter uit op elk van de onderzochte domeinen. De voedingsnijverheid scoort het best op het vlak van de rentabiliteit. De textielnijverheid heeft de stevigste financiële structuur en de beste likviditeit.

Globaal genomen blijkt in 1986 bijna 60% van de tewerkstelling in de onderzochte bedrijven gesitueerd te zijn in ondernemingen met goede tot zeer goede financiële resultaten. Daartegenover is bijna 20% van de tewerkstelling gekoncentreerd in bedrijven die er op financieel vlak slecht tot zeer slecht voorstaan.

(2) Voor een beschrijving van deze procedure wordt verwezen naar: 'Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen', *Facetten van West-Vlaanderen*, nr. 25. blz. 42, WES, Brugge, 1984.

Topprestaties door kwaliteit

Bekaert houdt van aanpakken. Al meer dan 100 jaar.
Volgens een strategie die een succesformule is geworden.

Door mensen, voor mensen.
De resultaten liegen er niet om.

Bekaert is 's werelds grootste
onafhankelijke producent van
staaldraad en staaldraad-
produkten. Gekommercialiseerd
in meer dan 150 landen.

Met 17.000 mensen aan de slag in
14 landen, produceren 43 Bekaert-
fabrieken jaarlijks meer dan
1 miljoen ton. Goed voor 600 miljoen
km draad of 15.000 maal de omtrek
van de aarde.

Kwaliteit in denken en handelen is onze
kompetitieve troef bij uitstek. Als dyna-
misch proces, dat er naar streeft zichzelf
steeds weer te overtreffen, in functie van
de noden en wensen van de klant.

Kwaliteit is dan ook het draagvlak van
onze toekomststrategie. De harmonische
inzet om met rentabiliteit, internationali-
zering en diversifiëring ook morgen nog
tot de top te behoren.

@ BEKAERT

N.V. BEKAERT S.A.
Groepsdirectie
President Kennedypark 18
B-8500 KORTRIJK (België)

Zuid-West-Vlaanderen in de branding 1992: handicaps en troeven¹

M. Wollecamp, Voorzitter Paribas Bank België

Is het Europa zonder grenzen een futuristisch sprookje of wordt het een realiteit en dus een uitdaging voor onze streek? De Europese stroomversnelling is zeker begonnen, maar alle hindernissen zijn nog niet weggevoerd. Wie in deze tekst een concreet antwoord verwacht op zijn vele vragen, blijft op zijn honger. Hier volgen alleen beschouwingen met als finaliteit de lezers voor de toekomstige realiteit te sensibiliseren, realiteit waarin alle sociale en economische partners in symbiose zullen moeten opereren.

1. De ongunstige economische, financiële en monetaire omstandigheden

Sinds de 'zwarte maandag' van 19 oktober 1987 staat de wereld elke dag oog in oog met diverse kontradictische profetieën en wordt zij met onzekerheden gekonfronteerd. Is de beurscrash het einde van de welvaart? Is er een nieuwe grote depressie op komst? Staan wij voor een Apocalyps?

Het is onloochenbaar dat er een correctie gekomen is op het ongebreidelde optimisme van de financiële markten. De gezinnen en de bedrijven blijken echter nog relatief ongevoelig, zoals uit de jongste indicatoren blijkt. Natuurlijk ligt de dollarineenstorting veel gevoeliger, zeker voor de uitvoerbedrijven op de dollarmarkt. De klemtonen in Europa, de USA en Zuid-Oost-Azië — de drie belangrijkste economische krachten — liggen evenwel verschillend.

Het vertrouwen zal zich echter niet zo vlug herstellen. De dollar ontbeert nog gunstige indicatoren om zich autonoom te handhaven en/of weer te gaan stijgen.

Om de recessie af te wentelen kiezen de bewindslui voor een pragmatische aanpak. De vraag blijft of deze tijdswinst aangewend zal worden om fundamentele oplossingen uit te werken voor de enorme verstoringen onevenwichten zoals:

- (a) het wanverhouding tussen de beschikbare financiële middelen en de economische noodwendigheden;
- (b) de onmacht van de ontwikkelingslanden om hun schulden af te betalen en het probleem van de bankiersschuldeisers;
- (c) de vlottende valutakoersen en het hieruit voortvloeiend protektionisme.

Een echt doemdenken is evenwel misplaatst. Niemand is hiermee gediend en het kan alleen een neerwaartse beweging op gang brengen. Een echt optimisme is echter evenzeer verraderlijk en zou vlugger dan vermoed tot een tweede crash kunnen leiden. Best is het te opteren voor een realistische benadering.

België zal in principe geen recessie kennen in 1988

gezien de traditionele tijdspanne van ongeveer 6 maanden tussen de USA en Europa en gezien de flinke binnenlandse vraag in Duitsland en zelfs in eigen land. Indien de regering erin slaagt iets meer te investeren, zal dit uiteraard ook positief zijn; de begrotingssanering is evenwel nog niet afgewerkt en een uiterste behoedzaamheid blijft geboden. In deze kontekst heeft Zuid-West-Vlaanderen geen ineenstorting te vrezen. Ondertussen heeft de Europese Commissie een blauwdruk voor de interne markt per 31 december 1992 op tafel gelegd als antwoord op het europessimisme.

2. De Europese binnengrenzen slopen

De kostprijs van het 'niet-Europa' is onverantwoord

Europa heeft zich in verdeelde gelederen opgesteld tegen de Amerikaanse uitdaging (le défi américain) en de agressie uit Zuid-Oost-Azië (le défi pacifique) en binnen Europa heeft ieder land gestreden om zijn marktaandeel te behouden of te verruimen. Wanneer een exportgezinde ondernemer zijn zakenreis in Europa onderneemt, wordt hij met veel hindernissen gekonfronteerd: fysische grenzen (kontrole op goederen en diensten), technische grenzen (een arsenaal van verschillende normen en procedures) en fiskale grenzen (rechtstreekse en onrechtstreekse belastingen die verstorend werken).

Aan de internationalizatie kunnen wij bovendien niet ontsnappen.

De kostprijs van het 'niet-Europa' is enorm: taken en contingenten aan de grenzen (protektionisme); subsidies landbouwsector (monetaire compenserende bedragen); hogere hulp aan industriële sectoren in moeilijkheden.

Binnen het Europees bestel werden enorme financiële middelen onefficiënt ingezet en werd er veel energie zonder resultaat verbruikt.

Schaalvergroting, innovatie en efficiëntie werden afgeremd; zij zijn nochtans levensnoodzakelijke ingrediënten in de concurrentiestrijd met de USA en Zuid-Oost-Azië. Het enige antwoord hierop is de uitbouw van een interne Europese markt, waarvan de kerngedachte is dat elk produkt of dienst die wettelijk in één land wordt gemaakt en op de markt gebracht, in beginsel ook op de andere markten vrij moet kunnen worden verhandeld.

(1) Tekst uitgesproken naar aanleiding van de Nieuwjaarsvergadering van de Kamer voor Handel en Nijverheid van Kortrijk op 18 januari 1988.

Foto Archief Interieur, Koninkrijk

De uitbouw van een interne markt vergt solidariteit en offers

(a) Wat biedt die markt?

Vandaag zijn er 320 miljoen konsumenten en in 1992 350 miljoen (USA: 245 miljoen). De produktiemiddelen kunnen efficiënter ingezet en de technologische kennis kan optimaler uitgewisseld worden. De schaalvoordelen hebben een gunstig impact op de kostprijs. Een Europese munt kan tevens de valutafluctuaties uitschakelen. Dit alles samen moet leiden tot een hogere rendabiliteit.

(b) De hindernissen moeten worden afgebouwd

De interne markt is alleen mogelijk indien alle partijen zich voluntaristisch opstellen om tijdens het parcours de hindernissen af te bouwen door:

harmonizatie van de verschillende fiskale systemen (de roerende voorheffing in België is goed voor ongeveer ±140 miljard fr.);

vrijmaking van de kapitaalbeweging: afschaffing dubbele wisselmarkt;

invoering van het Europees muntsysteem: versterking EMS;

koördinatie budgettaire en monetaire politiek: financiering van de gemeenschap in overeenstemming met onze financiële mogelijkheden.

Al deze economische, financiële en monetaire hindernissen *moeten* weggewerkt om gelijke concurrentievoorwaarden te bereiken.

(c) Hoever staan wij nu?

Het EG-Witboek 'Voltooiing van de interne markt' bevat 300 voorstellen die personen en bedrijven een onbelemmerde toegang tot activiteiten in alle EG-landen moeten waarborgen. Het gaat om zeer uiteenlopende maatregelen. Ter illustratie:

de vereenvoudiging van grensformaliteiten;

richtlijnen voor brandbeveiliging in hotels;

gelijkschakeling van diploma's;

het gelijkstellen van de BTW-tarieven.

Van de 300 voorstellen zijn er reeds bijna 200 omgezet in ontwerprijtlijnen; hiervan zijn er reeds 68 goedgekeurd door de Europese Ministerraad. Men hoopt vóór einde 1988 de resterende 100 ontwerprijtlijnen klaar te hebben, die uiterlijk in 1990 goedgekeurd zouden moeten zijn. Het is een feit dat de Europese Commissie met haar Witboek over de interne markt in 1992 een nieuw impuls gegeven heeft tot een grotere eenmaking. Het is echter niet allemaal rozegeur en manschijn. Europa moet nog enkele netelige dossiers verwerken: het staal, de landbouw, de handel met Japan en de VS, het toezicht op de staatssteun van de lidstaten, de financiering van de EG en de begroting. Daarnaast zitten er serieuze knelpunten in het te onderhandelen pakket van ontwerpen. Bovendien is het Europa van de 12 met een zware verdeeldheid gekonfronteerd. Van daar de niet overbodige vraag: haalt Europa 1992?

Al de partners moeten aan één zeel trekken

De interne markt kan niet op duurzame grondslagen gevestigd worden als de gemeenschap er niet in slaagt de economische en sociale samenhang, die in de Europese akte in het vooruitzicht wordt gesteld, tot stand te brengen. Dit vereist solidariteit.

(a) De overheid heeft een opdracht

De verschillende nationale overheden moeten de politieke wil opbrengen de monetaire en financiële voorwaarden tot stand te brengen om de Europese markt te realiseren. Het Franse tijdschrift MOCI voerde in november 1987 een enquête uit bij 350 Franse uitvoerders. Hieruit bleek geen overdreven vrees maar evenmin een misplaatste hoop. De nadruk werd hoofdzakelijk gelegd op de harmonisering van de normen, de afbouw van de fiskale verschillen en de nood aan stabiele valuta koersen. De overheid moet derhalve de voedingsbodem creëren waarop de presterende ondernemingen zich kunnen enten en openbloeien.

(b) Ook de ondernemingen moeten hun verantwoordelijkheid opnemen

Om de uitdaging uit Amerika en uit Zuid-Oost-Azië op te vangen en zich optimaal te profileren in de Europese markt, zullen hun inspanningen zich onder meer moeten toespitsen op enkele fundamentele oriëntaties:

1. de opbouw van een strategisch en taktisch plan: er moet nagedacht worden over dimensies die boven de extrapolaties uitstijgen en het prospectief onderzoek van de toekomst vereist het opstellen van alternatieve scenario's;

2. de volgehouden en ononderbroken technische en technologische innovatie. Produkten zijn immers van korte levensduur geworden. Wanneer een bepaald produkt of dienst op de markt voorhanden is, wordt de tweede generatie reeds in de labo's ontwikkeld en de derde generatie rijpt al in het brein van de onderzoeker;

3. het uitwerken van een degelijk vormingsprogramma binnen het bedrijf: dit moet onder meer de innovatiekracht stimuleren. Het personeel heeft een allergie voor vernieuwing uit vrees zijn job te verliezen. Anderzijds is de innovatie de vitale dynamiek voor de onderneming. Het personeel dient dan ook opgeleid te worden om permanent te zoeken naar verbetering of vernieuwing van fabricatieprocédés, distributievormen en organisatorische en werkmethoden.

Zich wapenen voor 1992 betekent zich aanpassen aan de Europese en internationale samenhang die vol spanningen en onzekerheden steekt.

Een take-off in onzekere economische, sociale en politieke omstandigheden is niet eenvoudig en zelfs vol risico's. Deze uitdaging is evenwel de taak van de ondernemer. Geen algemeen of specifiek overheidsbeleid kan de unieke taak en verantwoordelijkheid inzake industriële vernieuwing overnemen.

3. Zuidwestvlaamse troeven en handicaps

Ligging

Geografisch gezien zou Kortrijk het industrieel hart van het grote Europa genoemd kunnen worden. Wanneer een cirkel wordt getrokken vanuit dit middelpunt met een straal van 1.500 km wordt heel Europa bestreken. Deze regio is bovendien een middelgrote agglomeratie. Vanuit economisch standpunt wordt zulk een eenheid beschouwd als de meest evenwichtige en slagvaardige groepopbouw.

Infrastructuur

Het Kortrijkse beschikt over een zeer degelijke infrastructuur met een goed ontsloten net van autowegen, een regionale luchthaven, de nabijheid van een zeehaven die meer en meer aan belang zal toenemen, een universiteit die de mogelijkheid biedt tot een intense en vruchtbare samenwerking en een uitgebouwd net van financiële instellingen. Deze groeipool betekent dan ook een uitstekende draaischijffunctie in het niet te stuiten krachtenveld naar internationalisatie.

Aktiviteitspatroon

De streek is gekenmerkt door een zeer gediversifieerd industrieel weefsel. Slechts enkele elementen ter illustratie:

er is het volledig gamma van de textielverwerkende nijverheid;

in de metaalindustrie werd naast de traditionele bedrijfstakken ook een kern van high-techindustrie opgestart;

de hout- en meubelindustrie werd progressief uitgebreid;

de grafische en de fotografische nijverheid ontbreken niet in dit industrieel panorama;

de agro-business industrie werd zeker niet verwaarloosd;

in de distributie werden grote inspanningen gerealiseerd om een modern apparaat uit te bouwen;

een gamma van toeleveringsbedrijven wordt uitgewerkt.

Het Kortrijkse heeft dus een sterke en gevarieerde industrialiseringsgraad en de desindustrialisering is er zeer traag.

Er zijn evenwel ook enkele zwakke punten. Om een evenwichtig industrieel apparaat te realiseren is er nog een inspanning te doen op het vlak van de high-tech bedrijven. Hier stoot men op een tekort aan research. Vlamingen zijn een beetje zoals de Japanners uit de jaren zestig en zeventig: zij kopiëren gemakkelijk, verbeteren wat en zijn handige verkopers. Het fundamenteel wetenschappelijk en toegepast onderzoek en het speurwerk is echter nog niet in alle programma's ingeschreven. Er moeten derhalve middelen vrijgemaakt worden om hierin te investeren. Een andere handicap is de atomische structuur van de ondernemingen (familiale structuur), waardoor men gekonfronteerd wordt met opvolgingsproblemen en met de problematiek van een evenwichtige financiële structuur (solvabiliteit en waarborgen).

Ondernemersklimaat

In de streek zijn de ondernemers risico-mindend. Een vechtersmentaliteit, een internationale handelsgeest en flexibiliteit zijn inherent aan hun natuur. Rekonversie schrikt hen niet af. Dynamiek, werkkraft en aanpassingsvermogen zijn hier zelfs 'erfelijk'. Veel stormen werden overleefd en er werd positief gereageerd op uitdagingen zoals het Marshallplan, de crisis en herstructurering van de vlassektor, de oprichting van de EG en de uitvaardiging van de expansiewetten.

De bestaande ondernemingen werken in de diepte en nieuwe bedrijven komen als paddestoelen uit de grond. De investeringsneiging is niet afgezwakt. Men zou bijna kunnen spreken van de Silicon-vallei (of misschien van de Leievallei) van Europa.

Er zijn evenwel enkele wolken aan deze zonnige hemel:

een termijnvisie ontbreekt nog (strategie is niet alleen belangrijk voor grote ondernemingen);

een business-plan maakt nog geen integrerend deel uit van de bedrijfspolitiek;

de opvolgingsproblematiek en het financieel beleid worden onvoldoende ingeschat;

de public-relations met de Belgische en Europese overheden en beslissingscentra staan nog in de kinderschoenen ('pottekijkers' worden nog als vervelend ervaren); dat opleiding van mensen in eigen huis noodzakelijk is, is nog niet doorgedrongen (geen enkele business-school maakt immers mensen op maat voor elk bedrijf).

In verband met het ondernemersklimaat kan de voorzitter van het VEV, de heer Walter Vanden Avenne, geciteerd worden: 'Een familiale onderneming is in staat tot het grootste en tot het laagste. Als de samenhangigheid wegvalt geraak je in de stormen'.

Arbeidsmarkt

De streek rond Kortrijk beschikt over een potentieel van 275.000 actieve, werkzame en dynamische arbeidskrachten, mensen met handen aan hun lichaam en hersen in hun hoofd. Deze mensen hebben bovendien bewezen dat zij openstaan voor rekonversie en mobiliteit. Denk in dit verband aan het verdwijnen van de grensarbeid, de seizoenarbeid en de mijnarbeid: de regio heeft deze problemen opgevangen. De werkloosheid is er lager dan het nationaal en Vlaams gemiddelde. Bovendien kenmerkt een hoge produktiviteit deze streek. Spanningen tussen ondernemers en sociale partners zijn praktisch onbestaande. De vakbonden zijn begripvol en positief ingesteld. De geschikte kwalificaties ontbreken soms evenwel. Een intensere en institutionele samenwerking tussen de ondernemingen, de technische scholen en de universiteit zou ongetwijfeld een bijdrage kunnen leveren voor de oplossing van dit probleem.

Besluit

De streek beschikt zeker over voldoende troeven om de problemen van morgen aan te kunnen. Alleen moeten de handicaps geanalyseerd worden en omgebogen tot slagvaardige wapens in de concurrentiestrijd.

4. Europa als thuismarkt

Het vuur is aan de lont

Het project van een volledig-gemeenschappelijke Europese markt in 1992 werkt als een magneet op het bedrijfsleven en het financiewezen. Denk in dit verband aan de groeiende tendens tot schaalvergroting, overnamen, integratie en fusies. De beurscrash van 19 oktober 1987 en de flop van het Europees topberaad op 5 december 1987 zijn accidenten in het parcours. De vraag naar de kredibiliteit van het project kan en mag niet ontlopen worden. Iedereen moet leren leven met pijnlijke beurscrashes en mislukte toppen.

Indien echter uit de beurscrash een blijvende verslechtering van het bedrijfsklimaat en een economische recessie zouden groeien, wordt het moeilijker. Heel de geschiedenis van de Europese eenmaking leert immers dat de integratie slechts lukt in een klimaat van stevige groei.

Er bestaat dus een kans dat 1992 wordt uitgesteld. Twaalf landen met uiteenlopende economische ontwikkeling en structuren, met tegenstrijdige belangen en verschillen in mentaliteit, kan men niet in een handomdraai tot een coherente groep omtoveren. Belangrijk is dat het vertrouwen in het uiteindelijk resultaat en het elan om door te gaan blijven bestaan. Waarom zouden Zuid-West-Vlamingen niet de grootste trekpaarden kunnen worden daar waar de ministers en ambtenaren weleens voor schut zouden kunnen gesteld worden? Is het niet tekenend dat niet-EG-landen zoals Oostenrijk, Zwitserland en Zweden steeds meer toetreding tot de EG zoeken om te komen tot een nauwere economische samenwerking?

De Europese challenge is een realiteit

In deze kontekst moet worden ingezien dat uitvoeren meer is dan een reis maken naar Parijs, Frankfurt, Rotterdam of Londen. De EG, onze markt, is veel ruimer en biedt enorme mogelijkheden. Daarnaast moeten wij ook nog oog hebben voor een zeer interessante groep van landen in Zuid-Oost-Azië. Niet alleen Japan maar alle ASEAN-landen bieden onvermoede mogelijkheden. Zij beschikken over een economisch dynamisme, alsook over ruime financiële middelen. Dit is evenwel een werk van lange adem.

Het economisch en bedrijfsleven wordt gedomineerd door een snelle internationalizatie. Deze wordt gedragen door de ondernemingen en gedreven door technologische en wetenschappelijke impulsen. Niet alleen de grote bedrijven maar ook de KMO's staan voor de keuze: overleven of sterven in deze maalstroom.

Europees ondernemen is voor alle actieve bedrijven een noodzaak. Dit veronderstelt de uitdagingen onderzoeken en tot praktische konklusies brengen. De uitdaging komt van buiten, het antwoord komt van binnen.

Ondernemingen en vakbonden moeten samen een strategische visie ontwikkelen en een geloofwaardige toekomst in een veranderende wereld uitbouwen. Geen visie hebben kan dodelijk zijn voor de onderneming. Aan de toekomst denken moet deel uitmaken van het dagelijks beleid. Dat vereist geen helderziendheid maar creatief inzicht gepaard met moed, getemperd door zin

voor realiteit en gericht op een duidelijk doel. De besluitvorming wordt erdoor vereenvoudigd.

De Europese challenge is een realiteit. In de toekomst wordt Europa onze thuismarkt. Het wegvallen van bescherming tegen mededinging zal nieuwe bedreigingen meebrengen. De klant blijft evenwel koning: stipte levering van kwaliteit tegen de beste prijs is de ultieme waardemeter. Wij staan voor een fundamentele keuze: onze activiteit toespitsen op welbepaalde kleine deelmarkten of op grote markten.

Bovendien moet een gediversifieerde productenportefeuille opgebouwd worden met produkten in fabricatie, produkten in ontwikkeling en finaal met produkten in embryonaal stadium.

Ofschoon de gemeenschappelijke markt nog niet voor morgen is, is de harde concurrentiestrijd reeds begonnen. Vanuit een sterke thuisbasis moet er gestart worden naar ruime horizons. Dit vereist een blijvend investeren in toegepast onderzoek en nieuwe technologie, in mensen, in organisatie, in marketing met Europese dimensie en in vernieuwde managements- en beheerstechnieken.

Iedere ondernemer moet zijn bedrijf doorlichten in een Europees perspectief. Dat is niet de taak van de overheid maar van de ondernemer zelf. In deze optiek zullen de bedrijven zeker geconfronteerd worden met verschillende opties rond de schaalvergroting en kostenbesparing door samenwerking — wat evenwel niet in onze individualistische kultuur zit — en met een laten primeren van het bedrijf boven de familie.

Appel tot regionale samenwerking

Tenslotte moet er een wil bestaan om samen het imago van een 'kreatieve en dynamische regio' te creëren. De regio moet grootheid verwerven en een internationale dimensie. Het samenbundelen van dynamisme, werkracht, flexibiliteit, geloof in eigen kunnen en groei-kraft, is hiertoe de belangrijkste bijdrage.

'Europa 1992, onze thuismarkt' is een betoverend perspectief: een opportuniteit om méér te ondernemen en om méér welvaart te verkrijgen, en een kans tot grotere samenwerking. Steeds is de streek erin geslaagd de geboden opportuniteiten tot echte kansen om te buigen. In 1992 zijn deze kansen in deze opgave duidelijk Europees.

**bank
van roeselare
en
west-vlaanderen**

Vlaanderens belangrijkste regionale bank
nauw verbonden
met de Westvlaamse
economische groei

---

25 jaar groenbeleid in West-Vlaanderen

P. Geldhof, Directeur WVT

Inleiding

In 1963 verwierf het Provinciebestuur van West-Vlaanderen het Tillegembos nabij Brugge en stelde het als wandeldomein open voor de bevolking. Hiermee gaf de Provincie de aanzet voor een gedurfd groenbeleid dat anno 1988 resulteerde in zes provinciale domeinen met een gezamenlijke oppervlakte van 500 ha. Een opmerkelijke prestatie in het qua bossen karig bedeelde West-Vlaanderen, die terecht bewondering afdwingt en waaraan dit jaar ter gelegenheid van de 25e verjaardag van de eerste aankoop op passende wijze aandacht zal worden geschonken.

Aan het groenbeleid is in de voorbije 25 jaar echter niet alleen door de provinciale overheid gestalte gegeven. Ook de hogere overheid, via haar nationale en regionale administraties, zorgde voor een aanzienlijke verruiming van het groenareaal in de provincie. Daarnaast maakten ook veel gemeenten zich verdienstelijk, inzonderheid bij de uitbouw van het stedelijk groen. Overigens droeg ook de particuliere sektor, langs natuur- en milieuverenigingen, in niet onbelangrijke mate bij tot de vrijwaring van landschappen en natuurgebieden.

Hierna wordt gepoogd een balans op te maken van deze gemeenschappelijke inspanningen, waarbij expliciet de nadruk is gelegd op het voorzieningsaanbod. Uiteraard wordt hierdoor het begrip 'groen' duidelijk verengd. Onder de vlag die 'groen' dekt gaat ongetwijfeld een ruimere lading schuil. 'Groen' betekent naast bossen, parken, reservaten, ook straatbeplanting, aanleg en onderhoud van plantsoenen en sportterreinen, ziektebestrijding en verzorging van bomen, bebloeming, hoeveverfraaiing e.d. 'Groen' heeft ook een directe relatie met ruimtelijke ordening, landinrichting, edukatie en sensibilisering. Groenbeleid is daarenboven gekoppeld aan maatschappelijke opvattingen, politieke besluitvorming en beschikbare middelen.

Deze en andere facetten van het groenbeleid komen hieronder slechts sporadisch aan de orde, d.w.z. voorzover ze enige relevantie hebben t.a.v. het centrale thema, met name de groenvoorzieningen. In de beschouwingen over de inrichting van deze voorzieningen wordt overigens eerder de nadruk gelegd op de functie(s) dan op de vormgeving.

De uitbouw van de provinciale domeinen

Eind de jaren vijftig, toen een sterke economische expansie zich aandienende, overheerste het gevoel dat het overheidsbeleid formeel nieuwe wegen zou inslaan, daarbij strevend naar meer samenhang en doordachtetheit. Een en ander viel samen met een grotere be-

langstelling vanwege de overheid voor de vrijetijdsbesteding en dito infrastructuur.

De voortschrijdende industriële ontwikkeling en suburbanisatie, gepaard gaande met een sterke aantasting van natuur en milieu enerzijds, en een stijgende behoefte aan groenvoorzieningen anderzijds, deden de noodzaak tot een coherenter beleid voor het ordenen van de bodembestemming en het gebruik van de ruimte steeds scherper aanvoelen.

Om hierin te voorzien ontwikkelde de overheid een hiërarchisch gestructureerd planningsinstrumentarium dat zou instaan voor het opmaken van respectievelijk streekplannen, gewestplannen en gemeentelijke plannen van aanleg. De streekstudies voor ruimtelijke ordening en ontwikkeling konden evenwel niet leiden tot de voorziene structuurplannen, waar zij opgemaakt werden vóór het tot stand komen van de Wet op de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening, die eerst in 1962 in voege trad.

De ruimtelijke ordeningssituatie was intussen echter derwijze uit de hand gelopen, dat de hogere overheid besloot over te gaan tot de redactie van de gewestplannen, zonder met de eerder gestipuleerde planhiërarchie rekening te houden.

Op die manier werd het grondgebied van de provincie West-Vlaanderen in zeven gewesten onderverdeeld, waarvoor telkens een gewestplan diende opgemaakt. Hoewel de provinciale overheid hierbij slechts een adviserende bevoegdheid had, werd zij, door het ontbreken van specifieke gewestelijke overheden, toch vrij direct bij de studie en redactie van de voorontwerp- en ontwerp-gewestplannen betrokken.

Door de konsultatie-organen is toen o.m. geopteerd voor groenvoorzieningen t.b.v. de openluchtrecreatie op gewestelijk, dus bovengemeentelijk niveau. De realisatie van deze voorzieningen werd eveneens als een bovengemeentelijke en bijgevolg provinciale opdracht aangezien.

Hoewel per gewestplan op grond van (arbitraire) ervaringsnormen de ruimtelijke voorzieningen voor groen objectief werden begroot, is voor de verwerving van deze ruimtes in de praktijk een zeker opportunisme gehuldigd, in die zin dat toevallig vrijkomende en te koop aangeboden landgoederen werden verworven, waarbij een min of meer evenwichtige spreiding werd betracht.

Bij de verwerving van het eerste domein, het Tillegembos, formuleerde het provinciebestuur de opties voor zijn groenbeleid: van het bos- en groenareaal via het beschikbaar wettelijk instrumentarium, de uitbouw behartigen van groene rekreatiedomeinen met bovengemeentelijk verzorgingsniveau.

Overeenkomstig deze opties slaagde men erin tus-

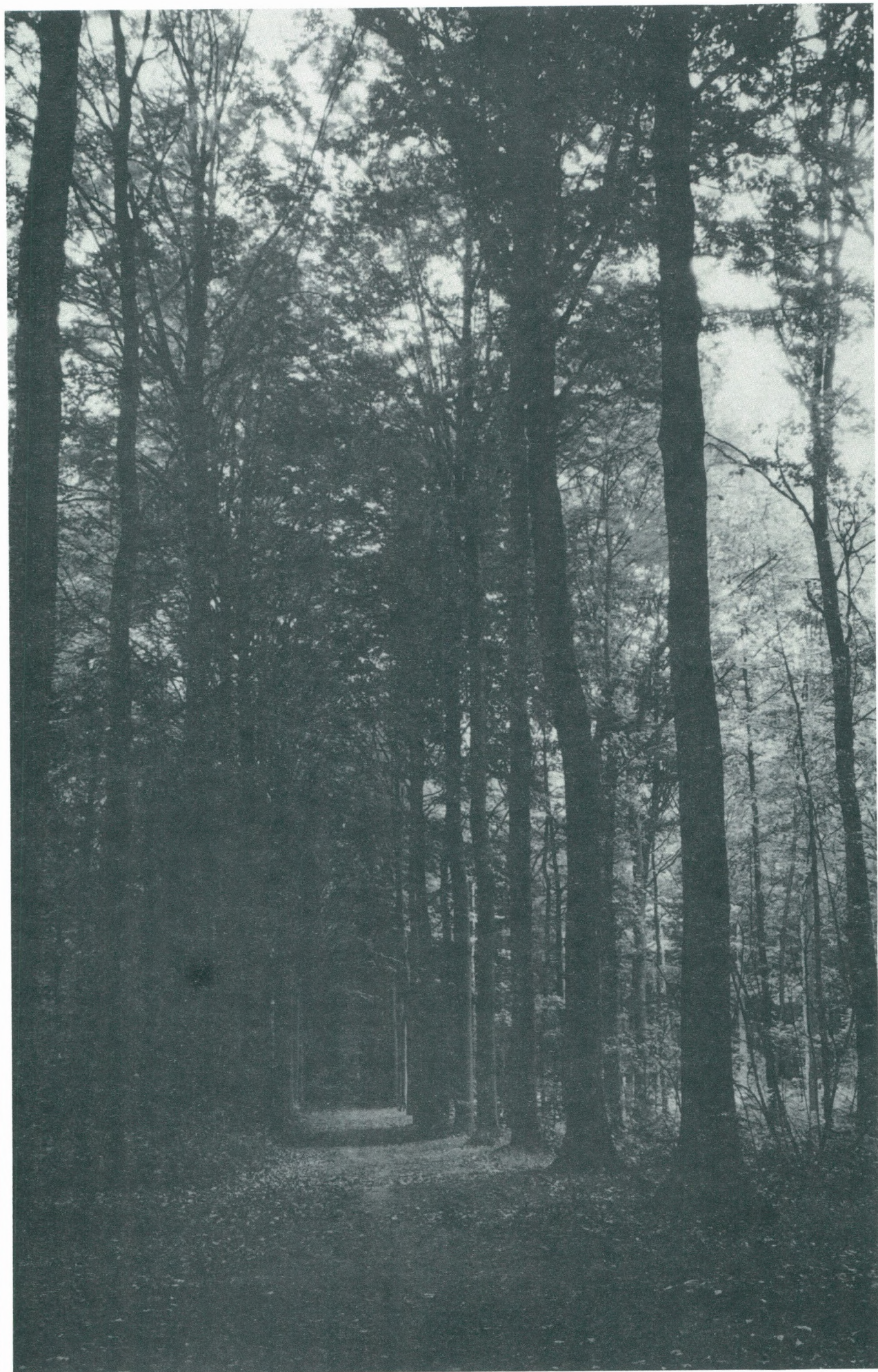

Foto C. Uytterhaegen, Gent

sen 1963 en 1983 zes provinciale domeinen te realiseren. Het Tillegembos te Brugge (1963), het Lippensgoed-Bulskampveld te Beernem (1970), het Sterrebos te Roeselare (1979) en het Veld-domein te Ardooie (1982) vormen voormalige landgoederen die op specifieke wijze voor recreatie werden toegerust. De Palingbeek (1969) en het Gaverdomein (1974) vinden hun oorsprong in respectievelijk een onvoltooide waterwegkonstruktie en een zandwinningsproject.

De uitbouw van deze domeinen werd vooral gezien in functie van extensieve recreatie (wandelen); alleen in de Gavers ligt daarnaast ook een duidelijke klemtoon op niet-gemotoriseerde watersport (windsurfen, kleinzeilerij). Nog in een ander opzicht vormt de Gavers een buitenbeentje: terwijl voor de overige domeinen reeds een groenareaal beschikbaar was, diende de Provincie zelf voor de aankleding van het Gaverdomein in te staan. Naast recreatiedomein vormt de Gavers dan ook een geslaagd voorbeeld van natuur- en landschapsbouw.

Naar uitrustingspatroon zijn de provinciale domeinen vrij eenvormig gekoncipieerd: ruime parkeerterreinen zorgen voor het immobiliseren van het gemotoriseerd verkeer aan de ingangen, wandelpaden leiden de bezoeker doorheen de diverse terreingedeelten, een cafetaria biedt het nodige onthaal, kinderen kunnen terecht in een speeltuin met zandbak en houten speelapparatuur. In het Bulskampvelddomein is daarnaast ook een reeks edukatieve voorzieningen aanwezig (bezoekerscentrum, museum, kruidentuin, bijenhal, verzameling rollend landbouwmateriaal, tentoonstelling oude hoenderrassen).

In functie van een optimale beleving is in alle domeinen gestreefd naar afwisseling tussen beboste percelen, open ruimtes en wateroppervlakten. Overigens wordt door spreiding en zonering gepoogd nivellerende invloeden van het recreatieverkeer op de natuur te voorkomen. Permanent toezicht verzekert bovendien een gedragspatroon konform de voorschriften. Het bos- en groenbeheer wordt waargenomen door een twintigkoppig team o.l.v. een bosbouwingenieur en ressorterend onder de 7e Afdeling van de provinciale administratie.

Met de eerder recente inhuurname van een zestal afgeschafte spoorwegzaten heeft het Provinciebestuur een belangrijke stap gezet naar het behoud van deze waardevolle lijnvormige landschapselementen en de aanwending ervan als fiets- en wandelpad. In functie van een recreatieve benutting, gekoppeld aan een landschapsekologische inrichting en beheer, werd met de NMBS een huurkontraat afgesloten voor de spoorlijnen Roeselare-Menen, Diksmuide-Nieuwpoort, Ieper-Roeselare, Heestert-Avelgem, Spiere-Avelgem en Torhout-Oostende.

Openstelling van staats- en gemeentebossen

Dat bossen, behorend tot het openbaar domein, ook toegankelijk zijn lijkt tegenwoordig maar vanzelfsprekend. Toch is de openstelling van veel staats- en gemeentebossen een vrij recent gegeven.

Sinds de late middeleeuwen waren bij diverse gelegenheden soms aanzienlijke bosdomeinen (o.m. het Zoniënwood) de gemeenschap ten deel gevallen. Dit patrimonium werd door de konfiskatie van kerkelijke goe-

deren tijdens de Franse overheersing nog aanzienlijk verruimd.

Onder het Hollands bewind werd een gedeelte hiervan opnieuw te gelde gemaakt en kwam in partikulier bezit. Toch beschikte de Belgische overheid in 1830 over vrij omvangrijke terreinen bos, vooral in Wallonië, maar ook in Vlaanderen. Deze domeinen werden als domaniale goederen door het Ministerie van Landbouw, waaronder het toenmalige Bestuur van Waters en Bossen ressorteerde, vooral in functie van de houtproductie beheerd. Bijkomende inkomsten uit deze bossen betrok de overheid uit de jacht, waarvan het recht doorgaans aan partikuliere genootschappen werd verhuurd.

Een en ander maakte dat de meeste staatsbossen, ondanks hun openbaar karakter, gesloten bleven voor de gewone burger. Ook veel gemeentebossen en OCMW-domeinen, waarvan het beheer sinds het Boswetboek van 1854 aan het toezicht van het Rijk onderworpen was, kenden lange tijd een gelijkaardig gesloten regime.

Pas vanaf de jaren zeventig kwam hierin, onder druk van de ontwikkelingen in het toerisme en de vraag naar groene recreatieruimtes, verandering. In West-Vlaanderen werden op korte termijn de staatsbossen van De Haan-Wenduine, Houthulst, Zonnebeke en Koekelare voor wandelrecreatie ontsloten. De snelle openstelling was ontegensprekelijk mede te danken aan de inzet en het persoonlijk engagement van de verantwoordelijke houtvesters, die de bosrecreatie een warm hart toedroegen.

Na bemiddeling van de WVT, het provinciaal instituut voor recreatie, landschapszorg en natuurbehoud, konden tevens het Helleketelbos (OCMW Poperinge) en ten dele ook de bossen van Groenenburg (OCMW Ieper) worden opengesteld. Reeds eerder waren ook het Calmeynbos (WVA) te De Panne en het gemeentebos te Ruiselede voor wandelaars toegankelijk geworden.

Ondanks dit openstellingsbeleid bleef de vraag naar wandeldomeinen toenemen. Om recreatieve overdruk in de toegankelijke bossen te voorkomen, zag de overheid zich weldra verplicht om het bestaande areaal door nieuwe aankopen te verruimen. De eigendomsverwerving bleek bovendien de beste garantie voor de vrijwaring van de betrokken bossen te bieden. Tijdens de laatste tien jaar werden dienovereenkomstig door het Rijk en de Vlaamse Gemeenschap ruim 400 ha aan het rekreatief bospotentieel in West-Vlaanderen toegevoegd. Belangrijke aanwinsten vormden daarbij Vloetenveld (Zedelgem), Rijkevelde (Damme-Sijsele), Bulskampveld (Beernem) en Wijnendale (Torhout-Ichtegem).

Ook veel gemeenten gaven gehoor aan de roep naar meer bos. Zo kocht de stad Brugge de domeinen Beisbroek en Tudor en slaagde de gemeente Oostkamp erin het Nieuwenhovebos een recreatieve bestemming te geven. Ook Torhout (Groenhove), Zedelgem (Merkenveld) en Knokke-Heist (Koningsbos) wisten belangrijke bosdomeinen voor de gemeenschap veilig te stellen. Zij konden daarbij rekenen op een substantiële (tot 50%) financiële tegemoetkoming van de hogere overheid.

Met dat al beschikt West-Vlaanderen, ondanks de schaarste aan bos, over een vrij omvangrijk toegankelijk bopatrimonium. Toch blijkt dit nauwelijks vol-

doende om de belangrijke recreatieve behoefte te lenigen. In de toekomst verdient het aanbeveling het privaat bosbezit op meer directe wijze bij het openstellingsbeleid te betrekken. Bosbijdrageregelingen, zoals in Nederland, zullen wellicht gemakkelijker particuliere eigenaars motiveren hun domeinen ten dele een sociale functie te laten vervullen.

Naast de inschakeling van de privé-bossen, moet ook de aanleg van nieuwe bossen overwogen worden. Dit niet enkel als antwoord op een sociale, maar ook op een economische behoefte. De Europese Gemeenschap kampt met een structureel tekort aan hout. De Belgische houtproductie dekt minder dan de helft van de eigen behoeften. In die zin zou het bijzonder bemoedigend zijn mocht de huidige 'Plant een Bos'-campagne van de Vlaamse Bosbouwvereniging, de Koning Boudewijnstichting en de Stichting-Leefmilieu een brede respons bij de Westvlaamse gemeenten krijgen.

Bij het beheer van de openbare bossen wordt door de dienst Groen, Waters en Bossen tegenwoordig van het 'multiple-use'-principe uitgegaan. Dit veronderstelt dat naast een nuttige houtopbrengst, ook plaats voor recreatie en natuurbehoud wordt ingeruimd. Om een samengaan van de economische, de sociale en de ekologische functie mogelijk te maken, zijn wervende voorzieningen in de staatsbossen bewust gewerd. Behoudens wandelpaden en enkele instructieve routes (bosleerpaden), is geen recreatieve infrastructuur uitgezet. Als aanloop tot de oprichting van bosreservaten werden anderszijds in een aantal grotere domeinen (Wijnendale en Bulskampveld) 'wetenschappelijke zones' afgebakend. Het betreffen waardevolle biotopen binnen het bosekosysteem, waarbij terecht de klemtoon op onderzoek en natuurbehoud wordt gelegd.

Valorisatie van het stedelijk groen

Het 'groen' in de woonomgeving wordt in hoofdzaak gevormd door parken en plantsoenen. De meeste hiervan hebben een private origine als voormalige siertuin, horend bij een adelijk goed of rijk burgershuis. In grotere steden als Brugge, Kortrijk en Leper gaat veel groen ook terug op oude kloostertuinen en begijnhoven, vroegere vestingen, schuttershoven, raamlanden en blekerijweiden.

Algemeen heeft het openbaar groen in steden en gemeenten een betrekkelijk korte geschiedenis. Eerst halverwege de voorgaande eeuw is sporadisch begonnen met de verfraaiing van de woonkern met bomen en plantsoenen. De vraag is overigens of de stedeling vóór 1850 groen behoefde. Grote woonkernen in die tijd waren immers uitzonderlijk en buiten de stadsmuren begon een schier ongerept groen landschap.

Pas met het uitgroeien van de stedelijke woonkernen ten nadele van de agrarische ruimte in de 20e eeuw, heeft de overheid aandacht gekregen voor het groen in steden. In vele steden resulteerde dit in de oprichting van specifieke Groendiensten, bemand door gekwalificeerd personeel. Sommige Groendiensten kunnen daarbij bogen op een lange dienststaat: de stedelijke Groendienst van Brugge vierde vorig jaar haar 75-jarig bestaan.

Een opsomming van alle groenrealisaties binnen de stedelijke woonkernen in West-Vlaanderen zou ons te

ver leiden. Het moge hier volstaan te verwijzen naar enkele opmerkelijke verwezenlijkingen zoals het Minnewaterpark en de Sebrechtshof te Brugge, het Maria-Hendrikapark te Oostende, het Willemspark te Knokke-Heist, het gemeentelijk sportpark te Zwevegem en de kasteelparken te Zwevezele en Zonnebeke.

De functies van stedelijke groenvoorzieningen kunnen driedig worden opgevat: milieuhygiënisch, esthetisch en recreatief.

Groen, mits in voldoende kwantiteit aanwezig, kan een niet onbelangrijke faktor zijn in de strijd tegen milieuhinder in de stad. Parken zijn tevens een soort stedelijke siertuinen, die door hun losse vorm breken met de rationaliteit van het stedelijk milieu. Als wandel-, zit- en kijkruimte hebben parken tenslotte een belangrijke recreatieve functie t.o.v. stedelingen met een geringe mobiliteit, zoals bejaarden, zieken, gehandicapten en moeders met jonge kinderen.

Tot voor kort kreeg deze recreatieve functie echter een nogal enge interpretatie. Zich rekreëren werd veelal gezien als 'zich verpozen, waarbij de geestelijke verfrissing door waarneming van de natuur domineert'¹. De bordjes 'verboden het gras te betreden', die vele gazons vergezelden (en nog vergezellen) illustreren zeer goed deze passieve opvatting van recreatie, die het openbaar groen tot louter 'kijkgroen' degradeert.

Gelukkig groeit thans het besef dat behoudens kijkgroen, grote groepen stadsbewoners ook 'gebruiksgroen' behoeven. Veel nieuwe groene ruimten in woonuitbreidingszones zijn dan ook volgens een meer nuttig aanwendingsmodel gekoncipieerd.

Niettemin blijken veel, vooral vroeg uitgebouwde groenobjecten, nog op de oude leest geschoeid: overdreven keurig onderhouden, stereotiep konventioneel ingericht, zonder zin voor ontdekking, avontuur en creativiteit. Nieuwe vormgeving van stedelijk groen wordt blijkbaar belemmerd door het vasthouden aan park- en landschapsbeelden, die ontleend zijn aan achterhaalde 19e-eeuwse opvattingen over de natuur en de inzet daarvan in de stedelijke planning.

Ook om andere redenen lijkt een heroriëntatie van functies en vormgeving van het stedelijk groen wenselijk. De hoeveelheid groen in steden en gemeenten is vanaf de zestiger jaren sterk toegenomen. Deze groei hangt o.m. samen met de woonverdichting van steden en gemeenten, waarbij het groen een aanvaarde vorm van ruimtegebruik is geworden.

De kosten van beheer en onderhoud zijn met deze verdichting meegegroeid en worden nagenoeg volledig door de lokale besturen gedragen. De besnoeiingen in het budget van deze overheden noopt tot bezuinigingen, waaraan ook het openbaar groen zijn bijdrage moet leveren. Prioriteit dient derhalve gegeven aan vormen en concepten met duidelijk gedrukte onderhoudslast.

Natuurreservaten als uiting van het groeiend milieubesef

Lange tijd heeft de mens maar weinig invloed uitgeoefend op de natuur en er zich navenant ook nauwelijks

(1) M. Boshart, *De grote uittocht — Openluchtrecreatie in Nederland*, Samson uitgeverij Alphen a/d Rijn, 1973, p. 96.

zorgen om gemaakt. Tot halfweg de vorige eeuw leidde zijn betrekkelijk kleinschalig ingrijpen trouwens eerder tot diversifikatie en verrijking dan tot nivellering van de levensgemeenschappen.

Pas vanaf de 20e eeuw zette het aftakelingsproces van de natuur zich in. Na de Tweede Wereldoorlog heeft dit fenomeen zich verder in een stroomversnelling voltrokken.

Op vandaag vormt het behoud van de resterende natuur-enklaves een bestendige zorg van overheid en burger, die o.m. door de oprichting van natuurreservaten tot uitdrukking wordt gebracht.

Als concept zijn natuurreservaten eerder jong. De eerste die de idee verspreidde om de natuur te beschermen tegen schadelijke invloeden van de mens was de Duitse ontdekkingsreiziger en natuurvorser Alexander von Humboldt (1769-1859). Als fervent natuurbeschermer *avant-la-lettre* stelde hij de oprichting voor van 'Natuurmonumenten', grote ongerepte terreinen waar de natuur in zijn oorspronkelijke staat voor het nageslacht zou worden bewaard. Nog vóór zijn dood mocht hij het beleven dat het bos van Fontainebleau bij Parijs tot natuurmonument werd uitgeroepen en aldus als eerste natuurreservaat in de huidige betekenis ging fungeren (1853). Opmerkelijk was dat de fondsen voor de aankoop van het domein door een partikulier kunst-schildersgenootschap waren bijeengebracht.

Het eerste Belgische natuurreservaat kwam pas in 1943 te Torgny in de provincie Luxemburg tot stand. Ook hier stond een partikuliere natuurbehoudsvereniging ('Ardenne et Gaume') aan de wieg van deze realisatie².

In Vlaanderen was het vooral onder impuls van de vereniging Belgische Natuur- en Vogelreservaten dat natuurreservaten (BNVR) werden opgericht. Het Zwin (1952)³ te Knokke-Heist en de Blankaart (1959) te Diksmuide behoren tot de vroege verwezenlijkingen van deze vereniging.

Eind de jaren '50 toont ook de overheid belangstelling tot natuurbehoud en worden de eerste staatsnatuurreservaten opgericht, waaronder de Westhoek te De Panne (1957).

Toch is het merkwaardig dat de natuurbescherming, die sedert het begin van deze eeuw in de ons omringende landen in tal van verenigingen en overheidsinstanties gestalte kreeg, pas na 1950 vruchten afwierp. Nochtans ontbrak het niet aan markante voorvechters van het natuurbehoud⁴ omstreeks de eeuwwisseling.

Duidelijk bewust van de achterstand tegenover de buurlanden, lijkt het natuurbehoud thans een inhaalbeweging te maken, die in West-Vlaanderen in de voorbije tien jaar alvast evenveel nieuwe reservaten opleverde, o.m. de Viconia-kleiputten te Stuivekenskerke, de oude Stadswallen te Damme, het Hannecartbos te Oostduinkerke. Juridische basis voor de oprichting van natuurreservaten vormt thans de Wet van 12 juli 1973 op het Natuurbehoud.

Behoudens in natuurreservaten, is ook nog heel wat natuur aanwezig in het omgevende landschap. Het evenwichtig samenspel doorheen de eeuwen van biotische en a-biotische elementen, en menselijke invloeden, resulteerde in een harmonisch geheel dat we een landschap noemen.

Natuurlandschappen, waarin sporen van mense-

lijke beïnvloeding ontbreken, komen in Vlaanderen niet meer voor. Toch hebben half-natuurlandschappen (gedeelten van het IJzerestuarium) en sommige cultuurlandschappen een belangrijke ekologische en visueel-esthetische waarde.

Gedurende de laatste decennia is ons landschap, onder invloed van voornamelijk landbouw-ekonomische imperatieven, sterk verschaald, waardoor de natuurbehoudsfunctie hoe langer hoe meer in het gedrang komt. Om verdere nivellering en visuele ontluistering te voorkomen worden waardevolle landschappen 'gerangschikt'. De rangschikking van die landschappen wordt nog steeds geregeld door de Wet van 7 augustus 1931 op het behoud van Monumenten en Landschappen.

In West-Vlaanderen werden overeenkomstig deze wet een 30-tal landschappen, waaronder de Moeren, het Damse kanalenlandschap, de Kemmelberg en de IJzermonding, gerangschikt.

De passieve bescherming via rangschikking is echter in vele gevallen niet voldoende. Ook andere maatregelen van landschapszorg, o.m. in het kader van ruilverkaveling, hebben tot nog toe weinig effect gesorteerd.

Nu in het kader van de landbouwoverschotten produktiebeperking zich opdringt, lijkt het redelijk opnieuw de oprichting van landschapsparken, als grotere landschappelijke entiteiten met naast een landbouw-ekonomische, ook een erkende recreatieve en natuurbehoudsfunctie, te overwegen.

Natuuredukatie, een wissel op de toekomst

Een bijzonder aspekt van het groenbeleid betreft de voorlichting. Voorlichting kent twee luiken: informatie en edukatie.

Informatieve voorlichting geeft de ruimste inlichtingen over het aantal en de aard van de voorzieningen in een streek en verwijst daarbij naar het ganse gamma van mogelijke activiteiten die men er kan ontwikkelen. Deze vorm van voorlichting bezorgt de potentiële gebruiker de noodzakelijke kennis, waardoor een bewuste keuze naar voorziening en activiteit mogelijk wordt.

Bij edukatieve voorlichting komt de nadruk meer op het vormende element te liggen en wordt naar een beïnvloeding van het gedrag gestreefd. Natuur- en milieu-edukatie dan probeert vooral inzicht te geven in de relaties tussen mens en natuur teneinde een proces van bewustwording te bewerkstelligen dat leidt in de richting van een bewuste keuze voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van het milieu en een juist gebruik van de natuur. Daartoe kunnen kortstondige of langer aangehouden sensibiliserings-akties, zoals een Week van het Groen, een Jaar van het Leefmilieu, wor-

(2) Door de toenmalige Duitse overheid was eerder, in 1940, het domein van de Hoge Venen na de annexatie in het Groot-Duitse Rijk als wettelijk beschermd 'Naturpark' erkend.

(3) Het Zwin was mede een persoonlijk initiatief van wijlen graaf Léon Lippens, een pionier van de natuurbescherming in West-Vlaanderen.

(4) Vooral J. Massart (1865-1925). Vroege Westvlaamse voorlopers waren o.a. P. Bortier, priester L. De Bo en K. Loppens.

den ondernomen met nationale, regionale (Opgeruimd West-Vlaanderen staat Netjes, 1975) of lokale reikwijdte. Daarnaast kunnen ook specifieke infrastrukturen worden opgezet.

Wat heeft nu op dit stuk onze provincie te bieden?

In tal van domeinen zijn er vooreerst geleide wandelingen en bewegwijzerde natuurpleinen. De geleide natuurwandeling is ongetwijfeld de meest direkte methode om bij een ruim publiek aan natuuredukatie te doen. Het persoonlijk kontakt vermag meer dan welk medium ook. De gids slaat de brug tussen het waargenomen en het publiek door in te spelen op de aktualiteit, vragen te beantwoorden, diskussies uit te lokken. Terzake draagt de natuurgids dan ook een grote verantwoordelijkheid. Sinds 1966 wordt door het Centrum voor Natuurbeschermingsdukatie in een speciale opleiding voorzien. Zonder overdrijven mag gesteld dat de aktieve groep natuurgidsen op vandaag de belangrijkste immateriële edukatieve infrastruktuur vertegenwoordigt in Vlaanderen.

Een gelijkaardig doel als bij de geleide wandeling wordt nagestreefd via de zgn. natuurpleinen, ook wel instruktiepaden, milieupaden en bosleerpaden genoemd, al naar gelang het aksent dat op een of ander aspekt van het natuurgebeuren wordt gelegd.

Bij het natuurleerpad wordt de gids echter vervangen door borden of brochures, of een kombinatie van beide. Hoewel nog weinig toegepast, kunnen natuurpleinen een belangrijke aanvulling op het reeds omvangrijke natuurgidsenwerk betekenen. Heel wat mensen sluiten immers niet graag aan bij een groep onder begeleiding of bepalen liever zelf hun wandelritme en aandachtspunten. Voor hen is het ook van belang los van de natuurpleinen, informatie te verstrekken in het terrein. Ook richtlijnenborden kunnen tot een goed gedrag inspireren.

Vragen dergelijke voorzieningen over het algemeen slechts een beperkte materiële uitrusting, dan gaan infrastrukturen als kruidentuinen, natuur- en bezoekerscentra, kijk- en kinderboerderijen en volkstuinten gepaard met aanzienlijke investeringen. Niet elke overheid kan zich dan ook een dergelijke inspanning veroorloven. Een ruimtelijke spreiding van deze voorzieningen lijkt derhalve aanbevolen.

Kruidentuinen of plantentuinen zijn de oudste vorm van edukatieve beplantingen. Ze bestaan uit groepen van planten die om een bepaalde reden bij elkaar worden gebracht, maar die van nature uit niet steeds in dezelfde biotoop voorkomen. Deze hoge graad van kunstmatigheid maakt een intensief beheer noodzakelijk.

De eerste kruidentuinen ontstonden omstreeks het midden van de 16e eeuw in Italië. Ze fungeerden oorspronkelijk als botanische studiecentra. Meer recentelijk kregen zij een didaktische en natuuredukatieve betekenis. In onze provincie werden o.m. kruidentuinen aangelegd te Izegem, Kortrijk, Wevelgem, Beernem en Brugge.

Natuur- en bezoekerscentra zijn nutsgebouwen, met een onthaal- en informatiefunktie ten aanzien van de bezoekers. Dergelijke centra zijn in de eerste plaats bedoeld voor het grote rekreatiepubliek dat niet onmiddellijk kan of wil aansluiten bij geleide ekskursies in het domein. Ook voor het onderwijs kunnen deze cen-

tra een voorname rol spelen als werkbasis voor de natuuredukatieve ambtenaar. Een goed natuurcentrum is geen passieve tentoonstelling, maar zal de bezoeker op allerlei manieren aansporen tot het zelf ontdekken van natuurfenomenen en dito verbanden. In beginsel situeert het natuur- of bezoekerscentrum zich binnen grotere rekreatieve eenheden of groene ruimtes.

Natuur- en bezoekerscentra treffen we in West-Vlaanderen aan in het Beisbroekdomein te Brugge en het Lippensgoed-Bulskampveld domein te Beernem. Belangstellend wordt ook uitgekeken naar de verdere uitbouw van het natuuredukatief centrum 'De Hoge Dijken' te Jabbeke-Oudenburg.

Kijk- en kinderboerderijen beogen het platteland dichter tot de stedeling te brengen. De kinderboerderij en al haar nevenvormen wil de bezoeker konkrete waarden bieden waaraan tegenwoordig in de stad een grote behoefte bestaat: kontakt met de natuur, met dieren, met mensen. Kinderboerderijen kunnen een centrumfunctie vervullen ten opzichte van andere natuuredukatieve voorzieningen. Schoolwerktuintjes, volkstuinten, kruidentuinen, kompostmakerijen en avontuurlijke speelplaatsen vormen een ideaal kader voor de boerderij.

Kijk- en kinderboerderijen vinden we te Brugge, De Haan, Nieuwpoort, Marke en Torhout.

Hoewel minder onmiddellijk vaststelbaar, zijn ook volkstuinten uiterst belangrijke voorzieningen voor het bewustmaken rond natuur en leefmilieu. Volkstuinten vormen immers voor veel stedelingen de enige mogelijkheid om regelmatig met de natuur in kontakt te komen. Ze bieden de ervaring van het buitenleven, van het wisselen der seizoenen en van het omgaan en werken met planten. Voor het geval nutsplanten worden geteeld, vormen volkstuinten een belangrijke bijdrage in de opheffing van de vervreemding van de mens ten overstaan van zijn eigen voedsel. Het zelf telen van dit voedsel (en liefst op een milieuvriendelijke, biologische wijze) is dan ook meer dan een zinvolle vrijetijdsbesteding.

Initiatieven tot het oprichten van volkstuinten zijn voornamelijk door gemeenten en OCMW's genomen. Recentelijk heeft ook de provinciale overheid een zone voor volkstuinten voorbehouden in het Tillegemdomen te Brugge.

Overzicht van de natuurreservaten in West-Vlaanderen

Naam	Eigenaar	Beheerder	Oppervlakte	Ligging
Blankaart	BNVR - 71 ha (vijver & rietmoeras)	BNVR	81 ha	Diksmuide
Fonteintjes	Vlaamse Gemeenschap (park & kasteel)			
	het Rijk (Ministerie van Openbare Werken - Dienst der Kust)	BNVR	15 ha	Blankenberge
Gavers				
Natuurreservaat	Provincie West-Vlaanderen	Natuurwerkgroep de Gavers	10 ha	Harelbeke
Gulke putten	het Rijk (RTT)	BNVR	13 ha	Wingene
Hannecartbos	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	33ha	Koksijde
Heulebeek	Gemeente Kuurne	Natuurwerkgroep De Vlasbek	2 ha	Kuurne
Ijzermonding	het Rijk (Ministerie van Openbare Werken) - Vlaamse Gemeenschap	BNVR	10 ha	Nieuwpoort
		Dienst Groen, Waters & Bossen		
Kanaaloever				
Lissewege	Privaat	BNVR	1 ha	Brugge
Kijkuit	IWVA	BNVR	16 ha	De Haan
Kleiputten 't Hoge	Privaat	BNVR	2 ha	Kortrijk
Leiemeersen	het Rijk (Ministerie van Openbare Werken)	BNVR	4 ha	Oostkamp
Mandelhoek	het Rijk (Ministerie van Openbare Werken)	De Wielewaal	7 ha	Ingelmunster
Miseriebocht	het Rijk (Bestuur der Waterwegen)	BNVR	4,5 ha	Beernem
Oosthoekduinen	Gemeente De Panne	Gemeente De Panne	61 ha	De Panne
Oude Leiearm	het Rijk (Ministerie van Openbare Werken)	BNVR	4 ha	Wielsbeke
Ooigem				
Oude	het Rijk (afgehuurd door de gemeente)	Werkgroep Leefmilieu Zwevegem		
Spoorwegberm	Zwevegem)	BNVR	3,5 ha	Zwevegem
Oude Stadswallen	BNVR	BNVR	4 ha	Damme
Paddegat	Privaat	BNVR	± 6 ha	Jabbeke
Reigerie	Privaat	BNVR	2 ha	Oudenburg
Reutelbos	Privaat	De Wielewaal	5,5 ha	Zonnebeke
Rode Dopheide-reservaat	het Rijk (VMDW)	BNVR	2,5 ha	Brugge
Viconia Kleiputten	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	22 ha	Diksmuide
Warandeduinen	het Rijk (Ministerie van Openbare Werken)	BNVR	2,5 ha	Middelkerke
Westhoek	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	340 ha	De Panne
Zandpanne	het Rijk (Ministerie van Openbare Werken)	BNVR	9 ha	De Haan
Zwin	Privaat	NV Compagnie du Zoute		
		BNVR	125 ha	Knokke-Heist

Overzicht van de groengebieden in West-Vlaanderen

Naam	Eigenaar	Beheerder	Oppervlakte	Ligging
Abdijbos van				
Zevenkerken	Privaat (St.-Andriesabdij)	Sint-Andriesabdij	± 40 ha	Brugge
Banhoutbos	Privaat	Privaat	28 ha	Zwevegem
Beisbroek	Stad Brugge	Stad Brugge - Groendienst	98 ha	Brugge
Blutzijde	het Rijk (VMWD)	het Rijk (VMWD)	29 ha	De Haan
Calmeynbos	Privaat (IWVA)	Privaat (IWVA)	94 ha	De Panne
Den Doel	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	68 ha	Zonnebeke
Dikkebusvijver	Stad Ieper	Privaat	37,5 ha	Ieper
Doornpanne	Privaat (IWVA)	IWVA	156 ha	Koksijde
Duindoorn	Privaat	Privaat	11 ha	Koksijde
Gavers	Provincie West-Vlaanderen	Provinciebestuur - 7e Afd.	150 ha	Harelbeke
Golfplein Knokke	Privaat	Privaat	75 ha	Knokke-Heist
Grandval-				
Kooigembos	Privaat	Privaat	13 ha	Zwevegem
Groenhove	Stad Torhout	Stadsbestuur Torhout	119,5 ha	Torhout

Overzicht van de groengebieden in West-Vlaanderen

Naam	Eigenaar	Beheerder	Oppervlakte	Ligging
Grote Keignaert	Stad Oostende	Stad Oostende - Groendienst	9 ha	Oostende
Helleketelbos	OCMW-Poperinge	Dienst Groen, Waters & Bossen	37 ha	Poperinge
Hellegat- Rodeberg	Vlaamse Gemeenschap Gemeente Heuvelland	Dienst Groen, Waters & Bossen	10 ha 3,5 ha	Heuvelland
Hospiesbos	OCMW-Ieper	OCMW-Ieper	1 ha 22 ha	Ieper
Houthulstbos	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	67 ha	Houthulst
Houtsaegerduinen	Vlaamse Gemeenschap Privaat	Dienst Groen, Waters & Bossen Privaat	80 ha 17 ha	Koksijde
Karhuizerduinen	Privaat	Privaat	15 ha	Koksijde
Kasteeldomein Zonnebeke	Gemeente Zonnebeke	Gemeentebestuur Zonnebeke	10 ha	Zonnebeke
Kasteelpark van Loppem	Stichting Jan van Caloen	Gemeentebestuur Zedelgem	20 ha	Zedelgem
Kerkepanne	Privaat	Privaat	28 ha	Koksijde
Koningsbos	Gemeente Knokke-Heist	Gemeentebestuur Knokke-Heist	10 ha	Knokke-Heist
Kosmopoliet- Duingebied	het Rijk Privaat	Privaat	15 ha	Middelkerke
Laureinsduinen	Privaat	Privaat	25 ha	Middelkerke
Lippensgoed- Bulskampveld	Provinciebestuur West-Vlaanderen Vlaamse Gemeenschap	Provinciebestuur - 7e Afd. Dienst Groen, Waters & Bossen	201 ha 108 ha	Beernem
Maria- Hendrikapark	Stichting Koninklijke Schenking	Dienst Groen, Waters & Bossen	45 ha	Oostende
Merkenveld	Gemeente Zedelgem	Gemeentebestuur Zedelgem	12 ha	Zedelgem
Mortagnebos	OCMW-Kortrijk	OCMW-Kortrijk	13 ha	Zwevegem
Nieuwenhovetbos	Gemeente Oostkamp	Gemeentebestuur Oostkamp	35 ha	Oostkamp
Noordduinen	Privaat	Privaat	73 ha	Koksijde
OCMW-Bossen Ieper	OCMW-Ieper	Dienst Groen, Waters & Bossen	217 ha	Ieper
Palingbeek	het Rijk (Ministerie van Openbare Werken)	Provinciebestuur - 7e Afd.	56 ha	Ieper
Park 58	Provincie West-Vlaanderen		4 ha	
Parochieveld	Gemeente Knokke-Heist	Gemeentebestuur Knokke-Heist	10 ha	Knokke-Heist
Gemeentebos	Gemeente Ruiselede	Dienst Groen, Waters & Bossen	7 ha	Ruiselede
Plaatsduinen	Privaat	Privaat	34 ha	Koksijde
Roksempuut - De Hoge Dijken	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	52 ha	Oudenburg
Rijkevelde	Vlaamse Gemeenschap het Rijk (Min. v. Landsverdediging)	Dienst Groen, Waters & Bossen	76 ha 41 ha	Brugge, Damme
Schipgatduinen	Stad Brugge	Stad Brugge - Groendienst	7,5 ha	en Beernem
Schuddebeurze	Centrum Ryckevelde Privaat	Centrum Ryckevelde Privaat	56 ha	Koksijde
Staatsbossen en Arboretum	Privaat	(staatsbos) (arboretum)	45 ha 59 ha	Middelkerke
van Koekelare	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	8,5 ha	Koekelare
Staatsduinen van De Haan	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	157 ha	De Haan
Stadswallen van Brugge	Stad Brugge	Stadsbestuur Brugge-Groendienst	23 ha	Brugge
Sterrebois	Privaat	Privaat	27 ha	Roeselare
Ter Yde	het Rijk (IWVA)	het Rijk (IWVA)	68 ha	Koksijde
Tiegembos	Privaat	Gemeenschap der paters Redemptoristen	6 ha	Anzegem
Tillegembos	Provincie West-Vlaanderen	Provinciebestuur - 7e Afd.	83 ha	Brugge
Tudor	Stad Brugge	Stad Brugge - Groendienst	40 ha	Brugge
't Veld	Provincie West-Vlaanderen	Provinciebestuur - 7e Afd.	38 ha	Ardoioie
Vestingen	Stad Ieper	Stadsbestuur Ieper - Plantsoendienst	27 ha	Ieper

Overzicht van de groengebieden in West-Vlaanderen

Naam	Eigenaar	Beheerder	Oppervlakte	Ligging
Vloetenveld	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	112 ha	Jabbeke/ Zedelgem
Vijverbos	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	9,5 ha	Staden
Waggelwater	Vlaamse Gemeenschap	Dienst Groen, Waters & Bossen	7,5 ha	Brugge
Warande				
Kasteelpark	Privaat	Gemeentebestuur Heuvelland	15 ha	Heuvelland
Wijnendale	Vlaamse Gemeenschap (Wijnendalebos)	Dienst Groen, Waters & Bossen (wandelbos) (wetensch. zone)	183 ha 92 ha	Ichtegem/ Torhout
Wildenburg	Privaat (Kasteelpark) Privaat	Stichting Kasteel van Wijnendale Privaat	25 ha 350 ha	
Willemspark	Vlaamse Gemeenschap	(kasteelpark) Dienst Groen, Waters & Bossen	± 25 ha	Wingene
Zeven Torentjes	Stad Brugge	Stadsbestuur Brugge-Groendienst	10 ha	Knokke-Heist
Zeebermduinen	Privaat	Privaat	3,5 ha	Brugge
Zillebeke-Vijver	Stad Ieper	Privaat	19 ha	Koksijde
			36 ha	Ieper

VAPO HYDRAULICS

INDUSTRIELAAN 18 - 8658 DADIZELE
TEL. (056) 50 11 16 - 17 - Telex 85962

**ENORME
VOORRAAD**

- * Cilinderbouwers leverbaar, zelfs volgens plan of model op enkele dagen tijd.
- * Hydraulische groepen : in alle mogelijke uitvoeringen.
- * Studie - Ontwerp - Service
- * Eveneens Service op alles wat hydraulisch bediend wordt.
- * Katalogus met beschrijving voorraadartikelen op aanvraag

**ENORME
VOORRAAD**

VOORRAAD EVENEENS BIJ G.I.T. N.V. HASSELTWEG 308 - 3600 GENK

Bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen

Evolutie 1985-86 (Bron: RSZ)

Bedrijfstakken	Prov. W.-Vlaanderen			Arr. Brugge			Arr. Diksmuide			Arr. Ieper		
	85	86	Index	85	86	Index	85	86	Index	85	86	Index
Landbouw, bosbouw, visserij	3.031	3.065	101,1	848	792	93,4	125	139	111,2	270	279	103,3
Vaste brandstoffen en cokesovens	218	226	103,7	218	226	103,7	—	—	—	—	—	—
Aardolieraffinaderijen	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektriciteit, gas, warmte, water	2.339	2.331	99,7	671	672	100,2	40	40	100,0	101	123	121,8
Winning en verwerking metalen	5.895	5.795	98,3	12	15	125,0	11	12	109,1	2	2	100,0
Winning en verwerking niet-metalen delfst.	3.788	3.827	101,0	714	665	93,1	168	155	92,3	233	258	110,7
Chemische industrie	1.793	1.862	103,9	331	323	97,6	—	—	—	135	165	122,2
Metaalprodukten	6.375	6.474	101,6	987	994	100,7	245	267	109,0	230	243	105,7
Machines	11.666	11.822	101,3	6.005	5.789	96,4	128	126	98,4	1.848	2.008	108,7
Elektrotechnische indust.	7.001	7.097	101,4	3.939	4.135	105,0	3	1	33,3	204	206	101,0
Transportmiddelen	4.641	4.212	90,8	1.633	1.364	83,5	5	5	100,0	50	62	124,0
Fijnmechanische en optische industrie	267	236	88,4	55	50	90,9	2	2	100,0	1	1	100,0
Voeding	11.206	11.195	99,9	1.589	1.605	101,0	759	748	98,6	1.055	1.131	107,2
Drank	1.369	1.348	98,5	596	598	100,3	43	39	90,7	76	76	100,0
Tabak	418	402	96,2	77	77	100,0	145	133	91,7	36	45	125,0
Textiel	22.747	22.038	96,9	485	479	98,8	321	308	96,0	389	339	87,2
Leder	530	580	109,4	392	441	112,5	—	—	—	15	19	126,7
Schoenen en kleding	10.736	10.519	98,0	656	621	94,6	266	260	97,7	1.987	1.916	96,4
Houtindustrie en houten meubelen	11.150	10.896	97,7	2.278	2.251	98,8	388	392	101,0	796	690	86,7
Papier	628	624	99,4	102	96	94,1	—	—	—	92	88	95,7
Drukkerij	2.799	2.900	103,6	734	750	102,2	18	22	122,2	145	162	111,7
Rubber en plastic	1.865	1.953	104,7	48	56	116,7	—	2	—	10	16	160,0
Diversen	1.263	1.153	91,3	159	153	96,2	119	95	79,8	11	11	100,0
Bouwnijverheid	20.023	20.684	103,3	5.087	5.010	98,5	985	1.108	112,5	1.918	2.035	106,1
Handel	27.632	28.249	102,2	6.739	6.856	101,7	699	725	103,7	1.612	1.692	105,0
Hotel, restaurant, café	11.565	12.007	103,8	3.381	3.575	105,7	103	123	119,4	649	683	105,2
Reparatie	3.376	3.379	100,1	824	822	99,8	188	193	102,7	244	249	102,1
Vervoer en verkeer	17.229	17.622	102,3	4.523	4.887	108,1	393	406	103,3	1.055	1.136	107,7
Bank, krediet- en verzekeringswezen	6.614	6.718	101,6	1.754	1.781	101,5	153	162	105,9	359	385	107,2
Dienstverlening, verhuur	9.212	9.986	108,4	3.458	3.344	96,7	153	155	101,3	275	347	126,2
Overheid, onderwijs	52.690	55.655	105,6	17.734	19.926	112,4	1.670	1.656	99,3	3.854	3.888	100,9
Diversen	41.752	40.804	97,7	13.006	11.314	87,0	859	893	104,0	3.999	4.128	103,2
Algemeen totaal	301.822	305.659	101,3	79.039	79.667	100,8	7.989	8.167	102,2	21.651	22.383	103,4
waarvan als BTK-DAC-Jongeren stage	4.675	4.690	100,3	1.097	1.251	114,0	—	—	—	520	518	99,6

Arr. Kortrijk			Arr. Oostende			Arr. Roeselare			Arr. Tielt			Arr. Veurne		
85	86	Index	85	86	Index	85	86	Index	85	86	Index	85	86	Index
355	352	99,2	366	420	114,8	447	483	108,1	388	369	95,1	232	231	99,6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
757	752	99,3	431	430	99,8	190	170	89,5	40	35	87,5	109	109	100,0
5.083	4.950	97,4	—	5	—	778	811	104,2	9	—	—	—	—	—
1.630	1.744	107,0	317	261	82,3	459	456	99,4	257	279	108,6	10	9	90,0
421	421	100,0	842	837	99,4	28	31	110,7	36	85	236,1	—	—	—
2.453	2.449	99,8	194	210	108,3	1.257	1.279	101,8	841	866	103,0	168	166	98,8
1.798	1.872	104,1	137	151	110,2	1.321	1.407	106,5	238	272	114,3	191	197	103,1
1.250	1.192	95,4	22	30	136,4	1.447	1.387	95,9	136	146	107,4	—	—	—
403	418	103,7	584	548	93,8	1.807	1.651	91,4	142	145	102,1	17	19	111,8
58	50	86,2	77	75	97,4	49	53	108,2	22	3	13,6	3	2	66,7
1.471	1.491	101,4	956	956	100,0	3.285	3.105	94,5	1.111	1.166	105,0	980	993	101,3
252	235	93,3	20	15	75,0	269	265	98,5	113	120	106,2	—	—	—
152	141	92,8	—	—	—	—	—	—	2	1	50,0	6	5	83,3
15.510	15.069	97,2	391	391	100,0	1.392	1.429	102,7	3.842	3.599	93,7	417	424	101,7
15	7	46,7	12	14	116,7	63	69	109,5	33	30	90,9	—	—	—
3.874	3.712	95,8	133	135	101,5	2.059	2.075	100,8	1.712	1.754	102,5	49	46	93,9
2.661	2.555	96,0	68	78	114,7	2.902	2.841	97,9	1.951	1.970	101,0	106	119	112,3
273	277	101,5	35	39	111,4	94	95	101,1	32	29	90,6	—	—	—
779	809	103,9	106	114	107,6	760	790	104,0	239	235	98,3	18	18	100,0
482	485	100,6	35	36	102,7	657	672	102,3	629	682	108,4	4	4	100,0
600	563	93,8	94	95	101,1	232	192	82,8	48	44	91,7	—	—	—
5.045	5.423	107,5	1.964	1.930	98,3	2.580	2.738	106,1	1.759	1.747	99,3	685	693	101,2
8.517	8.641	101,5	3.527	3.526	100,0	3.662	3.886	106,1	1.563	1.604	102,6	1.313	1.319	100,5
1.738	1.790	103,0	3.033	3.040	100,2	781	784	100,4	222	212	95,5	1.658	1.800	108,6
916	909	99,2	315	295	93,7	577	596	103,3	190	193	101,6	122	122	100,0
3.675	3.723	101,3	4.678	4.491	96,0	1.537	1.610	104,8	794	793	99,9	574	576	100,4
2.302	2.316	100,6	636	623	98,0	960	985	102,6	269	273	101,5	181	193	106,6
2.957	3.633	122,9	954	1.073	112,5	803	839	104,5	184	192	104,4	428	403	94,2
11.664	11.778	101,0	6.815	7.256	106,5	5.316	5.350	100,6	2.389	2.423	101,4	3.248	3.378	104,0
9.475	10.011	105,7	5.774	5.456	94,5	5.552	5.785	104,2	1.409	1.557	110,5	1.678	1.660	98,9
86.566	87.768	101,4	32.516	32.530	100,0	41.264	41.834	101,4	20.600	20.824	101,1	12.197	12.486	102,4
1.146	1.043	91,0	1.198	1.081	110,8	714	797	111,6	—	—	—	—	—	—

MOL CY nv Diksmuidesteenweg 63
B-8830 Hooglede / Belgium
Tel. (051) 70 16 81
Telex 81949 mol b
Telefax (051) 70 30 38

**Bedrijfs- en
speciale voertuigen**

- gewoon wegvervoer
- zwaar wegvervoer
- speciale voertuigen
  - voor geologische exploratie en oliewinning;
  - dolly's voor vervoer van bomen, palen en spanten.

Luchthavenmaterieel

- Trekkers voor vliegtuigen en goederenvervoer
- Aircraft refuellers en brandstofvervoer
- Hydraulische hefplatforms (schaartype).

Materieel voor haven en overslagterreinen

- Standard terminal trekkers
- Ro/Ro-trekkers
- Opleggers en aanhangwagens.

Kraanchassis.

Autobussen en autocars.

Vuilniswagens.

Diesel-elektro generatoren van 10 tot 150 kVA.

Bedrijfsuitrustingen en componenten.

Ruildieselmotoren en revisie, opladers.

Modern uitgerust machinepark met NC en CNC bewerkingsmachines.

Behandeling van onderdelen.

EG-programma voor de Westhoek volop in uitvoering

De totale steun die op 22 oktober 1987 door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) werd toegestaan aan de Westhoek — naast de 75.066.000 fr. die reeds eerder werd beslist in 1987 — bedraagt iets meer dan 500 miljoen frank, gespreid over vijf tranches (1987-91). Het bedrag van de eerste tranche beloopt circa 61 miljoen frank.

Het Koördinatiecomité voor de Westhoek heeft in zitting van 25 februari 1988 het resterende bedrag van de eerste tranche van de Europese steun voor de Westhoek toegekend aan vier projecten. In een eerdere zitting (10 december 1987) waren reeds tien projecten goedgekeurd ten laste van deze eerste tranche.

Het Koördinatiecomité voor de Westhoek beslist over de aanwending van deze Europese middelen. Het Koördinatiecomité is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Gemeenschapsministers, beleidsverantwoordelijken van de Westhoek (voorgedragen door de GOM - West-Vlaanderen), vertegenwoordigers van de sociale partners uit de Westhoek, en een vertegenwoordiger van het EFRO. Het voorzitterschap en het secretariaat van het Koördinatiecomité werden toevertrouwd aan de GOM - West-Vlaanderen.

De projecten die in aanmerking komen voor Europese steun dienen te kaderen in het Nationaal Programma van Kommunautair Belang voor de Westhoek. Dit raamprogramma werd bij Beschikking van 22 oktober 1987 door de Europese Commissie goedgekeurd. Ook projecten die als dusdanig niet nominatief vermeld zijn in het programma, kunnen in aanmerking komen voor EFRO-steun voor zover zij kunnen ingepast worden in het programma en voor zover het totale steunbedrag niet wordt overschreden.

Tijdens de bijeenkomsten van het Koördinatiecomité op 10 december 1987 en op 25 februari 1988 werd de 61 miljoen fr. EFRO-steun van de eerste tranche aan de volgende projecten toegewezen:

Promotiekampanje ten gunste van de industrialisering van de Westhoek (project loopt over 3 jaar);

Technologisch geschoolde kracht voor de Westhoek (project loopt over 3 jaar);

Uitrustingswerken op het bedrijventerrein Ieperleekanaal te Ieper (2 fazen);

Uitrustingswerken (fase I) op het bedrijventerrein te Veurne;

Doorgangsgebouwencomplex te Poperinge;

Dienstverleningsgebied Callicannes te Poperinge;

Integraal kwaliteitsbeleid voor ondernemingen in de Westhoek (project loopt over 3 jaar);

Promotie van de toeristische activiteit in de Westhoek (project loopt over 3 jaar);

Studie over de potenties van het hoevertoerisme in de Westhoek;

Aanleg van een persleiding voor drinkwater tussen Nieuwpoort en Diksmuide;

Aanleg van een toeverleiding voor drinkwater tussen

de vijver en de watertoren te Dikkebus;

Aanpassing van de watertoren te Dikkebus;

Uitbreiding van het drinkwaternet te Langemark-Poelkapelle;

Bouwen van een drinkwaterreservoir te Wijtschate.

Het doorgangsgebouwencomplex te Poperinge (promotor: stad Poperinge) en het project 'Integraal Kwaliteitsbeleid voor ondernemingen in de Westhoek' (promotor: Vormingsinstituut West-Vlaanderen) zijn projecten die niet nominatief vermeld waren in het Nationaal Programma van Kommunautair Belang, maar die inpasbaar waren onder de rubriek 'Ontwikkeling van de industriële onderbouw'.

Herinnerd wordt aan het feit dat steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling enkel wordt toegekend tot ten hoogste 50% van de financiële bijdrage van de Overheid (Vlaams Gewest, Provincie, gemeente en gelijkgestelden). De totale investering in de betrokken projecten is dan ook ongeveer het drievoudige van de totale EFRO-steun.

In de eerstvolgende zitting van het Koördinatiecomité voor de Westhoek zal de tweede tranche van de EFRO-steun worden aangesproken. Deze tweede tranche bedraagt 127 miljoen frank.

Masterplan ter renovatie van de Haven van Oostende

Op 29 februari 1988 werd te Oostende officieel het Masterplan ter renovatie van de Haven van Oostende voorgesteld. Dit plan is het resultaat van de werkzaamheden van een werkgroep opgericht door de GOM - West-Vlaanderen. Van deze werkgroep maakten deel uit: het Ministerie van Openbare Werken - Dienst der Kust, de Regie voor Maritiem Transport, de stad Oostende en de GOM - West-Vlaanderen. Het eindrapport werd door het Westvlaams Economisch Studie bureau uitgegeven in de WES-reeks 'Facetten van West-Vlaanderen' (nr. 30).

Opzet

Het voorstel tot herstructurering van de Haven van Oostende streeft in hoofdzaak naar:

1. De aanpassing van de getijde haven, vooral in functie van de schaalvergroting van de ro-ro-schepen.

2. Het herstructureren van de haventerreinen, gepaard gaande met het dempen van sommige dokken, wat een optimaler gebruik van de beschikbare havenoppervlakte moet toelaten en meer speciaal een 20 ha.-groot haventerrein moet creëren dat rechtstreeks verbonden is met de kaai.

3. Het verbeteren van de toegankelijkheid van het Kanaaldok Sas Slijkens-Plassendale, door het bouwen van een nieuwe zeesluis voor schepen van ongeveer 10.000 DWT, met 8,75 m waterdiepte, 200 m nuttige lengte en een nader te bepalen breedte.

4. De herschikking van de wegenis in de haven en in de

GENERAL SYSTEMS EUROPE N.V.

Wanneer wij uw zaak automatiseren dan
beginnen wij altijd met te luisteren
... naar U !

Onze honderden klanten
vonden het best zo.

Zo zijn wij : KMO'er, net als u...

GS EUROPE NV

KORTRIJKSESTEENWEG 321, BUS 15
8730 HARELBEKE - TEL. (056) 71 34 74

nadering van de haven. Daarbij inbegrepen is een tunnel door de (te dempen handelshaven) en onder de spoorwegbundel, die een rechtstreekse verbinding laat realiseren tussen het rondpunt van de autosnelweg en het kruispunt De Bolle.

Het voorstel slaat dus duidelijk op het geheel van de stad- en staatshaven, waar zeer dringend nieuwe mogelijkheden dienen te worden voorzien, samengaande met een ingrijpende nieuwe lay-out.

Andere sectoren van het havencomplex (visserijshaven, militaire haven, jachthaven) stellen op het vlak van de lay-out minder ingrijpende problemen; hun vernieuwings- en aanpassingswerken volgen de normale administratieve weg binnen de betrokken ministeries en diensten.

Het voorgedragen plan werd op het technisch vlak opgesteld door de diensten van het Ministerie van Openbare Werken en wordt, zoals ook bleek uit de Voorlichtingsvergadering, ten volle gesteund door de hiërarchische overheid van dit Ministerie.

Vanwege de Minister van Openbare Werken kwam er ook een principiële, politieke toezegging waarbij het Plan als een valabele basis voor verdere studie en realisatie wordt vooropgesteld.

Timing

Inzake timing kan er een onderscheid gemaakt worden tussen het technisch en het politieke vlak. Op het politieke vlak werd reeds beslist over te gaan tot de vorming van drie werkgroepen binnen het kader van het departement Openbare Werken: een technische, een economische tot begeleiding van de kostenbatenanalyse en een administratieve groep. Midden 1988 moeten deze werkgroepen klaar zijn met het dossier dat in het najaar 1988 aan de regering dient te worden voorgelegd.

Fonds ter Bevordering van Ondernemerschap

In december 1987 werd door de GOM - West-Vlaanderen besloten tot de oprichting van een Provinciaal Fonds ter Bevordering van Ondernemerschap voor startende ondernemers in West-Vlaanderen. In feite is dit Fonds een bundeling van reeds bestaande financiële middelen rond een specifieke opdracht.

Het Fonds moet de mogelijkheid bieden een renteloze lening toe te kennen onder vorm van een 'beurs' voor een tijdelijke, part-time tewerkstelling als onderzoeker (assistent) in één van de Industriële Hogescholen in West-Vlaanderen.

Gedurende deze stage van maximaal 1 jaar bereidt de beursohouder zich meteen voor op de start van een eigen onderneming.

Op deze wijze worden afstuderenden uit de West-vlaamse Industriële Hogescholen gestimuleerd om via een in waarde en in tijd beperkte financiële tussenkomst een eigen bedrijf te starten.

Gestreefd wordt naar de toekenning van maximaal

4 beurzen per jaar, met telkens een maximaal bedrag van 360.000 fr., onder vorm van een renteloze lening. Deze lening is terugbetaalbaar over een periode van 5 jaar, ingaande vanaf het derde jaar na de toekenning.

Dit Fonds moet worden gezien in de GOM-strategie om starters te begeleiden. Hier denken we aan de succesvolle formule van de bedrijvencentra en de formule van het peterschap.

Naast het persoonlijk doel dat de starters zich stellen, ligt het in de bedoeling om het potentieel van de Industriële Hogescholen PIH-PTI-Kortrijk en KIH-HTI-Oostende in te zetten ter bevordering van de industriële samenwerking en van de werkgelegenheid.

Deze hogescholen doen thans reeds aan begeleiding van industrieel onderzoek via de toepassing van het KB 123, waarbij onder meer innovatieprojecten door de overheid financieel worden gesteund.

Tevens kunnen deze hogescholen, langs de formule van het 'Technologisch Centrum', apparatuur, kennis en ontwikkelingen ten dienste stellen van het bedrijfsleven, in samenwerking met of op vraag van bedrijven om aan onderzoek en ontwikkeling te doen, onder meer via eindwerken en stageopdrachten of via toegepast kontraktonderzoek en onderzoeksbegeleiding.

Juist dit kontraktonderzoek naar andere procesontwikkeling, produktontwikkeling, software-ontwikkeling, ontwikkeling van automatische sturing, van analysetechnieken en analyse-apparatuur is belangrijk voor afgestudeerden die met een nieuwe vinding willen van start gaan.

De technologische begeleiding in de startperiode is overigens geen losstaande maatregel ten voordele van deze jonge afgestudeerden.

Met het oog op de ondersteuning van startende ondernemers kan men vanuit West-Vlaanderen en in samenwerking met de GOM - West-Vlaanderen een reeks instrumenten inschakelen die als hefboom kunnen functioneren.

Vooreerst is er de KMO-wetgeving dd. 4.8.1978 die tal van faciliteiten biedt aan startende ondernemers.

Daarnaast zijn er de Vormingsinstituten, die via hun kursussen tal van facetten aanbieden ten behoeve van jonge bedrijfsleiders van kleine ondernemingen.

Vervolgens zijn er de bedrijvencentra (Kortrijk, Brugge, Roeselare en Ieper), die benevens werkruimten en gemeenschappelijke diensten, vooral managementbegeleiding aanbieden.

Startende ondernemers buiten de bedrijvencentra kunnen gebruik maken van de formule van het 'Peterschap', waarbij via een verkennend gesprek een ervaren bedrijfsleider of kaderlid als raadsman wil optreden gedurende de startperiode.

Tenslotte is er nog het algemeen advies en de algemene dienstverlening van de GOM - West-Vlaanderen, meer speciaal de begeleiding van nieuwe investeringen, de informatieverstrekking over overheidssteun bij investering en tewerkstelling, de algemene ekologischer bijstand en de technologische adviesvorming, het opzetten van samenwerkingsverbanden en de technologische

sche transfer met inschakeling van de 'Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen - TIV'.

Deze mogelijkheden kunnen ter aanvulling aangewend worden naast het opzetten van een Provinciaal Fonds ter bevordering van het ondernemerschap.

Bevordering van technologie-overdracht bij de Westvlaamse KMO's

In het kader van hun algemene opdracht doen de Vlaamse GOM's sedert geruime tijd een belangrijke inspanning op het vlak van de technologie-overdracht naar het bedrijfsleven. De GOM - West-Vlaanderen is in deze materie van bij het begin een drijvende kracht geweest, wat tot uiting kwam door de oprichting van een specifieke afdeling 'Technologie'.

Deze technologie-overdracht steunt op een sinds lang verworven vertrouwensrelatie tussen de GOM en de bedrijven en op een stimuleren van de wil van de bedrijven om zich systematisch aan te passen aan de nieuwe eisen van de technologie en van de markt.

Technologie-overdracht speelt zich echter fundamenteel af op het technisch vlak. Teneinde deze technische opdracht optimaal te kunnen vervullen werd door de vijf Vlaamse GOM's samen de Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen (TIV) opgericht.

De TIV specialiseerde zich in het opzoeken en uitwisselen van technologieën die voor de Vlaamse bedrijven nuttig kunnen zijn of door de Vlaamse bedrijven op punt werden gesteld en waar een bredere samenwerking mogelijk kan zijn.

Eind januari 1988 werd de feitelijke vereniging 'TIV' officieel als een vzw opgericht. In wezen blijft echter de TIV een innovatiecel van de vijf Vlaamse GOM's. De GOM's zelf financieren een belangrijk gedeelte van de kosten. De TIV wil verder de ondernemingen in Vlaanderen bijstaan in hun innovatie- en technologiebeleid en het proces van technologie-overdracht bevorderen.

Konkreet is de opdracht ten aanzien van het bedrijfsleven viervoudig:

- (a) Het opsporen van nieuwe technologieën en deze via de GOM's overmaken aan de ondernemingen.
- (b) Het opsporen van nieuwe technologieën in opdracht van ondernemingen.
- (c) Het vastleggen van een innovatiestrategie (onder meer technologische sterkte/zwakte-analyse).
- (d) Het organiseren van seminars teneinde KMO's te initiëren in konkrete technologische vernieuwingen.

De TIV ontving vanwege de Vlaamse Executieve een kontrakt voor de uitvoering van het Impulsprogramma voor technologie-overdracht. Langs dit programma worden de Vlaamse bedrijven aangespoord om maximaal op het proces van technologie-overdracht in te spelen. Zij kunnen ook rekenen op TIV-begeleiding in de diverse stadia van het proces.

Bij deze samenwerking tussen TIV en bedrijven blijft ook de GOM - West-Vlaanderen een specifieke

taak toebedeeld van selectie en promotie.

Het is duidelijk dat voor bepaalde opdrachten een bijdrage van het bedrijfsleven zal worden gevraagd.

Naast deze werking met en in de TIV heeft de afdeling Technologie en Milieuzorg van de GOM - West-Vlaanderen nog meerdere andere opdrachten inzake begeleiding van technologische innovatie.

Toegepast Industrieel Onderzoek

Vooreerst is er de begeleiding van de bedrijven bij het Fonds voor Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV) dat een bundeling is van het prototypefonds en de IWONL-middelen.

In het kader van het KB 123 staat de GOM de bedrijven bij hun onderzoek in de domeinen van innovatie, grondstoffen- en energiebesparing.

Binnen de demonstratieprojecten van de EG wordt de nodige informatie verzameld over inhoud, timing en toekomstperspektieven van de voorgedragen EG-projecten.

Technisch Management Ondersteuning

Eind 1987 startte de GOM - West-Vlaanderen een actief ondersteuningsprogramma voor de bedrijven waarbij productieprocesinnovatie en produktinnovatie worden nagestreefd.

Biotechnologie

De akties op het vlak van de biotechnologie lopen reeds over meerdere jaren. Zij omvatten de uitgave van een Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen en van een periodiek 'Biotechnologie-Transfer'. De GOM is tevens mede-organisator van het 'Forum for Applied Biotechnology - FAB' dat jaarlijks plaatsgrijpt.

Gunstige ontwikkeling van het aantal werkzoekenden in West-Vlaanderen

De Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen deed een eerste globale analyse van het verloop van het aantal werkzoekenden in West-Vlaanderen in het jaar 1987.

Onder 'werkzoekenden' zijn de volgende categorieën opgenomen: uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, met inbegrip van de oudere werklozen die vrijgesteld zijn van stempelkontrolle; jongeren in hun wachtijd, niet werkend; vrij ingeschreven niet werkende werkzoekenden; andere verplicht ingeschreven werkende werkzoekenden (waaronder hoofdzakelijk de volledig werklozen die een dienstbetrekking met verkorte werktijd aanvaard hebben om aan de werkloosheid te ontsnappen); tewerkgestelde werklozen en gesubsidieerde kontraktuelen; tewerkgestelden in het

Bijzonder Tijdelijk Kader; tewerkgestelden in het Derde Arbeidscircuit.

Het maandgemiddelde (opname op het einde van iedere maand) van het aantal mannelijke werkzoekenden bedroeg in West-Vlaanderen in 1987 26.542 personen tegenover 27.898 in het jaar 1986, dit is een daling met 4,9%. Bij de vrouwen was er in West-Vlaanderen daarentegen een toename van gemiddeld 43.564 werkzoekenden in 1986 tot 45.144 in 1987, dit is een stijging met 3,6%. Het totaal aantal werkzoekenden (mannen + vrouwen) kende aldus een geringe toename met 0,3%.

In Vlaanderen was de daling bij de mannelijke werkzoekenden van geringere omvang dan in West-Vlaanderen, namelijk -3,0%. Anderzijds nam het aantal vrouwelijke werkzoekenden in Vlaanderen als geheel minder sterk toe (2,7%) dan in West-Vlaanderen (3,6%). Hierbij valt op te merken dat in Vlaanderen, en ook in het Rijk, bij de vrouwen van een hoger niveau is vertrokken dan in West-Vlaanderen en de werkloosheidsgraad er heel wat groter blijft. Het totaal aantal werkzoekenden nam in Vlaanderen toe met 0,5%. Voor België als geheel bedroeg dit percentage 0,7%.

In West-Vlaanderen werd voor de vierde opeenvolgende keer een daling genoteerd van het aantal mannelijke werkzoekenden. De afname in 1987 is bovendien de sterkste van deze 4 jaar.

Evolutie van het aantal werkzoekenden in West-Vlaanderen

Periode	Mannen	Vrouwen	Totaal
1974-75	+ 4.587	+ 4.144	+ 8.731
1975-76	+ 1.262	+ 3.699	+ 4.961
1976-77	+ 1.021	+ 3.781	+ 4.802
1977-78	+ 2.097	+ 2.973	+ 5.070
1978-79	+ 1.743	+ 3.255	+ 4.998
1979-80	+ 856	+ 2.330	+ 3.186
1980-81	+ 6.123	+ 4.019	+ 10.142
1981-82	+ 4.551	+ 3.791	+ 8.342
1982-83	+ 2.573	+ 3.553	+ 6.126
1983-84	- 488	+ 3.000	+ 2.512
1984-85	- 1.236	+ 2.750	+ 1.514
1985-86	- 1.173	+ 2.202	+ 1.029
1986-87	- 1.356	+ 1.580	+ 224

Bij de vrouwen was er over de periode 1974-86 jaar na jaar een grote toename. De stijging in 1987 met 1.580 is dan ook de laagste toename sinds het begin van de crisis.

De globale toename van het aantal werkzoekenden bedroeg in 1987 in West-Vlaanderen dan ook slechts 224 eenheden, dit is het laagste cijfer sinds 1974.

De vermindering van het aantal mannelijke werkzoekenden in West-Vlaanderen manifesteerde zich vooral vanaf juli 1987. Eind juni 1987 was het aantal mannelijke werkzoekenden amper 1% lager dan in juni 1986; eind december daarentegen lag het aantal werk-

zoekenden reeds 9,1% lager dan in december 1986. Analoge vaststellingen kunnen gedaan worden op het niveau van Vlaanderen en van het Rijk. De evolutie is er evenwel minder uitgesproken met een daling in december 1987 ten opzichte van december 1986 met respectievelijk 4,8% en 3,2%.

De daling bij de mannen doet zich in West-Vlaanderen voor in alle leeftijdsgroepen, behoudens bij de personen van 50 jaar en meer (inclusief ouderen niet meer geregistreerd als werkzoekend). De afname is zeer sterk bij de jongeren onder de 25 jaar: zij staan in voor bijna de totaliteit (93%) van de globale afname van het aantal mannelijke werkzoekenden. Bij de vrouwen wordt er eveneens een relatief grote afname vastgesteld bij de jongeren van minder dan 25 jaar. In alle oudere leeftijdskategorieën neemt het aantal vrouwelijke werkzoekenden daarentegen toe. Het aandeel van de werkzoekende mannen jonger dan 25 jaar in het totaal aantal is in 1987 teruggelopen van 27,1% tot 23,7%. Bij de vrouwen betrof het een afname van 37,7% tot 34,2%.

West-Vlaanderen doet het qua jeugdwerkloosheid goed in het geheel van Vlaanderen bekeken. Tegenover een aandeel in de tegen werkloosheid verzekerde bevolking van minder dan 25 jaar van 20,5% bij de mannen en 20,1% bij de vrouwen, bedraagt het aandeel van de werkzoekenden van West-Vlaanderen in dezelfde leeftijdsklasse respectievelijk slechts 16,6% bij de mannen en 17,8% bij de vrouwen. De jeugdwerkloosheid is in West-Vlaanderen derhalve duidelijk onder het Vlaams gemiddelde gesitueerd.

De werkloosheidsgraad (aantal werkzoekenden per 100 beroepsactieven) bedroeg in 1987 in West-Vlaanderen 9,5% bij de mannen en 27,6% bij de vrouwen (mannen en vrouwen samen: 16,1%). Het werkloosheidsniveau in West-Vlaanderen als geheel is dus duidelijk gesitueerd onder het werkloosheidsniveau in Vlaanderen (10,5% bij de mannen en 30,7% bij de vrouwen) en onder het werkloosheidsniveau in België (13,1% bij de mannen en 31,3% bij de vrouwen).

Dit betekent echter niet dat deze minder ongunstige situatie waar is voor alle deelgebieden van West-Vlaanderen. Binnen West-Vlaanderen zijn er, vooral ten aanzien van de mannen, grote verschillen. Vooral bij de mannen, en ook doch iets minder afgetekend bij de vrouwen, is de positie ongunstiger in de arrondissementen Oostende en Veurne. De arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt kennen daarentegen een relatief gunstige mannelijke werkloosheidssituatie.

International Bio-Synthetics

Vanaf 1 januari 1988 funktioneert het bedrijf Gist-Brocades uit Brugge ('De Gistfabriek') in een nieuwe joint-venture tussen Shell en Gist-Brocades, genaamd International Bio-Synthetics bv (besloten vennootschap). De hoofdzetel is gevestigd te Rijswijk (Nederland). De vestiging Brugge heet officieel International Bio-Synthetics nv.

Chapeau DATAKOR!

DATAKOR is een te Kortrijk gevestigd computer-bedrijf dat nu reeds 15 jaar actief is in de informatica-sector.

De medewerkers van DATAKOR, stuk voor stuk soft- en hardware specialisten denken mee met uw bedrijf bij het zoeken naar een optimale hardware/software *combinatie*. Omdat elk bedrijf anders is en andere behoeften kent, levert DATAKOR weinig standaardoplossingen.

In samenwerking met de klant maakt DATAKOR analyses van mogelijke knelpunten in uw bedrijf en gaat na welke informatie nodig is om efficiënt te kunnen werken. Wij onderzoeken hoe deze informatie te verkrijgen en het best gevisualiseerd kan worden.

Met DATAKOR software haalt U meer uit uw computer.

Dat dit geen *bluff-poker* is bewijst het vertrouwen dat een uitgebreide klantenkring reeds jarenlang aan DATAKOR schenkt.

U kan bij ons terecht voor consultancy, systeemanalyse, en programmatie. Kortom een *full-service* softwarehouse. Wij kunnen de taak aan als U ons de *kans* geeft. **Wij werken uitsluitend met Hewlett-Packard hardware. Een gok minder voor U. Het kost U veel tijd en moeite om een betere *partnercombinatie* te vinden.**

Ik wil graag vrijblijvend vernemen wat Datakor voor mijn bedrijf kan doen.

Naam _____

Straat _____ nr. _____

Postnr. _____ Gemeente _____

Telefoon _____

Ingevuld terugsturen naar Datakor pvba. Dam 11 te 8500 Kortrijk.

Of bel dhr. Pappyn op het nummer 056/22.26.51.

Bij deze nieuwe vennootschap werd het doel van de onderneming aangepast aan de nieuwe situatie. Met name naar de aktiviteitsgebieden worden farmaceutische en veterinaire produktie- en handelsaktiviteiten geschrapt in het kader van de overeenkomst met de moederbedrijven. Anderzijds wordt biologie verfijnd tot mikro-biologie.

Konkreet is Brugge voorbehouden als een produktie-eenheid voor industriële enzymen, naast Kingstree in South Carolina.

In 1987 kwam er een nieuw mikro-biologisch laboratorium tot stand, naast tal van kleinere technische realisaties en computertoepassingen.

Gist-Brocades had in 1986 een omzet van 1,8 miljard fr. en 92 miljoen fr. winst. Er was een tewerkstelling van 362 personen. In 1987 was er een zekere economische tijdelijke werkloosheid als gevolg van een onderbezetting van de produktiekapaciteit.

Akte van ruilverkaveling Lo verleden

Te Lo werd op 18 december 1987 de ruilverkavelingsakte verleden. Daarmede ging de laatste faze in van de afwerking van dit blok, dat 1.827 ha beslaat.

Landbouwstructuur

Deze ruilverkaveling bevat veel grasland, meer dan de helft van de beteelde oppervlakte. Nochtans heeft de Polderstreek gemiddeld gezien heel wat meer akkerbouw. De plaatselijke bodemgesteldheid is echter in de streek van Lo voor een groot deel bepalend voor het bodemgebruik op de landbouwbedrijven. Deze zijn betrekkelijk groot (gemiddelde oppervlakte 16 à 18 ha), van het gemengde type, met intensieve veeteelt.

Bodemkundig ligt deze ruilverkaveling in een zone waar de grond veelal bestaat uit een dunne laag polderklei, die rust op dikke lagen zandleem. Deze polderklei, door de overspoelende zee — dus vóór de inpoldering en de indijking — afgezet in de 4e tot de 8e eeuw, is toen zelfs op vele plaatsen vermengd met de toplaag van het zandleem. Aldus ontstonden ook bodemtypen welke door slechte bovengrondstructuur en kleverigheid lastig om bewerken zijn in bouwland.

Hoewel dus niet in de laagten gelegen, en niet zeer nat, wordt veel van deze grond bestemd voor grasland. Dit laatste komt overigens ook in enkele grote aaneengesloten complexen voor, op laaggelegen poldergrond van zware klei op ondiep veen. Deze gebieden zijn vrijwel onbewoond.

Tenslotte dient vermeld, dat in het blok zelfs enkele ha pure zandleemgrond voorkomen, als 'donken' of opduikingen, die nooit overspoeld werden. De stad Lo zelf is op het randgebied van dergelijke drogere, bouwvaste zandleemhoogte ontstaan, nabij een toenmalige kreek van de zee.

Een zorgvuldige ontwatering is voor al deze grondsoorten de eerste vereiste om een goede wortelgroei, en

daarmee ook een goede opbrengst, zij het van gras, zij het van akkergewassen te verkrijgen. Dat is enkel mogelijk waar het overvloedige water voldoende snel kan afgevoerd worden, en precies dit stuitte hier op moeilijkheden.

In de vlakke Polderstreek hebben de sloten en hoofdkanalen zeer weinig verval, en geschiedt de waterafvoer traag. Daarenboven moet het teveel aan water in zee geloosd worden, wat enkel bij laag tij mogelijk is, ten minste als men in sommige categorieën laaggelegen poldergrond, welke immers zelf niet veel hoger dan het gemiddelde zeepeil liggen, het grondwaterpeil voldoende diep wil verlagen.

In de streek van Lo is de hoofdafwatering de Beverdijk, die enkele tientallen kilometer van zijn lozingspunt, de sluis te Nieuwpoort, verwijderd is en niet bevredigend funktioneerde. Anderzijds heeft de IJzer, die de zuidelijke grens van het blok vormt, veelal zelf een waterpeil dat hoger ligt dan dat in de sloten; hij komt niet voor natuurlijke afwatering in aanmerking. Vandaar dat de ruilverkaveling uiteindelijk een beroep doet op het oppompen door gemalen.

De beste grond in deze ruilverkaveling vindt men op de voormalige krekken van de zee, die in de loop der eeuwen dichtslibden, nu een weinig hoger zijn komen te liggen en een gunstige ontwatering kennen.

Nieuwe weg in aanleg.

Ruilverkaveling gevraagd

Het af- en ontwateringsprobleem motiveerde grotendeels de aanvraag voor ruilverkaveling. De wateroverlast die voorkwam in meer dan de helft van het blok, leidde in de natte jaren tot het onderlopen van uitgestrekte gebieden, en veroorzaakte veel te grote opbrengstderivingen voor de landbouwers. Maar ook de versnipperingsgraad van de grond was zeer hoog; vooral in de graslandzones kwam een groot aantal kleine percelen voor, her en der verspreid voor ieder landbouwbedrijf. Zoals steeds in dergelijke situatie, ontbrak het aan ontsluitingswegen.

Na de instelling in 1978 bij Koninklijk Besluit van het Komitee voor de ruilverkaveling Lo, werd met de uitvoering aangevangen. De herverkaveling kon door hergroepering in grote, regelmatig gevormde percelen, het aantal kavels verminderen met gemiddeld 70% op de bedrijven met meer dan 1 kavel en de oppervlakte vergroten met gemiddeld 119% per kavel.

De ontsluiting van de kavels aan een goede openbare weg noodzaakte de aanleg van 10,1 km nieuwe, en de verbetering van 11,1 km bestaande landbouwwegen.

Voor de afwatering werden 2 pompgemalen gebouwd: bij het gehucht Fintele een vijzelgemaal (max. debiet 90 m³ per minuut, opvoerhoogte 2,15 m) en in het gebied Lo-Lege een iets kleiner gemaal (debiet 20 m³ per minuut). Daarbij aansluitend werd het net van afwateringen intensief heringericht, met de aanleg of verbetering van 48,5 km waterlopen, en van 69 km kavelsloten. Ca. 88 km kleinere en grote sloten konden gedempt worden, en vervangen door een buisleiding. Drainering geschiedt op ca. 800 ha, egalizaties met het oog op de vorming van nieuwe exploitierbare kavels op 173 ha. De kostprijs van de kultureeltechnische werken — die nog gedeeltelijk moeten worden uitgevoerd — wordt geraamd op 297 miljoen frank.

Aandacht voor landschap en recreatie

Het vlakke, open landschap van deze ruilverkaveling, met zijn wijde horisonten, dat zich zonder veel beschutting in de ruimte uitstrekt, wordt in vele gedeelten van de Veurne-Ambachtse Polders aangetroffen. Wel komen hier enkele waardevolle elementen, die tamelijk gaaf bleven, het overigens vrij lege landschap verrijken, en de geringe variatie vergroten: het water-element van de IJzer en van de Lo-vaart, met hun dijken en groenschermen, maar beide zeer ongelijk in landschappelijk uitzicht; het vergezicht over de groot-schalige uitgestrekte Broeken over de IJzer; het historische plaatsje Lo, oude abdijstad (thans bijna 1.100 inwoners) met zijn aantrekkelijk stadssilhouet, zijn bouwkundige monumenten en zijn landelijke sfeer, die men ook weervindt in een paar gehuchten.

In het ruilverkavelingsblok, dat volgens het gewestplan bijna volledig de bestemming van landschappelijk waardevol agrarisch gebied krijgt, is het landschap als volgt te kenmerken: open, vlak, boomarm, enkele klei-

ne woonkernen; verspreide hoeven, zelden met erfbeplanting; vrij grote kavels, afwisselend in bouwland en grasland met draadafsluitingen en gescheiden door talrijke sloten; een paar meer homogene graslandcomplexen; weinig belangrijke verkeerswegen.

In het landschapsplan, opgemaakt door een privé-studiebureau, wordt een klein gebied in het zuidoosten van het blok, en de rivier- en kanaaldijken als landschappelijk zeer waardevol geëvalueerd.

De landschapsaanleg voorziet de aanplanting van boomrijen op ca. 6 km, langs openbare wegen, en de aanleg van erfbeplanting op 39 boerderijen. Een paar bestaande voetpaden door het open gebied, met hun brugjes en doorgangen, worden in de nieuwe verkaveling ingepast, waarbij ook 0,5 km pad betegeling krijgt. De aanleg en verbetering van de landbouwwegen zorgde voor bijkomende rustige fietsgelegenheid.

Voor openluchtrecreatie en toerisme op bescheiden schaal biedt deze landelijke, weinig verstoorde en weinig verstedelijkte streek bepaalde mogelijkheden. Zij ligt in het achterland van de kust, en kan aanleunen bij o.m. het kultureel patrimonium van Lo, de waterrijke omgeving, en een zekere toeristische uitbouw in enkele nabije gemeenten. Elke mogelijke uitbreiding van werkgelegenheid en streekinkomen, elk initiatief dat aangepaste diversificatie brengt, verdient aandacht als dat er kan toe bijdragen om deze allesbehalve expansieve streek op te beuren. Aangezien voor openluchtrecreatie de eerste voorwaarde een aantrekkelijk landschap is, kan de landschappelijke verwezenlijking in deze ruilverkaveling eventueel de aanzet vormen tot een verdere uitbouw in die zin.

Deceuninck Plastics Industries bekroond

Eind februari 1988 werd te Hoogdele-Gits de Gouden Klomp 1987 plechtig uitgereikt aan de Firma Deceuninck Plastics Industries. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan een Belgische of Luxemburgse onderneming die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt op de Nederlandse markt. Het is een initiatief van de Belgisch-Luxemburgse Kamer van Koophandel van Nederland (Beluned).

De jury heeft vooral rekening gehouden met de spektakulaire groei van de leveringen op de Nederlandse markt en met de moeilijkheidsgraad van de penetratie in de sektor bouw op deze markt (een moeilijke markt, met eigen wetten, voorschriften, Commissie voor normenkontrolle, eigen geplogenheden en marktstructuur).

De firma Deceuninck startte in 1937 in Roeselare-Beveren als knopenfabriek op basis van celluloidbladen. In 1941 werd een pvba opgericht en werd de produktie uitgebreid met injectiemachines die haarkammen, doosjes, speelgoed en technische voorwerpen in kunststof vervaardigden.

Vanaf 1950 kwam er een eigen vormenmakerij; in de zestiger jaren werd verhuisd naar een grotere werk-

plaats te Roeselare. De 'tweede generatie' beheerders besliste over te schakelen op extrusie van PVC-profielen voor de bouwnijverheid. De eerste rolluiken kwamen in 1963 van de produktielijn. In 1965 kwam de firma als eerste op de markt met 'PVC-planchetten'.

Te Gits werd een bestaand bedrijfsgebouw gekocht en de verkoopafdeling verliet zijn Westvlaamse omschrijving om zich op gans België te oriënteren en vanaf 1970 op Noord-Frankrijk, waar een dochterbedrijf Plastibat werd opgericht.

In 1974 resulteerde de snelle groei in de oprichting van een nv, ter gelegenheid van een participatieneming in de Amerikaanse groep City Investing.

Het produktengamma werd uitgebreid met systemen voor ramen, luiken, dakgootbekledingen, horren, muurdikprofielen en tal van andere produkten voor muur-, plafond-, badkamer-, keuken- en raambekleding.

De verdere prospectie in het buitenland bracht de oprichting mee van een dochtermaatschappij 'Deeplas' in Groot-Brittannië (1981), van een fabriek 'Plastibat' te Roye in Frankrijk (1983) en van een distributienet 'Deceuninck Iberia' in Spanje (1984). Verder wordt nog over de wereld geprospecteerd.

In maart 1985 wordt door het 'Management Buyed

Out' van City Investing, de participatie van deze laatste door institutionele beleggers overgenomen; het kapitaal wordt tot 330 miljoen fr. verhoogd en op 11 juni 1985 worden de aandelen op de Beurs van Brussel geïntroduceerd.

De firma rekent op de hoge kwaliteit van haar produkten, maar ook op de modernisering en de automatisering van fabrikage en behandeling en van stockering en levering (in containerverpakking), op de aankoop van hoger-rendementsmachines en op de afschaffing van fabrikages met laag rendement.

De belangrijkste markt van Deceuninck is de renovatie, zowel in België als in Nederland. De Benelux vertegenwoordigde overigens eind 1986 45% van de totale verkoop van de groep.

De omzet was in 1987 ongeveer 2,4 miljard fr., waarvan 66% gerealiseerd in de uitvoer; in 1985 was dit nog maar 1,6 miljard fr. en 59% uitvoer. Deze gegevens leverden overigens zopas een Oscar van de Uitvoer op van de BDBH.

In 1987 steeg het personeelsbestand tot 321 personen, komende van 273 in 1986. De bruto-cash flow bedroeg in 1987 631 miljoen frank (+23% t.o.v. 1986) en de nettowinst 280 miljoen fr. In 1987 werden 273 miljoen fr. geïnvesteerd.

TELE-LINK® BBL

Een rechtstreekse telematische verbinding tussen het bedrijf en de BBL, dat is de spits technologie, die de BBL ter beschikking van dynamische bedrijfsleiders stelt. Dank zij TELE-LINK BBL kan de bedrijfsleider van op zijn kantoor op elk moment van de dag de staat van zijn financiën controleren. Bovendien kan hij onmiddellijk zijn financiële verrichtingen uitvoeren. TELE-LINK BBL is geen spits technologie alleen voor specialisten. Om de telematische verbinding tot stand te brengen, volstaat het een telefoonnummer te draaien.

De installatie van TELE-LINK BBL is al even eenvoudig want elke bestaande uitrusting is bruikbaar: van de eenvoudigste telex tot de meest verfijnde computer. Bij de BBL is denken aan uw toekomst geen holle slogan.

TELE-LINK BBL geeft u een aanzienlijke voorsprong bij het verwezenlijken van uw commerciële doelstellingen.

Onmiddellijke informatie

Met TELE-LINK BBL kent u onmiddellijk de stand van uw rekeningen in binnen- en buitenland, u verneemt alles over de wisselkoersen en met Info-Balans en Protesten krijgt u alle inlichtingen over de financiële positie van uw handelspartners.

Bedrijfsleiders, de BBL denkt aan u...

Toeristisch recreatiepark Raversijde en de gebouwen in het domein Prins Karel

De Bestendige Deputatie van de Provincieraad van West-Vlaanderen ijvert reeds jaren voor de uitbouw van toeristische recreatieparken langs de kust en dit in het kader van de noodzakelijke vernieuwing van de toeristische infrastructuur.

Het toeristisch recreatiepark op het grondgebied van Oostende zal weldra gerealiseerd worden.

Dit park wordt gevormd door het domein Prins Karel, groot 16 ha, en door de ten westen en ten noorden aanpalende gronden met oppervlakten van 15, respectievelijk 13 ha. Voor deze laatste gronden besliste de Raad van Beheer van het Vlaams Kommissariaat-Generaal voor Toerisme tot de verwerving en de uitbouw ervan. De totale oppervlakte van het toeristisch recreatiepark wordt op deze wijze op 45 ha gebracht.

Reeds in 1980 werd door de Bestendige Deputatie een positieve houding aangenomen met betrekking tot het beheer van het recreatiepark te Oostende. Dit standpunt werd door het Provinciaal College — ingevolge het verzoek van het Vlaamse Kommissariaat-Generaal voor Toerisme — in september 1986 bevestigd.

De Provincie is bijgevolg bereid het beheer en de exploitatie van het toeristisch recreatiepark op zich te nemen. Met het stadsbestuur van Oostende zijn reeds afspraken gemaakt wat het onderhoud van de groene ruimten betreft.

De Bestendige Deputatie is evenwel van mening dat, gelet op de zeer belangrijke investeringen in het project en de niet te onderschatten exploitatiekosten, een overleg en coördinatie ook in de fase van uitbouw betracht moet worden met de diensten die aan het project participeren.

De Provincie wenst eveneens garanties dat het recreatiepark voor de rustige recreatie zal gereserveerd worden.

Na overleg met de overheden die bij de realisatie betrokken zijn, werd beslist een Advieskomitee voor het recreatiepark, op te richten.

Het Advieskomitee moet in deze fase van de werken fungeren als overleg- en coördinatieorgaan en o.m. de activiteiten opvolgen met rapportering naar de Bestendige Deputatie.

Op dinsdag 23 februari 1988 werd in het Provinciaal Administratief Centrum te Brugge overgegaan tot de installatie van het Komitee en greep de eerste werkvergadering plaats.

Op de eerste bijeenkomst van het Advieskomitee werd kennis genomen van de stand van zaken van de onderscheiden deelprojecten en werd overleg gepleegd over het opvolgen en promoten van deze projecten.

Het Advieskomitee is dienaangaande de mening toegedaan dat de uitbouw van het recreatiepark moet voorbereid worden door teams van deskundigen die in eerder beperkte werkgroepen ad hoc de projecten Atlantic Wall, Musea en Openluchtrecreatie, in voorontwerpen uitwerken.

Dergelijke formule begunstigt het gelijktijdig werken aan de diverse projecten. Het Advieskomitee vervult daarbij een coördinerende rol. De werkgroepen ad hoc zullen binnen korte termijn opgericht worden. Rekening houdende met vooruitgang van de werkenprogramma's van de Dienst van de Kust en de Regie van de Gebouwen, dienen rapporten van de werkgroepen Atlantic Wall en Musea nog voor het zomerseizoen bij het Advieskomitee ingediend te worden.

Met betrekking tot de gedeeltelijke openstelling van Atlantic Wall werd het door de Provincie voorgesteld toeristisch circuit, gunstig geadviseerd. Met dit ontwerp van circuit met een duur van 45' wil de Provincie met ingang van Pasen 1989, geleide bezoeken organiseren.

Omtrent de benaming van het park stelt het advieskomitee voorop, gelet op de uitbreiding van het project tot 45 ha en de situering ervan, de plaatsnaam Raversijde aan het toeristisch recreatiepark te verbinden. Met deze naamgeving wordt ook het belang onderstreept dat gehecht wordt aan de aanwezigheid van de archeologische site Walraversijde in het toeristisch recreatiepark aldaar.

De restauratie van de gebouwen in het noordelijk deel van het Koninklijk Domein Prins Karel werd aangevangen op 29 januari jl. Het ligt in de bedoeling later het zuidelijk gedeelte vooral als toegang tot het domein en ontvangst voor bezoekers in te richten.

Het noordelijk deel is eigendom van het Ministerie van Openbare Werken en wordt begrensd door de Koninklijke Weg en de Duinenweg. Het is 835 m lang en gemiddeld 100 m breed.

Door het gesloten karakter bleef het tot op heden een ongerept natuurgebied. Opmerkelijk hierbij is ook het feit dat wegens het niet betreden van de duinen deze gevrijwaard bleven van verwerking.

Openluchtmuseum

Op het domein bevindt zich een uitzonderlijk gaaf bewaard gedeelte van de Atlantic Wall, de verdedigingslinie opgericht door de Duitse bezetter in de jaren '40-'44. Het geheel bestaat uit een 65-tal bunkers en meer dan 1,5 km open en overdekte loopgangen. Nergens in Europa treft men nog een dergelijk overblijfsel aan van de voormalige Atlantic Wall; een vestigingsbouwkundig unicum, in het bijzonder door zijn uitgestrektheid, zijn ongeschonden toestand en zijn diversiteit aan bunkers (personeel, munitie, verzorging, sanitair, observatie, enz.) verzonken of bovenop het duin.

Wat dit complex nog unieker maakt is de aanwezigheid van bunkers, observatieposten en kanonbeddingen uit de Eerste Wereldoorlog, die tijdens de Tweede wereldoorlog opnieuw werden aangewend, al dan niet verbouwd.

Langs en doorheen deze historische getuigen zal een wandelcircuit voor geleid bezoek aangelegd worden. Er werden reeds een aantal werken uitgevoerd waaronder herstelling van loopgangen en trappen, de

opruiming van verzanding, enz. De volledige restauratie zal uitgevoerd worden door het Bestuur der Waterwegen, Dienst der Kust.

De gebouwen

Ook de zes oude gebouwen in het Domein Prins Karel worden volledig gerestaureerd en krijgen elk een eigen, aangepaste functie. Deze restauratiewerken werden op 29 januari jl. aangevangen.

Het gebouw met de Vlaamse Zaal, de ateliers en de verblijfsruimten voor het personeel wordt omgebouwd tot museum over het leven en het werk van Prins Karel en tot conciërgewoning.

De woning van Prins Karel wordt gerestaureerd en voorbehouden voor uitzonderlijk bezoek.

Het gebouwtje met de vroegere ontspanningsruimte krijgt eveneens een museumfunctie. Er wordt gedacht aan een museum over de Koninklijke Familie en haar verbondenheid met de Stad Oostende.

De Villa Bastien zal vermoedelijk ook alleen bij uitzonderlijk bezoek toegankelijk zijn.

Het Vissershuisje wordt in zijn oorspronkelijke staat herbouwd en het wordt een rustpunt met uitzicht op zee en een verbindingspunt in het wandelcircuit.

Tenslotte wordt de vroegere berging voor brandstof een bergplaats voor onderhoudsmaterieel.

In het algemeen komen de werken aan de gebouwen neer op een grondige renovatie en een verbouwing waar nodig met betrekking tot de geplande museumfuncties.

Van alle gebouwen wordt de in slechte toestand verkerende bedaking volledig vernieuwd, terwijl meteen een degelijke dakisolatie wordt geplaatst.

Ook ramen, dakramen en dakkoepels worden ver-

nieuwd, evenals tralies, beslagwerken en gevelankers. Alle muren worden geïnjecteerd tegen opstijgend grondvocht.

Barsten in het gevelmetselwerk worden hersteld door middel van epoxy-injectie, de cementering wordt hersteld of opnieuw uitgevoerd. Alle rioleringen worden vernieuwd en er wordt een zuiveringsstation voor het sanitair afvalwater geplaatst.

Materialen

De materialen blijven zoveel mogelijk identiek aan de bestaande materialen: pannenbedaking, handvormparementsteen of cementering, plankenvloer in eik boven de Vlaamse Zaal en annex, smeedijzeren muurankers en traliwerk, eiken balken in de Vlaamse Zaal (de doorhangende balkkonstruktie wordt vernieuwd).

De binneninrichting van alle gebouwen (bevloeringen, bepleisteringen, binnenschrijnwerk, sanitair en volledige afwerking) zal deel uitmaken van een afzonderlijke aanbesteding.

De totale kostprijs van de ruwbouw-restauratie bedraagt 30 miljoen fr. De uitvoeringstermijn werd bepaald op 175 werkdagen.

Pullman International te Brugge

Op 12 januari jl. vierde de Groep Pullman International Hotels, de hotelsektor van Wagons-Lits, zijn eerste vestiging te Brugge, onder de naam Hotel Pullman Brugge.

Door de overname van Holiday Inn voegt de groep Pullman International Hotels, hotelsektor van de groep Wagon-Lits, een hotel in een grote toeristische stad toe

---

Belgisch-Engelse vennootschap der ferry-boats nv

Maatschappelijke Zetel en Algemene Directie

Montoyerstraat 17/19 - 1040 Brussel

Tel. 02/513 06 60 - Telex 23584

Operationele Directie

Loodswezenstraat 31 - 8380 Zeebrugge

Tel. 050/54 47 91 - Telex 81120

A) Hoofdactiviteiten

SHORTSEA CONTAINER TERMINAL

Dagelijkse containerdienst tussen Zeebrugge en Felixstowe (U.K.)

Loodswezenstraat - 8380 Zeebrugge - Tel. 050/54 52 11 - Fax 050/54 48 59 - Telex 81110

OCEAN CONTAINER TERMINAL (O.C.Z.)

Stevedoring voor diepzee containerschepen

New Yorklaan 11 - 8380 Zeebrugge - Tel. 050/54 52 71 - Fax 050/54 65 41 - Telex 81277

B) Participatie in

Zeebrugge Container Repair nv

Sea-Ro Terminal nv, Zeebrugge

Interferry nv, Antwerpen

Bankzaken.

Daar heb ik CERA voor.

Voor elke KMO is een raadgevende, ervaren bankier een échte geruststelling. Een bankier die uw problemen kent en uw ambities ondersteunt.

Bij CERA gaan ze voor mij dan ook geen moeite uit de weg. Ze informeren mij op een duidelijke manier, hun specialisten staan voor me klaar om daadwerkelijke oplossingen te geven. Voor m'n bankzaken is er CERA.

Zo heb ik mijn groei goed in de hand.

S P A A R B A N K

aan zijn reeds bestaande Belgische hotels.

Gelegen achter de gevels van een 17de eeuws klooster, telt dit hotel 128 kamers met alle comfort voor toeristen en zakenlui. Het hotel beschikt over 6 vergaderzalen voor vergaderingen van 10 tot 300 personen.

Dit hotel biedt tevens de mogelijkheid aan Pullman International Hotels om haar positie als eerste hotelgroep in België te bekrachtigen. Drie Pullman hotels, één Altea-hotel en drie hotels Arcade in de economische klasse vertegenwoordigen samen in België 1.068 kamers. De keten is in de laatste 2 jaar 5 eenheden rijker geworden. Bovendien werd ook in Luxemburg een hotel in de Groep opgenomen, zodat de hotels van de Pullman groep in België en Luxemburg 15% van de hotels en 19% van het aantal kamers van de Groep in Europa uitmaken.

In Europa breidde de Groep sinds oktober 1986 uit met 30 nieuwe éénheden. Deze ontwikkeling kaderde in een tweevoudige strategie: het versterken van de positie van de keten op lokaal vlak en zijn internationalisering.

Op dit ogenblik bekleedt Pullman International Hotels de 4de plaats in het Europees hotelwezen. Hij vertegenwoordigt 210 hotels en 27.000 kamers in 33 landen en men verwacht in 1987 een omzetcijfer van circa 15 miljard fr. Hij stelt meer dan 10.000 mensen te werk.

In de loop van de laatste 2 jaren heeft de Groep eveneens zijn commerciële structuren aangepast aan de ontwikkeling van de markt. Enerzijds werden 2 nieuwe kantoren geopend en opteerde men voor een verruiming van de vertegenwoordiging van de Groep op nieuw markten. Anderzijds werd gestart met de 'Pullman Reservation' dienst, een snel en efficiënt reservatiesysteem vanuit Brussel.

Waterkwaliteit in de Westvlaamse waterlopen

In het Belgisch Staatsblad van 6 januari 1988 verscheen het Besluit van de Vlaamse Executieve van 21 oktober 1987 'tot vaststelling van de kwaliteitsdoelstellingen voor alle oppervlaktewateren van het openbaar hydrografisch net en tot aanduiding van de oppervlaktewateren bestemd voor drinkwater, zwemwater, viswater en schelpdierwater'.

Dit besluit geeft aan welke kwaliteitsdoelstelling in alle oppervlaktewateren moet bereikt worden; het betreft een basiskwaliteit. Deze moet uiterlijk op 1 juli 1995 bereikt worden. Voor oppervlaktewateren die door de getijden of door zeewaterinfiltratie beïnvloed worden zijn de kwaliteitsdoelstellingen voor chloriden, sulfaten en geleidingsvermogen niet van toepassing.

Daarnaast stelt het besluit ook vast welke oppervlaktewateren bestemd worden voor de produktie van drinkwater, als zwemwater, als viswater of als schelpdierwater. De kwaliteitsnormen terzake zijn deze van de Raad der Europese Gemeenschappen.

Voor de oppervlaktewateren bestemd voor de produktie van drinkwater gelden de normen op de plaats van de waterwinning. Voor de oppervlaktewateren bestemd voor zwemwater, viswater of schelpdierwater gelden de kwaliteitsdoelstellingen voor de aangeduide zones. Meer in het bijzonder voor wat betreft de waterlopen die bestemd zijn voor de produktie van drinkwater moeten de waterzuiveringsmaatschappijen een actieplan en een tijdschema opstellen tot sanering van bedoelde waterlopen.

Hierna volgen de Westvlaamse waterlopen voor zover ondergebracht in één van de vier categorieën.

Oppervlaktewateren bestemd voor produktie van drinkwater

Bekken van de IJzer: de IJzer en alle bijrivieren vanaf de Franse grens tot aan de monding van de Handzamevaart.

Bekken van de Poekebeek (grensgebied met Oost-Vlaanderen): volledig.

Bekken van de Biestwatergang en de Ede (grensgebied met Oost-Vlaanderen): volledig.

Schelde: vanaf de grens met het Waals gewest tot aan de monding van het kanaal Kortrijk-Bossuit.

Kanaal Kortrijk-Bossuit: tot Stasegem.

Oppervlaktewateren bestemd als zwemwater

Nihil.

Oppervlaktewateren bestemd als viswater

Jabbeekse beek: volledig.

Vleterbeek (Poperinge): volledig.

Kasteelbeek (Ichtegem, Torhout, Kortemark): vanaf de oorsprong tot aan de samenvloeiing met de Driebeek en de Maagdeveldbeek.

Blankaartvijver (Woumen): volledig.

Oude Leie-armen: volledig.

Oude Schelde-arm (Kerkhove): volledig.

IJzer: volledig.

Kanaal Ieper-IJzer: volledig.

Kanaal Kortrijk-Bossuit: volledig.

Kanaal Roeselare-Leie: volledig.

Kommen te Roeselare: volledig.

Kanaal Brugge-Sluis: volledig.

Boudewijnkanaal: volledig.

Peserbeek (Alveringem): volledig.

Boezingegracht (Reninge, Vleteren): volledig.

Houtensluisvaart (Diksmuide): volledig.

Stenensluisvaart (Diksmuide): volledig.

Langgeleid (Koksijde): vanaf Zoete Invalbrug (Wulpen) tot Pelikaanbrug (Nieuwpoort).

Vijver op de Watermolenbeek (Zedelgem): volledig.

Oppervlaktewateren bestemd als schelpdierwater

Spuikom te Oostende.

„PERSONEEL GEVRAAGD”

Het is voor alle ondernemers duidelijk : GOEDE MENSEN in het bedrijf zijn het allerbelangrijkst ! U moet ze vinden en zij moeten u vinden. Zoek ze niet te ver ! Kijk uit in uw streek.

daarvoor is er

De Streekkrant

- die bij alle gezinnen komt
- die een aparte rubriek Streekpersoneel heeft
- die u een interessante prijs biedt
- die een gecontroleerde oplage heeft
- die u toelaat streek per streek te adverteren

DAAROM : BEL ONS EVEN OP
STREEKPERSONEEL

051/23 23 11
en vraag naar Greet Beyls

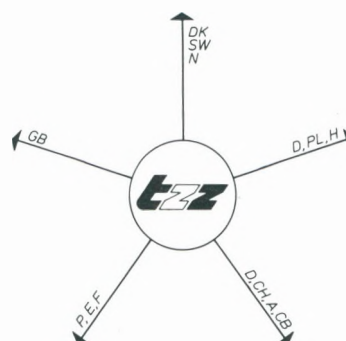
**TRANSPORTZONE
ZEEBRUGGE**

VERKOOPT GRONDEN VOOR :

- Containertransport, -fabrikatie en -herstelling
- Koel- en diepvriesloodsen
- Loodsen voor opslag, overslag en stockage
- Tank-cleaning
- Garagefaciliteiten
- Douane- en spoorwegloodsen

VERKOOPT KANTOREN VOOR :

- Expeditiebedrijven
- Douane
- Banken
- Administratieve diensten, enz.

Inlichtingen : **Koggestraat, 8380 Zeebrugge - Tel. 050/54.76.47**

U krijgt van ons alle krediet

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

Creatuif verwerft Award

Eind 1987 ontving Creatuif uit Kuurne, in het Rockefeller Hilton Hotel te New York, de International America Award 1987.

De AA wordt toegekend om die firma's te stimuleren die hun export naar verschillende landen over de gehele wereld en meer speciaal naar Noord-Amerika, een extra dimensie geven door de kwaliteit van hun produkten, hun creativiteit en ondernemend vakmanschap en door hun klantenservice.

Creatuif werd gesticht in 1978. Het heeft een kapitaal van 10 miljoen fr. en 274 miljoen fr. reserves. In 1986 werd er een omzet van 1,2 miljard fr. gerealiseerd en een winst van 44 miljoen fr. De tewerkstelling bedroeg 88 personen.

Westvlaamse textieldagen

De 30ste Westvlaamse textieldagen gingen van 5 tot 8 maart 1988 opnieuw door in hun verruimde formule in de Hallen te Kortrijk. Onder het thema 'Technologische vernieuwing — een blijvende uitdaging' hebben COBOT en Barco Electronics een projekt uitgewerkt, waar met ultramoderne beeldtechnieken flitsen gebracht werden over de spinnerij, de weverij, de breierij en de veredeling. Verder hebben diverse textielbedrijven zichzelf en hun produkten voorgesteld, evenals een reeks konfektiebedrijven en textielscholen. Het ITCB en IVOC zijn de stimulerende organisaties achter deze voorstelling.

Deze promotie naar het brede publiek toe werd parallel geruggesteund door een brede gamma uiteenzettingen in kolloquia met een zeer technische draagwijdte.

Op deze wijze vervult de biënnale tentoonstelling haar specifieke opdracht op het vlak van de bewustwording van de bevolking rond de vraagstukken van de Vlaamse textiel- en konfektiesektor.

De Westvlaamse textieldagen zijn echter ook een nationaal forum geweest waar de stand van zaken en de toekomstperspektieven op een nuchtere manier naar de beleidsvoerders worden gebracht. Ook dit jaar werden de nodige analyses gebracht.

De textielsektor

In 1987 werden de resultaten van 1986 ongeveer gekonsolideerd, met een lichte vermindering van het produktievolume met 2%; het Belgisch aandeel in de EG-produktie bleef op ongeveer 8,5% behouden.

De omzet bedroeg in 1987 217 miljard fr., wat 4% minder is dan in 1986, dit hoofdzakelijk ingevolge de doorberekende daling van de grondstoffenprijzen.

De uitvoer — 80% van het omzetcijfer van de Belgische textiel — beliep in 1987 176 miljard fr. Met de uitvoer van gewezen kledingartikelen erbij komt dit buitenlandse afzetcijfer op 210 miljard fr. In volume nam de

uitvoer toe in alle categorieën, uitgenomen de meubelstoffen.

Van het totale textiel-uitvoerpakket wordt ongeveer 81% door de Europese partners afgenomen; in 1987 was daar een toename met 4,4 miljard fr.

Maar ook de invoer van textielprodukten, in hoofdzaak uit lage-loonlanden, nam in 1987 toe en wel met 4,5 miljard fr. Toch bleef de handelsbalans positief met 12,6 miljard fr. (2,7 miljard fr. minder dan in 1986).

In 1987 werd een rekordcijfer aan investeringen gerealiseerd, met name 14 miljard fr. en dit na het beëindigen van het textielplan.

De tewerkstelling bedraagt ruim 57.000 werknemers, wat een vermindering met 2,5% betekent ten opzichte van 1986, terwijl de rentabiliteit op 6% bleef staan.

De kledingnijverheid

1987 was een wisselvallig jaar, met een zeer hoog produktiepeil in de eerste helft en een dalende produktie in de tweede helft van 1987. Globaal hoort het bij de beste van de 7 laatste jaren.

De verkoopcijfers daalden met ongeveer 2%, vooral ingevolge moeilijkheden bij twee multinationale jeansfabrikanten (de sektor broeken verloor 14,1%).

De uitvoer steeg (de eerste negen maanden) met ongeveer 8%, terwijl de totale uitvoer naar de EG-landen steeg met 9,3%. Wel steeg de invoer uit Zuid-Oost-Azië met 40,6% (2,6 miljard fr. in plaats van 1,9 miljard fr. in 1986).

De tewerkstelling daalde met ongeveer 3%, maar gedeeltelijke en volledige werkloosheid daalden ook.

Sociale en andere vraagstukken

Dank zij het textielplan is de Belgische textielnijverheid in haar geheel (textiel en kleding) erin geslaagd ongeveer 100.000 arbeidsplaatsen te behouden einde 1985. Tevens werd de financiële structuur van de bedrijven fundamenteel gezonder gemaakt en kwam er een enorme inspanning op gang inzake promotie, vorming, wetenschappelijk onderzoek, exportbevordering. Zeker is dat het 'klimaat' in de textiel als zeer positief wordt benaderd.

Toch blijven er enkele knelpunten: de wederinkoop van de niet-stemrechtigde aandelen met fiskale vrijstelling ging niet door, onder meer onder invloed van de EG.

In het kader van de expansiewetgeving werden in 1987 720 miljoen fr. niet toegekend door laattijdige ministeriële beslissingen. De sektor vraagt voor 1988 een overheveling van deze 720 miljoen fr., met tevens 300 miljoen fr. supplementair op de begroting 1988, boven het voorziene bedrag van 1 miljard fr.

Vooraf het dienstenluik van het textielplan vraagt veel aandacht omdat de inspanningen inzake 'imago', exportbevordering, wetenschappelijk onderzoek en opleiding zeker nog niet voltooid werden. Deze inspan-

ningen vallen samen met de continuïteit van het Instituut voor Textiel en Konfektie van België (ITCB), dat in deze een stuwende opdracht heeft. Het ITCB dient in 1989 zeker te blijven bestaan als een self-supporting-instelling.

Op het sociaal vlak blijft de voortdurende vervanging van arbeidskrachten door diepte-investeringen zorg baren. Deze evolutie is een konstant gegeven geworden voor de toekomst en dit spijs de diverse maatregelen in het domein van de flexibiliteit: semi-continu, vol-continu en week-endwerk, brug- en vervroegd brugpensioen (die einde 1989 een einde nemen). Vooral het bestendigen van het brugpensioen lijkt belangrijk te blijven in de toekomst.

Leiedal in 1987

Voor het eerst sinds meerdere jaren begon Leiedal een nieuw dienstjaar zonder te zware financiële bekommernissen.

Leiedal heeft een kapitaalsverhoging doorgevoerd, waarbij de provincie voor 45 miljoen fr. tussenkwam, te verdelen over 2 jaar. De gemeenten herverdeelden hun vroegere waarborgen op lopende leningen in het kader van een konsolidatielening en de gemeenten engageerden zich om jaarlijks 40 fr. per inwoner bij te dragen in de werkingskosten.

In 1987 werden er 76 miljoen fr. schulden afgelost, wat in totaal 392 miljoen fr. betekent op 814 miljoen fr. schulden, die in 1985 werden gekonsolideerd. Deze schulden moesten, volgens schema, op 14 jaar afgelost zijn. Momenteel is reeds méér dan het dubbel van de gevraagde inspanning geleverd.

In totaal werd er voor 111 miljoen fr. gronden verkocht in 1987; enkele vertraagde dossiers maken dat dit cijfer voor 1988 tot 155 miljoen fr. zou kunnen stijgen. De verkochte gronden in 1987 waren: 11,3 ha. industriegronden voor 24 nieuwe en 8 zich uitbreidende bedrijven op acht zones en 3,4 ha. bouwgronden, verdeeld over 55 bouwkvavels in verkavelingen in 5 gemeenten.

Voor het eerst sinds 1981 kocht Leiedal aldus opnieuw gronden voor nieuwe industriële projecten, met name 20 ha. te Kuurne. Ook in Harelbeke-Stasegem is er een kompromis van 3,5 ha. industriegronden.

De grotere industriële projecten voor 1988 zijn de binnenvaartterminal op de industriezone te Avelgem waar het bedrijf GBM uit Antwerpen zich weldra vestigt en de LAR, waar de activiteiten gestadig groeien en waar de gronden van het vleesgroothandelscentrum reeds door de gemeente Menen werden aangekocht. De infrastructuurwerken zijn overigens reeds gestart.

Op de diensten- en kantorenzone Kennedypark is er reeds een werkbezetting van meer dan 500 bedienden en kaderleden.

Te Gullegem-Moorsele wordt een uitbreiding van het industriepark voorzien met 20 ha. en te Vichte is een uitbreiding van 10 à 15 ha. in voorbereiding.

Transportzone Zeebrugge aan uitbreiding toe in 1988?

In 1987 werden meerdere belangrijke percelen verkocht in de Transportzone Zeebrugge. Tevens werd het 4.000 m² -tellende dienstengebouw in gebruik genomen, waarbij de helft van het gebouw reeds een bestemming kreeg. Ook het douanegebouw staat op het punt gerealiseerd te worden.

Dit alles maakt dat, wanneer nog enkele vestigingen van bedrijven, waarmee besprekingen aan de gang zijn, tot een goed einde komen, de beschikbare gronden uit de eerste realisatiefase uitgeput zouden zijn, zodat uitbreiding naar een volgende fase nu reeds overwogen wordt om aan de vraag van verdere geïnteresseerden te kunnen voldoen.

Tevens krijgt de verdere infrastructurale ontsluiting de nodige aandacht. In dit verband is er zowel de aanleg van een spoor aansluiting als de omlegging van de Baron de Maerelaan ten westen van de transportzone. De uitvoering van laatstgenoemde ringweg is overigens reeds ingeschreven op de begroting van Openbare Werken voor 1988.

Op de transportzone zelf zijn er momenteel reeds 18 vestigingen hetzij gestart, hetzij in het bezit van een vestigingskontraakt. Naast de vroeger gerealiseerde vestigingen van D.D. Trans, Zeeclean, Hoste en ATACC werden in 1987 percelen verkocht aan de firma's Joma en Christiaens (beide vissektor), Van Hyfte (drankendepot), Remco (onderdelen vrachtwagens) en Truck Tanking Zeebrugge (service-station).

Voor het dienstengebouw zijn er reeds een vijftal expeditie- en transportbedrijven gekontraakteerd, naast een bank, een sociaal sekretariaat, een medische dienst en de douane. De vestiging van alle administratieve diensten van de douane in een eigen gebouw is bijna rond, wat een belangrijke vestigingsfaktor blijkt uit te maken voor diverse andere belangstellenden.

CBM-Terminal te Zeebrugge

In de achterhaven van Zeebrugge bouwt de firma CBM-Lalemant uit Gent een nieuwe terminal en een administratief gebouw. De terminal komt op een terrein van 25 ha. De kaailengte bedraagt 300 meter en er kunnen schepen afmeren van 18,5 meter diepgang.

Er komen kranen die 1.500 tot 1.700 ton stortgoederen per uur kunnen lossen of laden. Met een laadtoren zal zelfs tot 2.000 ton per uur uit treinwagons kunnen gehaald worden.

Voor zijn activiteiten in Zeebrugge heeft CBM in 1984 de Zeebrugse Behandelingsmaatschappij opgericht. CBM is sinds meerdere jaren actief in het noordelijk insteekdok te Zeebrugge, waar het in 1987 ongeveer 2,5 miljoen ton massagoederen, in hoofdzaak kolen, verhandelde.

De investeringen te Zeebrugge beletten niet een verdere investeringsinspanning in de Gentse haven.

Kwaliteit en groei bij Dewerchin-Kortrijk

De firma Dewerchin uit Kortrijk werd reeds in 1932 opgericht als konfektiebedrijf.

Na de oorlog werd er in 1944 in feite opnieuw gestart met de konfektieafdeling en een eigen kommercializatie. Vanaf 1951 werd er een beroep gedaan op thuiswevers, maar vanaf 1954 startte het bedrijf met een eerste bescheiden weverij. Deze werd later geleidelijk uitgebouwd en gemoderniseerd.

In 1958 werd er een kapitaalsverhoging doorgevoerd, wat opnieuw gebeurde toen de firma tot naamloze vennootschap werd omgevormd. In hetzelfde jaar werd er 1 ha grond aangekocht op de industriezone van Leiedal te Harelbeke-Stacegem, waar ondertussen de nieuwe gebouwen werden opgericht, waarin de weverij een onderdak heeft gevonden.

In deze weverij wordt momenteel in drie ploegen gewerkt met spoelloze Sulzer-weefgetouwen, aangekocht in het kader van het Textielplan. Volgende zomer wordt de weefkapaciteit met nogmaals twee Sulzer-getouwen uitgebreid. Door deze modernisering is het bedrijf sterk kapitaal-intensief geworden.

De weverij is gespecialiseerd in platte weefsels voor lakens, in hoofdzaak in katoen, maar het huis heeft zich een wereldfaam verworven door zijn hoge kwaliteitsprodukten, met name zijn gekamde katoenen weefsels. Per jaar wordt er 130 ton katoen verwerkt alleen voor lakens; met de andere weefsels voor andere doeleinden komt het bedrijf tot ongeveer 200 ton weefsels per jaar. Daarin zijn inbegrepen een gedeelte sponsweefsels, supplementair gebruikt voor de kinderkonfektie-artikelen.

De tweede stap, na het weven, wordt niet in het bedrijf gerealiseerd; de veredeling gebeurt buitenshuis, eventueel tot in Italië wanneer de kwaliteitsnormen dit vragen.

De derde stap, met name het konfektioneren van het eigen eindprodukt, de Lysdrap-lakens en aanverwante produkten gebeurt terug in eigen beheer. Bij de samenstelling van de kollektie wordt een beroep gedaan op free lance-ontwerpers en ingekochte dessins.

Vertegenwoordigers in het binnenland en agenturen in het buitenland staan tenslotte in voor de verkoop van de kollekties.

In totaal worden er 40 personen tewerkgesteld, met name 5 in de sterk geautomatiseerde weverij, een 28-tal in de konfektieafdeling en 7 bedienden die instaan voor het geheel, waarbij de reizigers zijn inbegrepen.

Het kapitaal bedraagt 33 miljoen fr. en de reserves 5 miljoen fr. De omzet bedroeg in 1986 81 miljoen; voor 1987 bedraagt zij 91,5 miljoen, wat ongeveer 150% betekent van het gemiddelde van de jaren 1981 tot 1984. In 1988 worden 77 miljoen fr. vastgelegd voor bijkomende investeringen. Na het machinepark in 1988 volgt er later nog een uitbreiding van de weverij met een magazijn en opslagplaats op de industriezone. Ook dient in de toekomst de konfektieafdeling naar het industrieterrein overgebracht te worden.

Galva-West vestigt zich te Ieper

De groep Bleyen Industrie uit Overpelt heeft beslist een nieuwe vestiging op het industriepark Ieperleekanaal te Ieper in te planten. Het betreft Galva-West nv met als hoofdactiviteit het termisch verzinken van staal om het te beschermen tegen corrosie. Het bedrijf, dat na intensieve kontakten met de GOM - West-Vlaanderen en met het Ieperse stadsbestuur besliste zich in te planten op een oppervlakte van 1 ha, met een optie op nogmaals 1 ha uitbreiding, zal circa 45 miljoen fr. investeren.

De tewerkstelling in het nieuwe bedrijf zal evolueren van 25 personen bij de aanvang tot op termijn circa 50 arbeidsplaatsen.

De nieuwe vestiging, die geniet van de fiskale voordelen in het kader van de rekonversiewetgeving, betekent een ware aanwinst voor de streek, waar verzinkingsfaciliteiten voor grote stukken tot dusver ontbraken. Het bedrijf zal zich ook op het zuidelijk landsdeelte en op Noord-Frankrijk oriënteren.

Pride of Bruges in gebruik

Eind januari werd te Zeebrugge de *Pride of Bruges* in gebruik genomen op de overtocht Zeebrugge-Dover. Deze boot is een herdoopt zusterschip van de *Herald of Free Enterprise*, de *Pride of Free Enterprise*. Het schip meet 8.000 ton en het werd in mei 1980 in de vaart gebracht. Het kan 1.300 passagiers en 350 wagens of 60 vrachtwagens vervoeren.

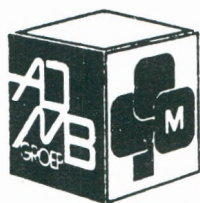
Het schip komt in de vaart na de aanpassing aan de nieuwe veiligheids- en werkingsprocedures, toepasselijk op alle P&O-schepen. Het werd ook herschilderd in de nieuwe P&O-kleuren donkerblauw en wit.

Vanuit België bestaan er twee P&O-Ferrieslijnen met name Zeebrugge-Dover en Zeebrugge-Felixstowe. De maatschappij beheert tevens de Dover-Oostendelij, uitgebaat door de Belgische nationale maritieme instantie, de Regie voor Maritiem Transport (RMT).

Met nog vijf lijnen uit Frankrijk en Nederland (en één tussen Ierland en Groot-Brittannië) is P&O-Ferries de grootste vervoerder van toeristen, wagens en vracht over het Kanaal. P&O-Ferries, ontstaan uit Townsend Thoresen, werd op 22 oktober 1987 opgericht en maakt sindsdien deel uit van de P&O-groep. Deze moedergroep 'Peninsular and Oriental Steam Navigation Company' werd reeds in 1840 opgericht, alhoewel het echte stichtingsjaar 1837 moet zijn.

De Zeebrugge-Doverlijn wordt momenteel bediend door drie schepen voor passagiers en vracht. Zij tellen zes heen- en terugtochten per dag gedurende het hele jaar. De schepen zijn: de *Pride of Bruges*, de *Pride of Sandwich* en de *Pride of Walmer*.

Daarnaast zijn er nog drie roll-on roll-off-schepen voor vracht: de *European Clearway*, de *European Trader* en de *European Endeavour*. Allen kunnen 60 vrachtwagens overzetten.

**SERVICE IS ONS
STOKPAARDJE!**

In dienst
van
werkgevers
en
zelfstandigen

Groep A.D.M.B.
St.-Clarastraat 48
8000 Brugge
Tel. 050/33 99 01

Infofoon
050/33 99 01
Toestel 257

EXPORT EEN NOODZAAK !

Ook voor u ! Maar misschien ontbreekt het u aan de gepaste organisatie of de nodige kennis. Gesteund op 14 jaar ervaring ontwikkelden wij een unieke en beproefde exportsamenwerking. Met een minimum aan kosten en eigen inspanningen worden uw buitenlandse markten gestructureerd en professioneel uitgebouwd. Wij realiseren dit volledig voor u en met u. In de praktijk. Uiteraard behoudt u uw inspraak en uiteindelijke beslissingsmacht. Contacteer mij voor een vrijblijvend gesprek.

Urbain Keysabyl

EXPORT

Samenwerking Advies Organisatie

Exportdeskundige officieel erkend door de B.D.B.H.

't Veld 4 (bus 5) B 8310 Brugge tel. 050 / 35 00 74

ONDERNEMEN MET SUKSES.

Investeren, uitbaten, zijn thesaurie beheren, invoeren of uitvoeren creëren evenveel financiële behoeften voor de onderneming.

Om daar een afdoend antwoord op te geven beschikken wij over belangrijke

troeven: competente mensen die de KMO-problematiek grondig beheersen en een zeer breed gamma banktechnieken en -produkten. G-BUSINESS is dat alles.

Een nieuwe, doeltreffende aanpak, hoge prestaties voor mensen zoals U, die willen ondernemen. Met succes.

Generale Bank

G - BUSINESS

Op de Zeebrugge-Felixstowelijs maken de *Baltic Ferry* en de *Nordic Ferry* twee heen- en terugtochten per dag.

Zij kunnen tot 650 personen en vracht vervoeren. Beide schepen werden door de Royal Navy opgeroepen voor de Falkland-oorlog. Zij werden in 1986 tot polyvalente schepen herbouwd.

Op de lijn Oostende-Dover worden per dag 14 overtochten verzorgd door de RMT, partner van P&O. Haar schepen kunnen van 1.000 tot 1.700 passagiers en van 170 tot 400 wagens vervoeren. Deze dienst wordt aangevuld met de Jetfoils die 10 maal per dag in 100 minuten de overtocht maken met telkens tot 280 passagiers.

Firma Pattyn in nieuwe lokalen

De firma Pattyn nvba opende officieel eind december haar nieuwe gebouwen op het WIER-industrieterrein Blauwe Toren te Brugge. De firma is gespecialiseerd in de konstruktie van automatische weegmachines, transportbanden en verpakkingsmachines.

De firma werd in 1984 gesticht en specialiseerde zich naar de voedingsindustrie toe. Er zijn industriële afvallijnen voor pasteuze vloeistoffen, industriële afweegtoestellen voor stukgoederen, zoals diepvriesprodukten, deegwaren en speciale machines en prototypes inzake verpakking en bewerking, al dan niet in de voedingssektor.

De engineering en de produktie gebeuren binnen de firma, met als voordelen: flexibiliteit, kwaliteit en voortdurend snellere toepassing van nieuwe technologieën.

Er is een uitvoer van 75%, zowel naar andere EG-landen als naar Zuid-Amerika, de Sovjetunie en Turkije.

Een omzet van ongeveer 42 miljoen fr. werd verwezenlijkt door 14 tewerkgestelden; de overgang naar de nieuwe gebouwen stelt een verhoogde tewerkstelling tot 25 in het vooruitzicht.

De containerkade te Avelgem wordt in 1988 gebouwd

Op de jongste vergadering van het sociaal-ekonomisch kernkabinet werd beslist dat het Ministerie van Openbare Werken voor een bedrag van 51,8 miljoen fr. zal tussenkomen in de bouw van een nieuwe kaaimuur langs de Bovenschelde te Avelgem. Deze kaaimuur van 247 m lengte zal ter beschikking worden gesteld van de firma Container en Goederenbehandeling CGB nvba. De firma zal op het door de Interkommunale Leiedal beheerde industrieterrein te Avelgem een inland containerterminal en goederenbehandelingscentrum oprichten.

De Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen is reeds geruime tijd van nabij bij dit pro-

jekt betrokken. Zij voerde onder meer een kostenbatenanalyse uit die de rentabiliteit van deze binnenvaartterminal vanuit overheidsstandpunt aantoonde. Maar ook op puur bedrijfseconomische gronden is de uitvoering van het projekt ruim verantwoord.

Voor de provincie West-Vlaanderen is deze terminal van zeer grote betekenis. De realisatie ervan houdt de feitelijke bekroning in van de kalibragerwerken die het bevaarbaar maken van de Bovenschelde voor 1.350 ton-schepen beoogden. De terminal zal een satelliet-functie krijgen ten aanzien van onze zeehavens en de industriële regio's Kortrijk en Noord-Frankrijk komen binnen in zijn invloedssfeer. Naar verwachting zal van de terminal een groepspoolwerking op de regio uitgaan, terwijl er een synergie zal ontstaan met de LAR-transportzone en met het wegvervoer.

De firma CGB engageerde zich ten aanzien van Leiedal en van het Ministerie van Openbare Werken de terminal in diverse fasen uit te bouwen. De eerste activiteiten zullen plaatsgrijpen op de reeds bestaande kaai.

Fuji Filter Mfg investeert in Waregem

Na overleg met de Flanders Investment Opportunities Council (FIOC) te Brussel en met de GOM - West-Vlaanderen besliste de Japanse firma Fuji Filter, producent van filters voor industrieel gebruik, een Europese produktie- en verkoopheenheid in het Westvlaamse Waregem op te richten.

De bedrijfsactiviteiten starten op 10 maart 1988. Het Japanse bedrijf heeft zijn hoofdzetel en belangrijkste produktie-afdeling in Tokyo. Fuji Filter heeft onlangs het Amerikaanse Michigan Dynamics overgenomen.

De Fuji Filter-produkten worden over de gehele wereld geëxporteerd en worden onder meer aangewend door chemische bedrijven, de luchtvaart-, scheepvaart- en auto-industrie, alsook voor toepassingen bij vloeistofbehandeling en allerhande meetapparatuur.

Britse eretekens van erkentelijkheid

Prof. Dr. O. Vanneste, Gouverneur van West-Vlaanderen en tevens Voorzitter van het Westvlaams Economisch Studiebureau (WES) ontving het ereteken van Honorary Knight Commander of the Most Excellent Order of the British Empire (KBE), uit erkenning en waardering van de rol die hij heeft gespeeld in de reddingsactie en de opvang na het kapseizen van de 'Harold of Free Enterprise' voor de kust van Zeebrugge op 6 maart 1987.

Met hem werden nog 10 andere personen uit de marietijde en de medische wereld verermerkt door de Britse vorstin.

P. Breyne Gemeenschapsminister

De heer P. Breyne werd aangesteld als Gemeenschapsminister van Huisvesting in de Vlaamse Executieve. De heer P. Breyne is lid van het Directiecomité en van de Raad van Bestuur van de GOM - West-Vlaanderen.

GOM-medewerkers aan de eer

Bij de jongste verkiezingen werd mevrouw M.P. Kestelijn-Sierens, stafmedewerker van de GOM - West-Vlaanderen verkozen tot kamerlid.

Dr. S. Beernaert, Hoofd van de afdeling Milieuzorg en Technologie van de GOM - West-Vlaanderen werd aangesteld als kabinetschef van de heer J. Dupré, Minister van KMO, landinrichting en leefmilieu.

Algemene Voorlichtingsvergadering

De Algemene Voorlichtingsvergadering van de GOM - West-Vlaanderen zal op vrijdag 3 juni 1988 te 18 uur plaatsvinden in het Provinciaal Hof te Brugge, onder het voorzitterschap van Prof. Dr. O. Vanneste, gouverneur van West-Vlaanderen.

Prof. Dr. Ir. H.H. van den Kroonenberg, Rector Magnificus van de Universiteit te Twente (Ned.) die een gekend Europees expert is inzake technologie-overdracht, heeft aanvaard als gastspreker op te treden op deze Algemene Voorlichtingsvergadering.

Vijfde T-zone dossier te Ieper goedgekeurd

De aanvraag van Lernout Speechproducts nv om zich op de T-zone te Ieper te vestigen werd goedgekeurd door het T-zone bestuur.

De aktiviteit die deze firma zal ontplooiën betreft het ontwikkelen, produceren en commercialiseren van spraakverwerkingsprodukten.

Na 3 jaar wordt een tewerkstelling van 13 personen voorzien, waarvan 7 personen van hoge technische vorming.

Lernout Speechproducts nv zal genieten van het speciale T-zone statuut dat volgende voordelen inhoudt:

1. volledige vrijstelling van de Belgische vennootschapsbelasting gedurende 10 jaar;
2. totale vrijstelling gedurende 10 jaar van de onroerende voorheffing, en van de roerende voorheffing op dividenden, intresten en royalties en de belasting op de winsten die in de onderneming worden gehouden;
3. vrijstelling van gemeentelijke belastingen.

Alle informatie betreffende de voorwaarden om als T-zone vennootschap erkend te worden en van deze speciale voorwaarden te genieten, kunnen bekomen worden bij de GOM - West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33 te 8320 Brugge, tel. 050/35.81.31.

Het Bedrijvencentrum Regio Westhoek is operationeel

Op 15 januari 1988 werd het Bedrijvencentrum Regio Westhoek te Ieper operationeel.

Als partners zijn bij dit initiatief betrokken: de Nationale Investeringsmaatschappij (NIM), Intercom nv, Carpet Yarns Cy nv (Diksmuide), CERA cv (Roeselare), Western Diamond Tool nv (Diksmuide), Deskobil nv (Kortemark), Santens nv (Veurne), Steenbakkerijen Van Zonnebeke (Zonnebeke), Picanol nv (Ieper), Valcke Prefabbeton nv (Ieper) en de GOM - West-Vlaanderen als initiatiefnemer.

Het bedrijvencentrum voor de Westhoek is het vierde soortgelijke initiatief van de GOM - West-Vlaanderen na de realisaties te Wevelgem, Brugge en Roeselare. De oprichting kadert in de konkrete realisatie van het ontwikkelingsplan voor de Westhoek dat met de steun van het EFRO wordt uitgewerkt. Het bedrijvencentrum wil een belangrijke bijdrage leveren bij het stimuleren en begeleiden van nieuwe ondernemingsinitiatieven in de Westhoek.

Het nieuwe bedrijvencentrum werd ingeplant op het bedrijventerrein te Ieper naast de Westhoek Expo. Het gebouw beslaat een totale oppervlakte van 1.200 m². Bij de indeling werd, op basis van de ervaring met de drie andere bedrijvencentra, geopteerd voor een goede combinatie kantoren en werkplaatsen.

Zoals bij de andere bedrijvencentra, zal de nadruk liggen op de faktor dienstverlening aan startende bedrijven, wat zich konkretiseert op drie wijzen: het ter beschikking stellen van een gemeenschappelijk sekretariaat van hoge kwaliteit, met telefoonpermanentie voor de bedrijven;

een degelijke managementbegeleiding;

het ter beschikking stellen van een eigen bedrijfsruimte tegen interessante en soepele voorwaarden (korte opzeggingstermijnen, interessante kostprijs).

Reeds vier nieuwe bedrijven namen contact op met het bedrijvencentrum te Ieper om er zich te vestigen.

Kandidaten kunnen voor meer inlichtingen contact opnemen met de heer J. Panneel, directeur van het bedrijvencentrum, Industrielaan 31 te 8900 Ieper (tel. 057/20.98.82).

Brusselle Marine Industries

In de scheepsbouw, meer bepaald in de hoogzeeverij is een gunstige kentering gedurende de voorbije maanden waar te nemen door een toenemend aantal bouworders voor nieuwe moderne treilers.

Brusselle Marine Industries te Nieuwpoort kon een aantal buitenlandse bestellingen noteren voor levering van dekmachines bestemd voor het modernizeren van een viertal hoogzeetreibers met thuishaven St. John's, Newfoundland-Canada en, voor dezelfde stad, de complete lieruitrusting voor drie nieuwe hoogzeetreibers van 2.400 pk, in aanbouw op een Canadese werf in Marystown (Nfld).

Ook een Canadees onderzoekingsvaartuig voor de zeevisserij ontving een krachtiger 6-trommel elektrische vislier, met een aantal bijzondere technische snufjes eigen aan de Brusselle-techniek.

Even bemoedigend is het feit dat ook de grootste Nederlandse en Westduitse rederijen zwaar investeerden in de bouw van nieuwe diepzeetreibers. De vislier-uitrusting die Brusselle Marine Industries daarvoor in opdracht heeft, heeft een hijsvermogen van 50 ton, zij is 18 m. breed en weegt 65 ton; haar aandrijfvermogen bedraagt 850 pk. Dergelijke lieren zijn helemaal geautomatiseerd en ten dele computerbestuurd.

Met nog een aantal nieuwbouw-projecten in het voor-

uitzicht waaronder twee 95 m. fabriekstreilers voor de USA, kan Brusselle Marine Industries door specialisering het hoofd bieden aan de recessie in andere sectoren van de scheepsbouw.

Europese zakenvoorstellen

Kleine en middelgrote bedrijven met vragen of aanbiedingen voor samenwerkingsvoorstellen met andere bedrijven op kortere of langere termijn kunnen daarmee terecht bij de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij van hun provincie. Deze centraliseren immers samen met ruim 200 andere Europese bedrijfsadviseurs binnen de EG alle zakenvoorstellen van de KMO's.

Een bedrijfsprofiel en het zakenvoorstel worden samen op een EG-computer ingebracht: het BC-net, Business Cooperation Network. Het kontaktpunt van de Vlaamse GOM's is de GOM - Vlaams-Brabant, die als projectleider optreedt.

Alle vragen en aanbiedingen tot participatie, overname, fusie, joint-venture kunnen langs de GOM - West-Vlaanderen (Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge) worden overgemaakt. Hetzelfde geldt voor samenwerkingsvoorstellen inzake distributie, marketing, commerciële assistentie, toelevering, engineering, licenties, onderzoeks-assistentie.

MAINTENANCE - REPAIR OF ALL TYPES OF CONTAINERS AND ROAD CHASSIS

Specialists in reefer repairs —
installation — maintenance of liquid
nitrogen system.
Workshops on Shortsea and
Ocean container terminals.
Mobile service units.
Sales of second-hand containers.

Zeebrugge Container Repair nv
Loodswezenstraat 31, B-8380 Zeebrugge
Tel. (050) 54 53 51 - Telex 81 840

INDUSTRIMMO

GROEP

C.V.

VERKOOPT — VERHUURT

TE HUUR **MENEN - WERVIKSTRAAT**
magazijn 612 m²

TE HUUR · TE KOOP **INGELMUNSTER**
baan Kortrijk-Brugge
bedrijfsgebouwen met showroom en
appartement · 1.800 m²

TE KOOP **WEVELGEM - INDUSTRIEZONE**
200 m² toonzaal · 350 m² magazijn ·
appartement op 4.050 m²

TE HUUR **LAUWE**
WERKPLAATS 1.000 m² ·
5 rolbruggen · magazijn · 450 m²
2 stapelplaatsen + bureelruimte

TE KOOP **MENEN**
KANTOORGEBOUW met werkplaats
en garage · 1.283 m² grondoppervlakte

TE KOOP **MENEN WERVIKSTRAAT**
INDUSTRIEEL KOMPLEX ·
Oppervlakte 9.328 m²

TE KOOP **UDENARDE**
BUREELKOMPLEX · werkplaatsen

TE KOOP **ALS BELEGGING**
1.500 m² polyvalente bedrijfsruimte

Tel. (056) 22 28 64 Tel. (056) 22 22 62 Tel. (056) 51 51 51

Kortrijk

Kortrijk

Kortrijk-Menen

Agence Vlieghe

Groeninghe nv

Immo Dejaegher bvba

Wat hier leeft, kan groot worden. Ook uw
onderneming kan weldoordacht groeien. En dat
hangt in de eerste plaats van u af. De Kredietbank

kan echter uw kansen op succes helpen vergroten.
Met de complete KB-Bedrijvenservice of met een
deel ervan.

Wat hier leeft kan groot worden.

KB-Bedrijvenservice

De KB-Managementservice ondersteunt u
bij uw ondernemingsbeleid. De KB-Exportservice
helpt u de buitenlandse markt te doorgronden en te
veroveren.

De KB-Computerservice stelt u in staat het
betalingsverkeer tussen u en uw klanten snel en
efficiënt te laten verlopen. En u hoeft daarvoor niet
volledig gecomputeriseerd te zijn. Eén van onze

vele tussenoplossingen is zeker op uw maat.

Hoe u aan de nodige financiering komt voor uw
investeringen, korte of lange termijnekrediet voor
uw activiteiten, dat vindt u in de KB-Financierings-
service.

Wenst u over de KB-Bedrijvenservice meer
te weten, neem dan snel contact op met één van
onze kantoordirecteurs.

Beter bij de bank van hier

Laureaten prijs bedrijfsbeleid KMO 1987

Het Bureau van de Provinciale Kamer voor Ambachten en Neringen van West-Vlaanderen heeft te Brugge begin februari de Westvlaamse laureaten ontvangen van de wedstrijd 'Prijs Bedrijfsbeleid 1987' uitgeschreven door de Nederlandstalige Kamers voor Ambachten en Neringen.

Deze prijs had tot doel een valorizatie van de beheerscapaciteiten van een zelfstandige of een bedrijfsleider, waarbij zowel de kwalitatieve (commerciële, technische en menselijke) als de kwantitatieve (financiële) aspecten werden geëvalueerd. Tevens werd via deze prijs gestreefd naar een doelmatige samenwerking en overleg tussen bankier en ondernemer.

Een aantal belangrijke financiële instellingen hebben deze prijs mogelijk gemaakt. Tijdens 'Made in Belgium' te Brussel werden onlangs de prijzen uitgereikt.

Voor West-Vlaanderen deelde Deforche boba uit Dadizele-Moorslede in de eer. Het betrokken bedrijf ontwikkelt machines voor de plasticverwerkende industrie, de auto-industrie en de elektronische sektor. In drie jaar tijd werden omzet en personeelsbestand verdubbeld.

De Prijs van de provincie West-Vlaanderen en bovendien de speciale ereprijs voor de beste starter werd toegekend aan Limotec boba uit Hulste-Harelbeke. Dit bedrijf is actief in de elektronische brand- en gasbeveiliging en startte in 1985 met de ontwikkeling van een door een mikro-processor gestuurde brandcentrale. Onlangs haalde de firma het TV-schermbild met de ontwikkeling van een spreekgenerator voor gehandicapten.

In het jaar 1987 werden bij de drieduizend vijfhonderd aanvragen tot vestiging als zelfstandige in een gereguleerd beroep genoteerd. Bij deze instelling kunnen ook jonge kandidaat investeerders (-35 jaar) terecht ingeval ze aan investering denken.

In samenwerking met de Provinciale Overheid werd een premiesysteem uitgewerkt dat een stimulans kan zijn voor jonge zelfstandigen.

Nadere informatie over deze premie of over de vestigingswet kan steeds verkregen worden op het secretariaat van de Provinciale Kamer voor Ambachten en Neringen, Braambergstraat 25 te 8000 Brugge, tel. 050/33.72.07.

Samenlevingsopbouw in West-Vlaanderen, eerste helft 1988

Het Provinciebestuur volgt, sinds geruime tijd, de initiatieven die een kwalitatieve verbetering beogen van het samenleven in de Provincie.

Onder de verzamelnaam 'samenlevingsopbouw' (voorheen: 'territoriaal opbouwwerk' genoemd) dienen zich tal van initiatieven, projecten en organisaties aan die zich bewegen in een breed spectrum van maatschappelijke terreinen.

Vóór 1985 waren vooral 3 instellingen actief op dit terrein, en werden daarvoor gestimuleerd en financieel gesteund. Naar aanleiding van de herstructurering van deze sektor, gestoeld op een nieuw beleid vanwege de

Vlaamse Executieve, besliste de Bestendige Deputatie de (financiële) stimulansen in het vervolg slechts toe te kennen binnen het programma dat voorgesteld wordt door het RISO (het Regionaal Instituut voor de Samenlevingsopbouw) in West-Vlaanderen, waarin de Provincie ook structureel vertegenwoordigd is en actief participeert.

Zo worden enkel de zogenaamde 'provinciale prioritaire projecten' gesteund, die als dusdanig ter beoordeling aan het RISO worden voorgelegd, en mét dit advies voor beslissing aan het Provinciebestuur.

Rekening houdend met de ingediende projecten besliste het Provinciaal College, voor de eerste helft van 1988, volgende projecten te steunen (telkens wordt het project vermeld met de verantwoordelijke indiener):

Leefbaarheidsonderzoek en leefbaarheidsactie in Leke (Samenlevingsopbouw Veurne-Diksmuide);

Wonen in Leke: de huisvestingsproblemen (Samenlevingsopbouw Veurne-Diksmuide);

Het opmaken van een BPA voor Ramskapelle (Samenlevingsopbouw Veurne-Diksmuide);

Naar een vernieuwde structuur en werking van de jeugdraad in Ardooie (Tieltse Samenlevingsopbouw);

Het betrekken van de bewoners van een bejaardentehuis bij de activiteiten in hun dorp (Tieltse Samenlevingsopbouw);

Emancipatiebeleid in Roeselare (Vrouwenhuis Roeselare);

Jeugd- en jeugdbeleid in Oostende (Jeugdraad Oostende);

Integratie van migrantenvrouwen in het Kortrijkse maatschappelijk leven (Migrantenwerk Kortrijk);

De donkere toekomst voor de landbouw in de Westhoek: het vormen van een overlegstructuur op Westhoekniveau en het ondersteunen van bioboeren (Samenlevingsopbouw Veurne-Diksmuide);

Overleg tussen gemeentebesturen van de Westhoek: de relatie tussen beleidstema's en bevolking (RISO en Samenlevingsopbouw Veurne-Diksmuide);

Het bejaardenbeleid in het Tieltse (Tieltse Samenlevingsopbouw);

Interkultureel onderwijs in de Kortrijkse scholen (Migrantenwerk Kortrijk);

Aanzet tot multikultureel onderwijs in de Oostendse scholen (Sociale dienst voor Vreemdelingen Oostende);

Leegstand en huisvesting in de regio Kortrijk;

Brochure 'Van wijkcentrum naar dienstencentrum' te Waregem (RISO);

Brochure 'Leefbaarheidsonderzoek en -actie Leke' (Samenlevingsopbouw Veurne-Diksmuide);

Folder over RISO West-Vlaanderen;

Folder voor adviesraden en allerlei vormen van burgergroepen, i.v.m. begeleiding en ondersteuning voor initiatieven in verband met gemeenteraadsverkiezingen;

Initiatieven naar aanleiding van het 'Europees jaar van het platteland': 'Atlas van de dorpen'; video over de types van dorpen in de Westhoek; KB 78: een dynamisch instrument; Westhoek 2000: een fundamentele benadering; voorbereiding van de tentoonstelling in de zomer (juli-augustus-september).

Dit betekent een globale steun van 735.000 fr. voor de eerste helft van 1988.

Gemeentelijke financiën

De Bestendige Deputatie deelt mee dat de Westvlaamse gemeenten in 1986, een gecumuleerd overschot van 3,5 miljard frank op hun lopende verrichtingen wisten te boeken.

Dat overschot, zoals het blijkt uit de dienstjaarrekeningen van 1986, wordt bekomen door het verschil te maken tussen enerzijds, de lopende ontvangsten (belastingopbrengsten, aandeel in het Gemeentefonds, inkomsten uit patrimonium en prestaties) en anderzijds, de lopende uitgaven (personeelskosten, werkingskosten, overdrachten, interesten en aflossingen van leningen).

Uitgedrukt per hoofd van de bevolking, betekent dat resultaat een batig saldo van gemiddeld 3.240 fr.

In 1981 was er nog een gekumuleerd negatief saldo van 8,5 miljoen fr. (8 fr. per inwoner). In 1982 was het tekort zelfs opgelopen tot 202 miljoen fr. (186 fr. per inwoner). Vanaf 1983 nam het saldo van de lopende verrichtingen opnieuw positieve waarden aan, nl. 696 miljoen fr. (639 fr. per inwoner). In 1984 bedroeg het batig saldo 1,3 miljard fr. (1.230 fr. per inwoner) en in 1985 kon het worden opgedreven tot 2,5 miljard fr. (2.317 fr. per inwoner).

Dankzij een doorgedreven saneringsoperatie van hun financiën en het gunstig effect van een aantal conjunctuurele factoren, zoals de lage inflatie en de gedaalde rentevoeten, zijn de Westvlaamse gemeenten er dus in geslaagd

om de exploitatietekorten stelselmatig om te buigen in batige resultaten.

Het overschot is niet op dezelfde wijze over de gemeenten verdeeld.

De grootste overschotten worden behaald door de gemeenten met inwoners-aantallen kleiner dan 10.000 (overschot van gemiddeld 3.882 fr. per inwoner) en die met inwoners-aantallen tussen 10.000 en 20.000 (overschot van gemiddeld 3.450 fr. per inwoner).

De gemeenten met inwoners-aantallen tussen 20.000 en 40.000 boeken een boni van gemiddeld 3.005 fr. per inwoner en de grote gemeenten laten een exploitatieoverschot van gemiddeld 2.817 fr. per inwoner optekenen.

Integratiebeurs voor minder-validen

Van 24 tot en met 27 juni gaat te Brugge in de beursballe de integratiebeurs 'Integra 88' door. Dit gebeurt naar aanleiding van 10 jaar Stedelijke Raad voor Minder-Validen.

Tientallen gespecialiseerde bedrijven stellen de meest uiteenlopende artikelen en toestellen voor aan de gehandicapten, de verpleegkundigen en de welzijnswerkers.

Inlichtingen bij de Stedelijke Raad voor Minder-Validen, Hoornstraat 6, 8000 Brugge (tel. 050/33.07.46 - toestel 139).

c.v. West - Vlaamsche
Elektriciteitsmaatschappij

Intercommunale vereniging voor :

Elektriciteit

Aardgas

Kabeltelevisie

Hoogstraat 41
8000 Brugge
tel. 050 / 33 79 51

c.v. FEDERALE KAS VOOR HET BEROEPSKREDIET

DE DEPOSITOREKENING
DE KREDIETMOGELIJKHEDEN

- ☐ KORTRIJK, K. Albertstraat 12 ☎ (056) 21.28.01
- ☐ OOSTENDE, Kerkstraat 38 ☎ (059) 50.88.93
- ☐ MENEN, Grote Markt 22 ☎ (056) 51.33.55
- ☐ WAREGEM, Stationsstraat 35 ☎ (056) 60.79.61
- ☐ IZEGEM, Brugstraat 32 ☎ (051) 31.35.06
- ☐ POPERINGE, Pr. Dewulfstr. 9 ☎ (057) 33.36.32
- ☐ TORHOUT, Zuidstraat 44 ☎ (050) 21.25.34
- ☐ VEURNE, Lindendreef 17 ☎ (058) 31.31.53
- ☐ IEPER, Surmontstraat 6 ☎ (057) 20.80.60
- ☐ WERVIK, Nieuwstraat 1 ☎ (056) 31.20.87

Jaarlijkse bijeenkomst met de burgemeesters van de kustgemeenten

Op maandag 8 februari ging de jaarlijkse bijeenkomst met de burgemeesters van de kustgemeenten door in het Provinciaal Administratief Centrum te Brugge-St.-Andries.

Gouverneur Olivier Vanneste zat de vergadering voor. Verschillende leden van de Bestendige Deputatie, ambtenaren van verschillende ministeries en van het Provinciebestuur wisselden er van gedachten met de burgemeesters (of hun vertegenwoordiger).

Centraal in de besprekingen was de bezorgdheid van de deelnemers om de toeristische attractiviteit van de kust op een hoog peil te houden.

Een belangrijk element daarbij is de degelijke werking van de kustreddingsdiensten. In de bewaakte zones werden geen verdrinkingen vastgesteld; spijtig genoeg dient er melding gemaakt van 2 verdrinkingen in de niet-bewaakte zones.

De ontzanding van de kust, waarbij de toestand te De Haan thans reeds kritiek is, zou in de toekomst problemen kunnen scheppen. De technische oplossingen zijn voor de hand, maar de financiële middelen ontbreken. Vanuit de vergadering van de kustburgemeesters zou er bij de toekomstige minister van Openbare Werken aangedrongen worden op een prioritaire behandeling van dit probleem.

De vergadering was het er over eens dat er aan onze kust geen plaats is voor een afvaleiland, strandenduro's en jet-ski's.

Vastgesteld werd ook dat onze kust overspoeld wordt met talrijke reclamegolven zoals 'deltavoertuigen' langs de weg, sleepvluchten in de lucht zelfs met helicopters, en voor de toekomst wordt ook publiciteit via zeilen van zeilboten aangekondigd. De vergadering was resoluut in haar standpunt dat overdrijvingen op dit vlak ten allen prijze moeten vermeden worden. Voorstellen om de bestaande wetgeving aan te passen zullen aan de bevoegde instanties overgemaakt worden.

In verband met de reinheid van strand en duinen hebben de kustgemeenten via gemeentelijke politiereglementen, o.m. op honden en paardrijden op het strand de nodige maatregelen getroffen. Een verdere uniformisering van deze reglementen zal nagestreefd worden, maar thans wordt ook een strenger toezicht op deze reglementen in het vooruitzicht gesteld door het inzetten van het eigen politiepersoneel of specifiek personeel nl. milieuagenten.

Taalprogramma's

Op 25 april starten te Kortrijk drie kursussen 'Commercieel taalgebruik', met name: Business English, le français commercial en Geschäftsdeutsch. Het programma omvat het verwerven van een economische en commerciële vakwoordenschat, simulaties van verkoop- en bedrijfssituaties en een analyse van bedrijfseconomische teksten.

Inlichtingen: Vormingsinstituut voor KMO (mevr. C. Lecluyse), Doorniksesteenweg 220, 8500 Kortrijk (tel. 056/20.30.96).

Het doorgangsgebouwencomplex te Ieper

Het ontbreken van voldoende mogelijkheden op bedrijfsterreinen om gedurende een aantal jaren een gebouw te huren, was de aanleiding voor de GOM - West-Vlaanderen om tot oprichting van een doorgangsgebouwencomplex over te gaan.

Het gebouwencomplex wordt opgericht op de T-zone te Ieper. De bedoeling is verschillende ondernemingen (met of zonder erkenning als T-zone vennootschap) er tijdelijk een onderkomen te bezorgen.

De eerste fase zal twee produktieruimten van 500 m² en één van 1.000 m² tellen. Tevens komt 200 m² kantoorruimte beschikbaar. In de volgende fasen kan de totale nuttige oppervlakte tot 5.000 m² worden opgetrokken.

De ruimten zullen worden verhuurd aan verschillende bedrijven die een beperkt aantal jaren in het gebouw kunnen blijven. Het ligt in de bedoeling dat zij in die tijd voldoende winst realiseren en groeiverwachtingen opbouwen, zodat ze in eigen gebouwen kunnen investeren.

Als streefdatum voor het operationeel worden van het doorgangsgebouw wordt eind mei 1988 vooropgesteld.

BDBH bij de bedrijven uit het arrondissement Tielt

Zowat 220 ondernemingen uit het arrondissement Tielt staan vermeld in het Exporteursbestand van de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel.

Teneinde deze ondernemingen nog beter vertrouwd te maken met het dienstenpakket en de akties van de BDBH en hen de kans te geven hun exporteursproblematiek te bespreken, gaat op 1 juni 1988 te Tielt een opendeurdag door. Vanaf 10 uur houdt zich die dag een reeks deskundigen van de BDBH ter beschikking van de belangstellenden.

Individuele gesprekken met de BDBH-ploeg kunnen voor bedrijfsleiders en uitvoerverantwoordelijken worden belegd.

Belangstellenden dienen hun deelneming te melden aan de Gewestelijke Directie West-Vlaanderen van de BDBH, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge (tel. 050/35.81.40 - fax: 050/35.87.57).

Containerdienst Zeebrugge-Canarische Eilanden

Met ingang van 4 maart startte de Britse rederij Pegasus Line een regelmatige containerlijn tussen Las Palmas en Zeebrugge.

De zusterschepen Tatiana, Jessica en Kyra verzekeren om de 12 dagen een direkte afvaart vanuit Zeebrugge naar Las Palmas. Bij de terugkeer worden de havens Tanger, Ceuta, Melilla en Cadix aangedaan. Bij vertrek is Zeebrugge de laatste kontinentale haven.

Er bestaan plannen om Zeebrugge ook in te schakelen in een containerdienst vanuit Rotterdam naar diverse Spaanse havens.

Stevens Pacific nv is agent van Pegasus te Zeebrugge.

Fonds Jonge Ondernemers

Het Fonds Jonge Ondernemers beheerd door de Koning Boudewijn-Stichting kwam tot stand met de steun van de Generale Bank en heeft als doelstelling jongeren te stimuleren en te ondersteunen die een eigen zaak willen opstarten.

Er zijn 34 beurzen voor een bedrag van 100.000 fr. beschikbaar, in functie van het opstellen van een financieel ondernemingsplan en het uitvoeren van een marktverkenning.

Jongeren onder de 35 jaar komen voor dit beurzenstelsel in aanmerking.

Inlichtingen: Koning Boudewijn-Stichting, Fonds Jonge Ondernemers, Brederodestraat 21, 1000 Brussel, tel. 02/511.18.40.

Imewo investeert

Door de voortdurende groei van het globaal energieverbruik in de interkommunale vereniging Imewo met circa 5%, zowel voor elektriciteit als voor gas, moet Imewo de nodige investeringen voorzien om de toenemende vraag naar energie te kunnen beantwoorden en om de bestendigheid van de leveringen te kunnen verzekeren.

Voor 1988 werd door de Raad van Bestuur een globaal budget van 1.314 miljoen fr. goedgekeurd, waarvan 898 miljoen fr. voor elektriciteit en 416 miljoen fr. voor gas. In vergelijking met het globaal budget 1987 betekent dit een toename van de investeringen met 15% voor elektriciteit en 20,7% voor gas.

Voor gas zullen deze sommen hoofdzakelijk aangewend worden om lagedruknetten te modernizeren.

In de hoogspanning zullen de investeringen gebruikt worden om vitale hoogspanningsfeeders bij te plaatsen.

Ook in de laagspanning zullen met deze kredieten opnieuw heel wat noodzakelijke uitbreidingen en bijhorende aansluitingen kunnen worden uitgevoerd. Zij zijn hoofdzakelijk het gevolg van de heropleving in de bouwsector.

Totale kwaliteitszorg

Op 24 mei 1988 wordt te Wevelgem een studie-avond georganiseerd door het Centrum voor Kwaliteitszorg West-Vlaanderen over 'Totale Kwaliteitszorg: belangrijke schakel in de huidige concurrentiële voorsprongstrategie'.

Inlichtingen: Centrum voor Kwaliteitszorg, Doorniksesteenweg 220 te 8500 Kortrijk (tel. 056/20.36.23). Daar kan ook de lijst van diverse andere kwaliteits sessies bekomen worden.

Elektriciteit: extra zuinig met de spaartarieven

De SPAAR- KACHEL	De SPAAR- BOILER

Uw intercommunale IMEWO - EBES Zone Vlaanderen

Met de ASLK is het goed zaken doen.

Een echte partner is net zo begaan met de zaak als uzelf. Zo'n partner is de ASLK. Want de ASLK bezorgt u krediet op maat. Zowel kort- als langlopend. En zoals altijd behoren de ASLK-tarieven ook voor dit soort leningen tot de interessantste op de markt. Beginnende middenstanders en trouwe klanten genieten bovendien van extra voordelen. Door onze know-how op gebied van financiering en krediet kunnen wij u vaak nieuwe wegen wijzen. Uw ASLK-agentschap stelt u graag in contact met onze specialisten.

ASLK-SERVICE VOOR UW BEDRIJF

ASLK
we doen met u mee

Bedrijvenrepertorium West-Vlaanderen

Door de Verenigde zes Kamers voor Handel en Nijverheid in West-Vlaanderen werd zopas een derde uitgave verzorgd van het bedrijvenrepertorium 'West-Vlaanderen: 5.000 bedrijven = 3.000 Produkten'. De vorige edities dateren van 1980 en 1983.

Het adresboek bestaat uit drie grote delen. Het eerste deel omvat de bedrijven, gerangschikt per activiteit (volgens de NACE-kode). In het tweede deel staan de bedrijven geklasseerd per gemeente, met alleen hun naam en telefoonnummer.

Het derde deel is het uitgebreidste. Het omvat een alfabetische rangschikking van alle bedrijven, met naam, adres, telefoon, telex en telefax, BTW-nummer, activiteitscodes, namen en functies van de bedrijfsleiding, import/export.

Alle ondernemingen met meer dan 9 tewerkgestelden en die aangesloten zijn bij de Westvlaamse Kamers worden opgenomen.

De prijs bedraagt 300 fr. voor de leden en 800 fr. (plus BTW en verzendingskosten) voor de niet-leden. Bestellen bij de diverse Kamers of bij de Kamer van Handel en Nijverheid, Casinoplein 10, 8500 Kortrijk (tel. 056/21.66.01).

Start en uitbreiding van een eigen zaak

De Kamer voor Handel en Nijverheid van de Westhoek verzorgde de redactie van een overzichtelijke brochure over de problemen rond de start van een onderneming.

Deel 1 geeft een overzicht van de vele wetten en reglementeringen die moeten worden nageleefd door elke zelfstandige.

In deel 2 wordt een bondig overzicht gegeven van de verschillende vennootschapsvormen, met opgave van voor- en nadelen. Op die manier wordt de soms moeilijke keuze tussen éénmansbedrijf en vennootschap gemakkelijker gemaakt.

Voor sommigen gaat de start van een nieuwe onderneming gepaard met het aanwerven van personeel. In deel 3 wordt een overzicht gegeven van de ganse reeks verplichtingen die moeten worden nagekomen.

In deel 4 wordt even stilgestaan bij de premies die kunnen worden bekomen bij het creëren van meertewerkstelling.

In deel 5 wordt een opsomming gegeven van de tegemoetkomingen die een zelfstandige kan bekomen bij de start van een onderneming of bij het verrichten van investeringen.

In deel 6 wordt het aspect 'Keuze van een vestigingsplaats' belicht.

De brochure 'Start en uitbreiding van een eigen zaak' is te verkrijgen op het secretariaat van de 18 Vlaamse Kamers voor Handel en Nijverheid of bij de Kamer voor Handel en Nijverheid van de Westhoek, Westhoek Expo, Industrielaan te 8900 Ieper, tel. 057/20.06.54. De brochure kost 400 fr. (excl. BTW en verzendingskosten). Leden van de Kamers krijgen 25% korting.

Sukses Partner

Bij Kluwer Rechtswetenschappen in Antwerpen verscheen, met medewerking van het Instituut van de Onderneming, een praktische gids voor succesvol ondernemen.

De titel is enigszins misleidend: het boek leert niet hoe men succes kan kennen bij het ondernemen. Het is integendeel een totaalgids waarin praktisch alle vraagstukken op juridische, administratief, maar ook op managementvlak worden behandeld.

Een opsomming van de details is onbegonnen werk. Zij handelen over het starten zelf, met zijn problemen en vereisten, de diverse juridische vormen, de financiering en administratie, het personeelsbeleid, de bedrijfsruimte en de bedrijfsmiddelen, de handelsdokumenten, de belastingen, de vergunningen en de verzekeringen.

Telkens vindt men een inzichtelijke tekst, soms formuleren, steeds nuttige adressen. Alles is herschreven door gespecialiseerde journalisten die het geheel toegankelijker maken.

Het ligt in de bedoeling van de uitgevers dit werk ieder jaar aan te passen en heruit te geven. Zij verkozen daarbij — en terecht — de boekvorm en niet de tijdverslindende en (uiteindelijk) veel duurdere formule van de losbladige editie.

Het werk beslaat 400 pagina's en kost 975 fr. Het is verkrijgbaar in de boekhandel of bij Kluwer Rechtswetenschappen, Santvoortbeeklaan 21-23 te 2100 Deurne.

Masterplan haven Oostende

In de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen' verscheen als nummer 30 het 'Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende'. Deze publikatie van 33 bladzijden is de volledige tekst van het renovatie- en herstructureringsplan dat door een werkgroep werd uitgewerkt voor de Haven van Oostende. De werkgroep werd geleid door de GOM - West-Vlaanderen, die tevens het secretariaat waarnam. Het plan betreft een geheel van technische voorstellen die door de Oostendse autoriteiten zullen voorgelegd worden aan de hogere overheid voor realisatie.

Hoofdstuk 1 schetst in vogelvlucht de sociaal-economische situatie in het arrondissement Oostende. In hoofdstuk 2 worden de functies van en de tewerkstelling in de zeehaven van Oostende toegelicht. Het hoofdstuk 3 geeft een evolutie van de trafieken te Oostende, terwijl het hoofdstuk 4 de problematiek van de Oostendse zeehaven weergeeft.

Het hoofdstuk 5 omvat dan het eigenlijk herstructureringsvoorstel van de voorhaven, de sluis en de handelshaven en de aanpassing van de wegeninfrastructuur. Het geheel wordt vervolledigd met een timing van de werken en een raming van de kosten.

Het 'Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende' is verkrijgbaar op schriftelijke bestelling bij het WES, Baron Ruzettelaan 33 te 8320 Brugge. De kostprijs is 95 fr. (exclusief port en verzendingskosten). Betaling geschiedt slechts na ontvangst van de faktuur.

De Schelde van Bron tot Monding

Bij Lannoo Uitgeverij te Tielts verscheen van de hand van Raf Stuyck het werk: 'De Schelde van Bron tot Monding'. Dit rijkelijk geïllustreerd werk is tevens zeer rijk van inhoud.

De 'levensader van het Vlaamse Volk' wordt vanuit zeer diverse gezichtshoeken belicht: na een taalkundige verheldering volgt een archeologische benadering en een hydrografische.

De veerdienst is een vierde invalshoek, gevolgd door een historisch overzicht van het handelsverkeer op de Schelde.

Het Scheldelandschap benadert een gegeven dat meer en meer aan waarde wint in onze maatschappij.

Op de Schelde werd — en wordt stilaan opnieuw — gevestigd. Vissers en vissershaventjes op de Schelde komen in het 7de hoofdstuk aan bod, terwijl de schepen door de eeuwen heen hun eigen leven leidden.

Tenslotte wordt de Schelde als inspiratiebron van letterkunde, muziek, beeldhouwkunst en grafische kunst toegelicht, waarop het boek sluit met herinneringen van een binnenschipper.

Een album en bibliografie ronden dit geheel af.

In een lay-out van Boudewijn Delaere telt dit werk 256 bladzijden. Het kost 2.650 fr.

Sukses in je eigen zaken

Bij de uitgeverij Lannoo te Tielts verscheen zopas 'een werkboek over het belang van informatie, inzicht, organisatie en actie in de KMO: Sukses in je eigen zaak'. Het werk werd opgesteld door R. Donckels, B. Dupont, S. Van Langenhove.

'Sukses in je eigen zaak' is de eerste titel in een nieuwe reeks van 6 delen over management, speciaal voor KMO's.

Het eerste deel vormt een korte inleiding over het nut van informatie.

Het tweede deel helpt een inzicht te krijgen over alle aspecten van het bedrijf, gaande van de bedrijfsfilosofie over familieverbondenheid, marketing, personeel, financiën, produktie.

Het derde deel tenslotte geeft een handleiding voor een intern onderzoek naar inputmarkten, afzetmarkten, andere ondernemingen, opleiding en overheid.

Het werk is geen theoretisch werk, maar duidelijk een werkboek, ook naar de vorm. Daarbij wordt een zeer brede norm gehanteerd inzake informatie: alles wat in of rond het bedrijf gebeurt is informatie in deze optie.

Het boek omvat 192 bladzijden. Het kost 498 fr. in reeksverband en 585 fr., afzonderlijk gekocht.

De reeks zal, volgens het gepubliceerde verschijningsplan, in een hoog tempo op de markt worden gebracht; zij is bedoeld als één samenhangend geheel.

De brug over de spoorweg te Zeebrugge wordt ontlast

De brug van de Kustlaan over de spoorweg te Zeebrugge is reeds geruime tijd in slechte toestand. Eerder reeds werden daarom naast deze brug 2 baileybruggen gebouwd voor het zwaar verkeer.

Daar gebleken is dat ze echter ook voor het gewone verkeer niet verder voldoet, werd besloten om in afwachting van een definitieve oplossing voor het verkeerscomplex aldaar, 2 demonteerbare ontlastingsbruggen te plaatsen op de oude brug.

Deze beide recupereerbare metalen constructies zijn elk 25 m lang en hebben 2 rijstroken. De fietsers zullen er naast, nog steeds op de oude brug, kunnen rijden.

De werken voor het plaatsen ervan startten op 15 februari.

Het verkeer op de Kustlaan zal niet onderbroken worden maar beurtelings op het Zuider- of het Noorderrijvak geleid worden.

De uitvoering werd zo gepland dat tegen 1 juli '88 één brug voltooid zal zijn en dat de eigenlijke plaatsing van de tweede brug pas na de zomervakantie begint.

Hierdoor zal het verkeer op de Kustlaan gedurende het toeristisch seizoen geen hinder ondervinden.

De werken zullen volledig voltooid zijn tegen half oktober 1988.

De kostprijs bedraagt 41 miljoen fr. en de leiding over de uitvoering berust bij het Bestuur van Bruggen en Wegen te Brugge.

GASELWEST

intercommunale voor
elektriciteit
aardgas
teledistributie

Exploitatiezetel:
Rijselfestraat 57
8500 KORTRIJK
Tel. (056) 36 92 11

Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen

Zopas verscheen in de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen' een studie van de hand van Dr. ec. N. Vanhove over 'Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen'. Deze studie wil de lezers doen nadenken over het 'produktbeleid' dat West-Vlaanderen op toeristisch gebied kan voeren in het vooruitzicht van het jaar 2000.

De analyse door deze studie gemaakt slaat in eerste instantie op de maatschappelijke, sociaal-ekonomische en toeristische trends met impact op het toeristisch aanbod en op de toeristische vraag: de demografie, de sociaal-ekonomische kontekst, de ekologische bewustwording, de gewijzigde waardeschalen met betrekking tot arbeid en vrije tijd en met de vrijetijdsbesteding en de nieuwe vakantievormen.

De strategie van de Kust en het Achterland dient zich daaraan aan te passen door permanente vernieuwing, een eigen symboolwaarde, kwaliteit, een aktieve beleving, een streven naar een betere jaarbezetting en een samengaan tussen Kust en Achterland.

Vanuit deze analyse worden dan de noodzakelijke vernieuwingen van het toeristisch aanbod in West-Vlaanderen geschetst.

De studie kost 85 fr. (exclusief port en verzendingskosten). Zij kan verkregen worden op schriftelijke bestelling bij het WES, Baron Ruzettelaan 33 te 8320 Brugge. Betaling geschiedt na ontvangst van de faktuur.

Vakantie op de boerderij

Westtoerisme poogt met een bescheiden brochure 'Vakantie op de boerderij in West-Vlaanderen' deze vakantieverblijfsformule aan een breder publiek voor te stellen.

Voor het komend seizoen houden 15 Westvlaamse landbouwersgezinnen zich klaar om de vakantie gasten op hun hof te ontvangen. De 15 boerderijen, hun logieskapaciteit en komfort worden in het kort belicht.

De prijzentabel geeft een overzicht van de verschillende aangeboden formules.

Inlichtingen: Westtoerisme, Kasteel Tillegem, 8200 Brugge 2, tel. 050/38.02.96.

Met zicht op zee

De vakantie gids West-Vlaanderen 1988 van Westtoerisme telt 48 bladzijden. Zij geeft een vlotte, beknopte informatie over de diverse toeristische streken en steden, met alle essentiële informatieve gegevens die voor een vlotte kontaktnaam belangrijk zijn.

De vormgeving is van de hand van Johan Mahieu, de illustraties van Dany de Kievith, de teksten van Bob de Groof en Johan Martin.

'Met zicht op zee' is gratis verkrijgbaar bij Westtoerisme, Kasteel Tillegem, 8200 Brugge 2 (tel. 050/38.09.96).

Dagtrips voor Groepen in West-Vlaanderen 1988

Zopas publiceert Westtoerisme een lijvige brochure 'Dagtrips voor Groepen in West-Vlaanderen 1988', waarin 31 ééndagsuitstappen naar West-Vlaanderen vermeld staan. Deze brochure richt zich in de eerste plaats op verenigingen die willen genieten van een kulturele, sportieve of gewoon een gezellige en sfeervolle daguitstap naar West-Vlaanderen.

Deze dagtrips bevatten alles wat een groep zich wensen kan.

De dagtrips worden aangeboden tegen inclusiefprijzen: er zijn reeds uitstappen vanaf 300 fr. per persoon alles inbegrepen. De groep moet alleen zorgen voor vervoer.

Een duik Bachten de Kupe te Veurne, een tocht langs een niet te vergeten Werviks grensgeval, Brugge anders bekeken, een dagje zalig zee-zien of grasduinen langs de kust: ze staan er weer allemaal over 56 bladzijden samen gebundeld.

De 'Dagtrips voor groepen in West-Vlaanderen 1988' ligt alvast klaar. Inlichtingen bij Westtoerisme, Kasteel Tillegem, 8200 Brugge, tel. 050/38.02.96.

Hallen te Kortrijk

In oktober 1988 zal te Kortrijk de vierde halle van de Hallen in gebruik worden genomen. De investering van de uit te voeren werken is op 99 miljoen fr. begroot.

Halle 4 wordt 3.600 m² groot, in één overspanning (74 op 79 meter).

De Hallen willen uitgroeien tot een marktleider voor tentoonstellingen van minder dan 20.000 m² bruto.

In 1987 gingen er 28 tentoonstellingen door; voor 1988 worden het er 43 periodieke, waarvan 6 nieuwe. De omzet van 1987 wordt geschat op 110 miljoen fr. gekonsolideerd en een cashflow van 15%. Het aantal bezoekers wordt op 750.000 geschat, het aantal exposanten op 2.500.

Jonckheere bouwt modulaire cars

De firma Jonckheere, bus- en carbouwer te Roeselare, bouwt momenteel touringcars, waarvan het interieur modulair kan gewijzigd worden, al naar gelang de aktuele noden van de klant. Zo kan er min of meer keuken- of meer slaapcomfort verstrekt worden, naar gelang de aard en het ogenblik van de reizen.

De Jonckheere-cars worden uitgerust met tal van snufjes, maar design en nieuwe materialen zijn van uiterst belang bij de bouw.

Er wordt door de firma een afsplitsing doorgevoerd tussen de produktie die te Roeselare gevestigd is en de distributie en service, die voor België naar Aartselaar verhuist.

Jonckheere heeft ook vestigingen in Groot-Brittannië, Nederland (Leerdam) en Frankrijk (Siclin). Slechts 15% van de totale produktie is voor de Belgische markt bestemd, de rest gaat naar het buitenland.

Vismijn Zeebrugge geprivatiseerd

Sinds 1 januari 1988 startte de Zeebrugge Visveiling nv met de exploitatie van de vismijn van Zeebrugge, in opvolging van de Stedelijke Dienst van de stad Brugge.

Binnen de komende twee jaar zal een volledig nieuw vismijncomplex gerealiseerd worden, waardoor de vis in ideale omstandigheden zal behandeld en geconditioneerd worden. Als grote doelstelling ligt voorop de koude-ketting van schip tot koelwagen van de kopers niet te onderbreken.

Hiervoor worden koelloodsen gebouwd voor reders en kopers en de los- en soorteertijden zullen via automatisatie ingekort worden. Tevens komt er een computergestuurd veilingklok.

Er is beslist over te gaan tot de aankoop van 40 kg-viskisten met uitwendige afwatering en een dakvormige bodem, die voldoening geven inzake de te verwachten EG-reglementering.

Voor onderzoek en ontwikkeling op bewaring en behandeling van de vis wordt er samengewerkt met het Rijksinstituut voor de zeevisserij en met de universiteiten.

Ook wordt er een grote inspanning geleverd naar de visverwerkende industrie toe, dit ondermeer met het vooruitzicht op een betere tewerkstelling in de regio.

Huishoudtextielproject Textirama 1988

Zes Westvlaamse firma's op 15 participanten namen deel aan een nieuw project 'huishoudtextiel' dat op de jongste Textirama te Gent werd voorgesteld. De bedoeling lag voor, onder de auspiciën van het ITCB (Instituut voor Textiel en Konfektie van België) en van Textirama zelf, enkele hoogtepunten uit hun creaties gezamenlijk voor te stellen. De voorstelling sloeg zowel op bed- en badmode, als op tafellinnen en matrassoffen.

De Westvlaamse deelnemers aan het project waren: BTI-Belgian Tufting Ind., Deritex, De Witte-Lietaer, Dewerchin, Solintex en Valiprint.

Textirama verenigt toch 466 exposanten op 17.000 m² en telde ruim 13.300 bezoekers op de eerste twee dagen; dit is 33% exposanten en ongeveer 20% bezoekers méér dan het vorig jaar.

Van 18 tot 20 september 1988 organiseert Textirama in de Hallen te Kortrijk een Fashion Forum, een kledingvakbeurs voor dames-, heren- en kindermode. Dit Forum wordt een jaarlijkse beurs.

Twintig jaar K. Devroe en Partners

Kris Devroe en Partners puba uit Brugge bestaat 20 jaar. De firma verleent bedrijfsadvies inzake marketing en export zowel aan KMO's als aan multinationals.

De firma is gespecialiseerd in het opzetten van een nieuwe verkoopsorganisatie, gaande van de doorlichting en heroriëntering van de aanpak, over de selectie naar de training van de medewerkers.

Treinveerdiensten te Zeebrugge voorlopig hervat

Op 1 februari 1987 werd de treinveerdienst tussen Zeebrugge en Harwich stopgezet op initiatief van de Britse spoorwegen.

Sindsdien zijn er echter bestendig onderhandelingen geweest rond een eventueel hernemen van deze dienst, die in principe in de toekomst tussen Dover en Duinkerke moet verlopen.

Sinds half februari echter verzorgt de Britse Cambridge Ferry opnieuw één overvaart per dag tussen Zeebrugge en Dover. Het zou hier gaan om een proefperiode van zes weken onder de vorm van een praktische feasibility studie.

Ook vanuit Frankrijk zou er een zekere belangstelling bestaan om tussen Dover en Zeebrugge te opereren.

Koncept-vestiging te Brugge

In december 1987 ging 'Koncept Brugge' van start. Het betreft een filiaal van het in Mechelen gevestigde Belgisch onafhankelijke reclame- en marketingadviesbureau Koncept.

Binnen de Koncept-groep fungeert de Brugse vestiging als een volwaardige reclame- en marketingadvies-cel. Hoewel niet alle diensten permanent fysisch aanwezig zijn, kunnen klanten rekenen op full service.

Al geruime tijd werkt Koncept voor ondernemingen uit de regio.

Door zich dicht bij deze klanten te vestigen, kan Koncept hen efficiënter en sneller bedienen. Tevens was bij het Oost- en Westvlaamse bedrijfsleven een duidelijke vraag merkbaar naar een professioneel bureau als Koncept.

Bekaert-Stanwick 1987

Bekaert-Stanwick nv heeft in 1987 opnieuw een opmerkelijke groei gekend. Het adviesbureau dat zich specialiseert in Strategie-Organisatie, Productie-Administratie en IKZ realiseerde een omzet van 121 miljoen fr., wat 50% meer betekent dan in 1986.

Het resultaat verbeterde eveneens en bedroeg 6,7 miljoen fr. t.o.v. 2,3 miljoen fr. in 1986 (resultaten voor belasting).

De gunstige evolutie wordt verklaard door een positief resultaat in het Franse filiaal waar vorig jaar nog verlies geleden werd en de investeringen in hoog gekwalificeerd personeel die vooral in 1986 gebeurden en die in 1987 hun eerste vruchten afwierpen.

Eind 1987 bedroeg het door Bekaert-Stanwick tewerkgestelde personeel 37 personen.

Met het oog op een meer internationale opstelling werd de consulting-activiteit bij de aanvang van 1988 gereorganiseerd.

Er wordt enerzijds een centrale functie Planning & Control gecreëerd, terwijl anderzijds 2 geografische eenheden (Frankrijk en USA) worden voorzien.

Publikaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

- O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*
O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*
G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*
West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*
Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*
Repertorium Toeleveranciers - Kunststoffen- en rubbersektor, 1985, 500 fr.*
Repertorium Toeleveranciers (2e druk) - Metaalsektor, 1986, 750 fr.
Repertorium Toeleveranciers - Sektor elektrotechniek, 1987, 750 fr.
Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 1.500 fr.

Reeks Wes (BTW en port ingegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.
- 14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.
- 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*
- 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.
- 17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
- 18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
- 19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
- 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.
- 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kustoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.
- 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Fransman, 1973, 294 blz., 403 fr.
- 23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.
- 24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
- 25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
- 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.
- 27 E. Omev, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.
- 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen, 1982, 400 blz., 774 fr.
- 29 E. Omev, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.

* Uitgeput

Reeks facetten van West-Vlaanderen (BTW en port ingegrepen)

- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*
- 2 C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
- 3 S. Beernaert, De Waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
- 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
- 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
- 12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
- 13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.
- 14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.
- 15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.
- 16 Terreinbehoeften voor Tewerkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.
- 18 Infrastructurale behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 19 Strukturaalanalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.
- 20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
- 21 Strukturaalanalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.
- 22 Strukturaalanalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.
- 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
- 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.
- 25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.
- 26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde actie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.
- 27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.
- 28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.
- 29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieu-effectenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.

Rapporten Toeristisch Onderzoek (TO)

Abonnement TO 1987: 1.400 fr. (BTW en port ingegrepen).
Buitenland: 1.621 fr. (port en kosten ingegrepen).

- 110 De Duitse markt voor de Belgische Kust, 1986, 55 blz.
- 111 De Franse markt voor de Belgische Kust, 1986, 51 blz.
- 112 De toeristische markt voor Brugge en het Westvlaamse Achterland, 1986, 53 blz.
- 113 Marketingstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 370 blz.
- 114 Het toeristisch prijsindexcijfer van de Belgische Kust, 1986, 23 blz.
- 115 Toeristische Index WES Kust en Achterland, 1986, 10 blz.
- 116 Het toeristisch prijsindexcijfer van de Belgische Kust. Resultaten voor de periode 1986-87, 1987, 24 blz.

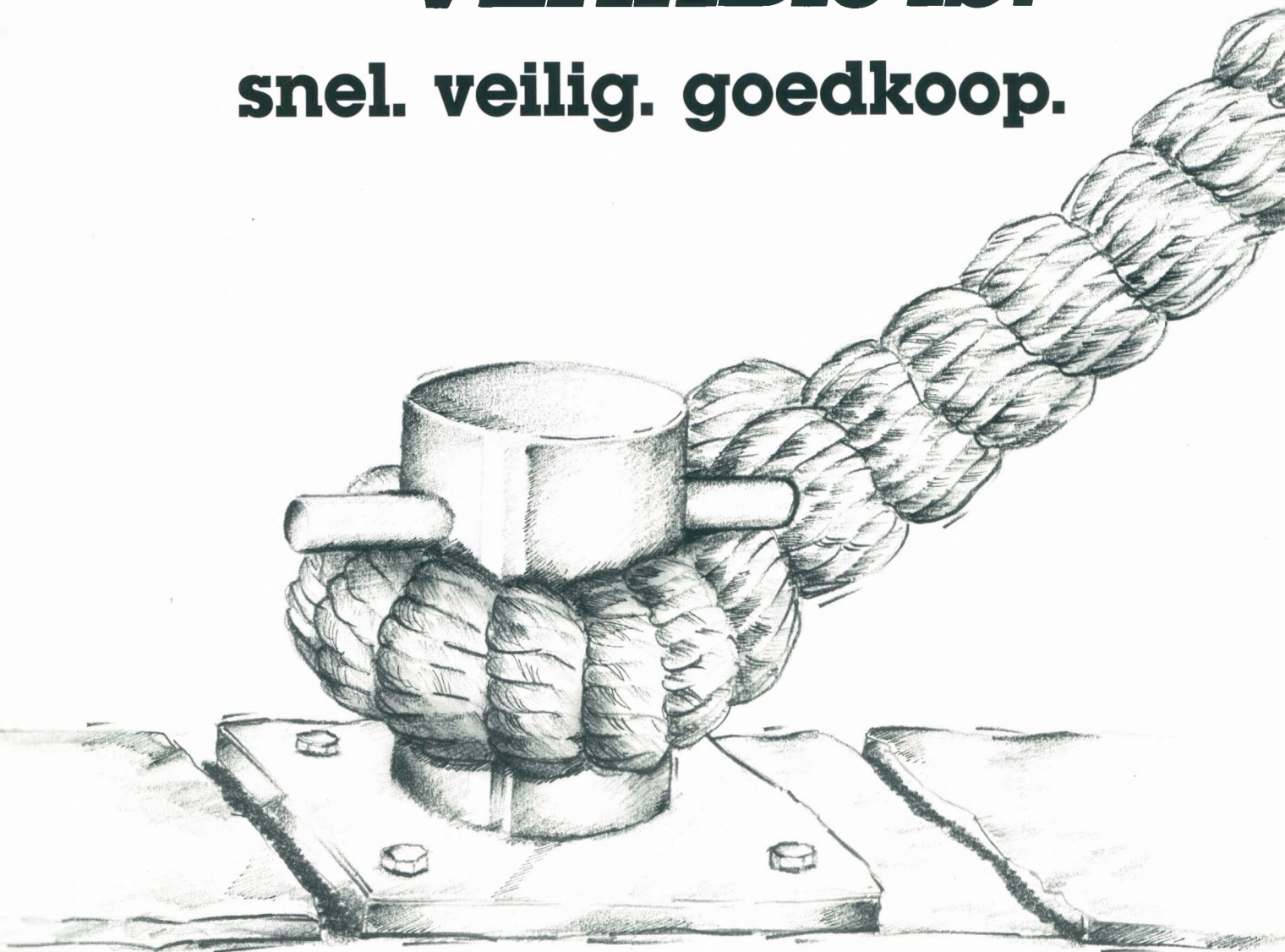
Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1988: 325 fr. (BTW en port ingegrepen).
Buitenland: 450 fr. (port en kosten ingegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van het jaar, de reeks 'TO' uitgezonderd.
België: 705 fr. (BTW ingegrepen).
Buitenland: 920 fr. (port en kosten ingegrepen).

WAAROM EEN OMWEG MAKEN ALS ZEEBRUGGE VLAKBIJ IS.

snel. veilig. goedkoop.

**Directie van de haven
Brugge-Zeebrugge**
Maatschappij van de Brugse
Zeevaartinrichting n.v. (M.B.Z.)
Maatschappelijke zetel:
L. Coiseauckaai 2, 8000 Brugge
Tel. 050/44.42.11 Tx 81.201

